

Kl. 09.00–15.29

16.00–17.01

§ 1 Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Dagens partiledardebatt inleds i en stund när hela Sverige och omvärlden väntar på att åklagare och polis ska hålla en presskonferens vad gäller utredningen av mordet på Olof Palme. Jag tror att allas tankar i dag är hos Olof Palmes familj. Jag tror också att många är tillbaka i det ögonblick då de fick veta att Sveriges statsminister mördats, tillbaka till den dag då vårt land förändrades och tillbaka i de långa år då vårt land fick leva med obesvarade frågor och ett traumatiskt sår som därför inte kunde läka.

Herr talman! Även om det är konstigt tycker jag att det ändå känns fint att diskutera Sveriges framtid just i dag. Dagen kommer att präglas av Olof Palme, och på något sätt blir denna debatt också ett sätt att minnas inte bara hans tragiska död utan också hans liv, ett liv som präglades av en stark vilja och ett mycket hårt arbete för att förbättra vårt land. Denna partiledardebatt hoppas jag kan gå i samma anda: viljan att förbättra Sverige.

Herr talman! Vårt land genomgår nu en historisk prövning på grund av coronakrisen. Vi har mött ett helt nytt virus. Hela det samlade Sverige har gjort allt för att rädda så många människors liv, hälsa och jobb som det bara går.

Under våren har vi sett vårt lands riktiga styrkor: styrkan i sammanhållningen – hur föreningar och regioner har kraftsamlat och hur grannar har hjälpt varandra och visat att ingen i Sverige är ensam i en kris, styrkan i att vi höll skolorna öppna, att vi plattade till kurvan över sjuka så att vården klarade av situationen och att vi räddade hundratusentals jobb genom att låta staten ta en del av lönekostnaden och styrkan i att så många människor har tagit ansvar för sig själva och sina medmänniskor men också för sjukvården och samhället.

Jag vill också säga att svensk demokrati har visat sig från sin bästa sida. Partipolitiska konflikter har lagts åt sidan, och blicken har lyfts. Varenda ledamot av Sveriges riksdag har fokuserat på vad som är bäst för vårt land. Vi har förenats i kampen för att rädda liv, hälsa och jobb, och detta är en styrka att vara stolt över.

Den politiska diskussionen om corona är nödvändig och viktig, men jag vill lite stillsamt påminna om att krisen är långt ifrån över. Vi har inget komplett facit i dag. Vi behöver fortsätta att samarbeta för Sveriges skull.

Herr talman! Under våren har vi också sett allvarliga svagheter. Det är alldeles för många som har avlidit på våra äldreboenden, och varje avliden är en sorg, naturligtvis i första hand för familj, nära och kära men också för hela samhället. Vi borde dessutom ha testat fler vid det här laget.

Den historiska kris som vi går igenom i dag skapar också historiska möjligheter för framtiden. Förutom de konkreta och allvarliga svagheter som jag nämnde har en större fråga väckts, nämligen den om vi har organiserat vårt land på bästa sätt. Mitt svar är att förändringar behöver göras. Sverige behöver rustas upp.

Jag tror att de flesta i vårt land känner igen sig i att det är alltför få anställda i äldreomsorgen och att dessa anställda inte har tillräckligt bra arbetsvillkor. Sjukvården har tack vare stor omställningsförmåga och kunskap kunnat klara krisen, men det har varit mycket tufft.

Jag tror att de flesta känner en stark övertygelse om att Sveriges resurser och fokus nu behöver läggas på välfärden. Det är äldreomsorgen, sjukvården och skolan. Under lång tid har stora och viktiga delar av vårt land fått stå åt sidan för kortsiktiga vinster, som har fått styra alltför mycket. Detta har gällt under lång tid, under olika regeringar. Och under krisen har vi verkligen fått se hur fel det var att avskaffa beredskapslagren och hur farligt det är om sjukvård och äldreomsorg inte prioriteras på allvar. Därför, herr talman, behöver Sverige lära av krisen, i det lilla och i det stora.

När vi nu ska välja vilken riktning vårt land ska ta efter krisen och när Sveriges riksdag ska stifta lagar och besluta om statens budget framöver behöver vi göra det för att rusta Sverige starkt, så att varje människa i vårt land ges möjlighet att bli sitt bästa jag. Sveriges fokus behöver ligga på den människa som behöver stöd av hemtjänsten när det gäller promenader eller städning, på den man som har som yrke att sköta just detta, på arbetsvillkoren för den kvinna som arbetar som sjuksköterska och på vardagen för den lärare som varje dag i klassrummet lär ut världens historia till sina elever men också vet att elevernas framtid i alltför hög utsträckning styrs av föräldrarnas inkomst.

Vi genomgår en historisk kris, och framför oss har vi ett nästan lika historiskt vägval, ett vägval där jag ser att vi behöver välja att skapa likvärdig vård i hela Sverige, bygga ett jämlikt land där föräldrarnas inkomst inte avgör barnens möjligheter, genomföra en klimatomställning och på allvar sätta välfärden främst – välfärden för alla de människor som bär Sverige, som är Sverige. Detta kommer att bli dyrt och kräva många människors arbete. Det behövs mycket vilja, men det kommer att vara värt varenda krona och varenda ansträngning.

Sedan jag blev statsminister i oktober 2014 har vi satt välfärden främst, och vi har gjort historiska satsningar. Under den förra mandatperioden anställdes ungefär 100 000 människor i välfärden. Jag är mycket medveten om att detta inte räcker, och därför behöver vi fortsätta på den vägen.

Efter denna kris vill jag tro att det är fler partier som vill sätta välfärden först i de hårda prioriteringar som trots allt kommer. Varenda person i Sverige ser detta som nödvändigt. Vi kan samlas kring det. Jag hoppas att alla vi i Sveriges riksdag och regering tillsammans är redo att på riktigt rusta upp svensk välfärd. På det sättet kommer den här prövningen under denna tuffa vår att leda till att Sverige blir ett starkare land, efteråt.

(Applåder)

Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Samarbeta, driva på, tydlighet – tre begrepp som har väglett mig och mitt parti genom krisen. Man ska samarbeta i kris – samarbeta mellan riksdag och regering, mellan regering och opposition och mellan nationell och lokal nivå. Man lägger andra saker åt sidan och fokuserar, för landets bästa.

Moderaterna har drivit på regeringen. Vi har drivit på för större och snabbare stöd till jobb och företag, drivit på för att undvika konkurser och för att fler företag ska kunna övervintra under denna bistra tid. Vi har samlat majoriteter i riksdagen för att göra mer. Vi har drivit på för många fler tester, och vi har tjatat oss blå i tre månader för att något ska hända, därför att mäta är att veta.

Nu finns äntligen en plan för testning, och det är bra. Men planer och strategier och samverkan och samordning har vi sett till leda. Nu är tid att få saker gjorda, inte tid för fler presskonferenser. Vi har drivit på för att komma igång med en coronakommission så fort som möjligt. Regeringens utkast innehåller mycket som är bra, men en sak är uppenbar: Kommissionens arbete får inte politiseras, och slutsatserna får inte skjutas upp till efter valet 2022.

Kriser kräver också tydlighet om exakt vem som bär ansvar för exakt vad. Och ärligt talat vet alla att just det inte är just denna regerings allra bästa gren. Förvirringen i testfrågan är ett exempel. Otydlighet om skyddsutrustning och läkemedel är två andra. Vem är det som kör? Det brukar man fråga.

Otydligheten blev närmast övertydlig när statsministern i förra veckan kände sig manad att påpeka att det är regeringen som leder Sverige och att det är han som leder regeringen. Nu vet vi det.

Vi moderater kommer att fortsätta hjälpa till, och riksdagen har nog aldrig i modern tid varit lika viktig som den är just nu.

Herr talman! Vi hoppas alla att det värsta är över. Men sanningen är att ingen vet – inte vi och inte några i andra länder. Låt oss därför vara ödmjuka inför det. Fler kommer att bli sjuka, fler kommer att mista livet och mer måste göras för att stoppa smittan.

Ledigheten hägrar, men detta blir ingen vanlig sommar. Det vet alla studenter som har förlorat sitt sommarjobb innan det ens kom igång. Det vet de 130 000 människor som redan har blivit arbetslösa. Och det vet alla företag som har gått i konkurs.

Jag vet vad det första jobbet betyder, som mitt eget på Expert Foto i Eskilstuna. Alla minns sitt första jobb. Våldigt få har det faktiskt kvar. Nästan ingen skulle vilja ha varit utan det. Det är ofta steget in i vuxen världen. Men det innebär också självständighet och egna pengar. För den som är ny i vårt land är det bästa vägen in i det svenska samhället och in till det svenska språket.

I krisens spår kommer Sverige att få högre arbetslöshet – enligt KI sannolikt den högsta arbetslösheten sedan andra världskriget. Det kommer inte att bli lätt, men vi måste ta oss igenom även denna kris framgångsrikt.

Under en kris för länge sedan var räntan 500 procent. År 1992 gick 85 företag i konkurs varje arbetsdag. När året var slut hade 21 000 företag gått under. Detta var dystra tider för Sverige. Men mycket blev till slut ändå väldigt bra, för vi tog vara på krisens insikter och vi tog tag i våra problem.

Det är precis det som vi måste göra igen – kavla upp ärmarna, se problemen i vitögat, fatta besluten och genomföra dem.

Sverige hade problem redan före coronapandemin. Vi hade lägst tillväxt per capita i hela EU. Sedan Stefan Löfven tillträdde har 27 av 28 EU-länder fått lägre arbetslöshet – alla utom Sverige. Tiotusentals människor – många är födda utanför Europa – riskerar att hamna i permanent utanförskap. Snart är en halv miljon människor arbetslösa.

Underskatta inte dessa problem. Bara för att vi har vant oss vid dem är de inte naturliga. Bara för att det har varit så här länge måste det inte vara så här i framtiden. Det skulle kunna gå bra för Sverige. Men då måste vi än en gång ta tag i våra problem och ta fasta på våra möjligheter, i den ordningen.

Sverige måste, för det första, återupprätta arbetslinjen. I vårt land jobbar man och gör rätt för sig – unga och äldre, kvinnor och män. Det ska vara lätt att komma in och lätt att stanna kvar, och det ska löna sig bättre att jobba än att leva på bidrag.

Efter en kris måste, för det andra, tillfälliga åtgärder rullas tillbaka. Det är därför som de kallas krisåtgärder. Devalvera alltså inte innebörden av kris. Då gör man saker som man annars inte gör. Man ger pengar till företag, man höjer a-kassan och man sätter ekonomin i undantagstillstånd.

Vi måste därför, för det tredje, vara försiktiga med skattebetalarnas pengar för att inte högre bidrag ska leda till längre arbetslöshet. Och våra akuta stöd till företag ska inte bli som 1970-talets industripolitik.

För det fjärde måste vi återupprätta tryggheten och säkerheten. I vårt land ska både flickor och pojkar våga gå hem själva från träningen. Gängkriminalitetens skjutningar och sprängningar hör inte hemma i Sverige. Kriminalitet ska inte vara en alternativ karriärväg för unga grabbar i förorten.

Detta är fyra steg till ett friare och tryggare land: ett land som succesivt blir bättre, inte sämre, tryggare, inte otryggare, säkrare, inte osäkrare, friare för alla, inte ofriare för många. Om vi gör det vi måste kan vi bli precis det vi vill. Denna hoppfullhet, Sveriges historiskt bevisade kraft och förmåga att nyktert se problem och fördomsfritt hitta lösningar, bär jag med mig när vi nu tar oss an de prövningar som ligger framför oss.
(Applåder)

Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Det har varit en synnerligen annorlunda vår och ett synnerligen annorlunda riksdagsår, och det kommer att bli en mycket annorlunda sommar. Bakom all den tragik och det lidande som har gjort sig påmint i varje människas vardag under denna tid finns det en verklighet som också gör sig påmind, en parallell verklighet där det dödliga våldet nu ligger på högre nivåer än på flera år. Brottsligheten har inte tagit någon paus. De kriminella gängen är inte med på idén om att vi tillsammans ska kämpa oss igenom denna kris. Tvärtom utnyttjar de tillfället och slår till när människor är som mest sårbara.

På samma låga nivå befinner sig de extremister som förklädda till aktivister ger sig på blåljuspersonal, som slår sönder butiker och som rånar barnfamiljer på deras ägodelar. De uppmuntrar till våld, och de ger sig cyniskt och systematiskt på oskyldiga människor. Dessa ligister, herr talman, borde inte, och definitivt inte med statens goda minne, få vistas i

stora folksamlingar i stadsmiljö. Den rätta platsen för denna organiserade våldspöbel är i ett avlägset beläget grustag eller någonting liknande eller bakom lås och bom. Deras beteende är under alla omständigheter förkastligt. Det är fullständigt oacceptabelt.

Herr talman! Välfärden som redan innan detta virus slog till var i kris är nu i ett ännu värre läge. Vi har personal som sliter och går på knäna, vi har en omsorg som dras med uppenbara strukturella problem och resursbehov och vi har besparingar som riktas rakt mot välfärdens kärna. Redan sönderskattade småföretagare har pålagts ytterligare bördor i form av plastpåseskatt och annat symboliskt nonsens. Arbetslösheten skjuter åter i höjden, konkurserna exploderar och människor riskerar att tvingas bort från hus och hem.

Framför allt skulle jag vilja ägna en tanke åt alla de äldre som just nu befinner sig i en mycket svår situation. Efter att ha kämpat ett helt liv och bidragit till vårt gemensamma ska man inte behöva känna den rädsla som väldigt många känner i dag, en rädsla för att lämnas åt sitt öde när krisen slår till. Det anstår inte ett välfärdsland som Sverige.

All personal i vård och omsorg som har fått stå ut med så mycket under så lång tid, inte minst de senaste månaderna, och all sjukvårdspersonal som har slitit under omänskliga förhållanden de senaste månaderna är hjältar som förtjänar en trygg och säker arbetsmiljö och som förtjänar vettigt betalt för det jobb som de lägger ned. Och inte minst, herr talman, förtjänar de vår allra djupaste respekt.

När Sveriges statsminister manar till nationell samling är vi sverigedemokrater de första att räcka upp handen. Men att mana till uppslutning får inte innebära att man blir rädd för att idka självkritik och självvransakan. När vi nu efter denna coronavår i denna kammare ska försöka göra en summering blir det ett sorgens och ett tragikens delbokslut. Det är åtminstone så som jag ser på det. Samtidigt får jag ett intryck av att statsministern är ganska nöjd med sin strategi för att bekämpa viruset men också med de åtgärder som regeringen har vidtagit för att mildra de negativa effekterna på samhället.

Någonting säger mig ändå att de som drabbats på olika sätt – alla anhöriga till avlidna, all vårdpersonal som har slitit dag och natt, de tiotusentals som har haft behov av vård men som har fått se sina operationer skjutas upp och alla företagare som kämpar för sin överlevnad – inte är särskilt nöjda med hur vi har hanterat detta, herr talman.

Sverige är i grunden ett starkt samhälle och en stark nation. Vårt samhälle har byggts av tålamod, strävsamhet och omtanke om varandra. Det där blir i förlängningen helt avgörande för hur vi kommer att lyckas ta oss ur den här krisen. Det kommer dock inte att ske utan uppoffringar, och det kommer inte att ske utan svåra politiska prioriteringar. Vi kommer att tvingas till hårda prioriteringar, herr talman, och jag ifrågasätter starkt om den regering vi har i dag besitter förmåga, vilja och kraft att göra de prioriteringarna.

(Applåder)

Anf. 4 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Vi lever mitt i en pandemi. Den har slagit stenhårt mot människors liv och hälsa, mot hela vår ekonomi, mot våra företag och mot människors jobb och trygghet. Vi lever i en tid som tvingar våra äldre att

avstå från att krama sina barnbarn, som gör att en partner inte kan vara med vid förlossningen och som tvingar anhöriga att ta ett sista farväl via en telefonlur i en sjuksköterskas utsträckta hand. Bara i Sverige är det nu 4 700 människor som har dött. Det är en sorg och en tragedi för familjer, vänner, kollegor och bekanta, men det är också en sorg och en tragedi för hela Sverige som land.

Den svenska sjukvården har ställts inför enorma utmaningar. Vårdpersonalen jobbar under hårt tryck för att ta hand om covidsjuka patienter, ett arbete som förtjänar all vår respekt. I krisens spår har också allt fler företagare och anställda fått se sina livsverk och framtidsplaner slås i spillror. Pandemin har gjort svarta siffror röda, inte minst för småföretag runt om i Sverige, och den har drabbat branscher som besöksnäringen särskilt hårt. Även jobben drabbas när företagen drabbas. Det vi upplever nu påverkar oss alla. Det sätter spår i oss som individer och som samhälle, och det kommer att ta många år att återhämta sig ifrån detta. Virusets slag mot våra liv och vår hälsa, och nu måste vi göra allt vi kan för att det inte ska slå även mot vår framtidstro.

Under de senaste månaderna har Centerpartiet haft som utgångspunkt att ta ansvar och visa handlingskraft. Vi har varit med om att få på plats historiskt stora räddningspaket för att stötta företagen och värna jobben. Vi har skjutit till mer pengar till kommuner och regioner och investerat i svensk infrastruktur. Men vi har också pekat på hur äldres isolering kan minskas och hur vi ska möta den psykiska ohälsa som följer i pandemins spår. Vi har varit starkt kritiska till att äldre som bor på särskilda boenden inte har fått tillgång till sjukvård. Mer behöver dock göras för att man ska komma framåt i arbetet med att stoppa smittspridningen och därmed också kunna ta Sverige ur krisen.

Det finns områden där vi som land har misslyckats och där vi borde ha agerat mycket snabbare. Den utbredda smittspridningen och den höga dödligheten i covid-19 på våra äldreboenden är två sådana områden, och vår oförmåga att få på plats en bred och effektiv testning av våra medborgare är ett annat. Nu är det dags att vi uppdaterar den svenska coronastrategin. Börja testa alla med symtom! Det är bara så vi kan återuppta den aktiva smittspårningen och därmed bryta smittkedjor. Att pressa ned smittan är det enskilt viktigaste vi kan göra nu, både när det gäller att rädda liv och när det gäller att värna företagen och jobben.

Det är också viktigt att vår svenska strategi kan skapa förtroende i våra grannländer. Det är helt avgörande för Sverige som litet, exportberoende land. Men vi måste även fortsätta arbetet med att minska äldres isolering och se till att möta den psykiska ohälsa som följer i krisens spår. Vi behöver förbereda oss så att alla de som har blivit bortprioriterade på grund av coronapandemin ska kunna få sin vård, och vi måste snabbt åtgärda de brister inom äldreomsorgen som blivit så oerhört tydliga under den här krisen.

Vi i Centerpartiet kommer att fortsätta driva på för förändring där vi ser att sådan behövs. Vi kommer att fortsätta vara en stark röst för en förnuftets väg som bygger på hur verkligheten ser ut. Det finns nämligen många problem och utmaningar kvar att lösa innan Sverige tillsammans har tagit sig igenom den här krisen. Ansvaret för det här vilar tungt på regeringen, och vi förväntar oss att regeringen tar det ansvaret.

Vi vet att det här är långt ifrån ett enkelt arbete. Det kommer att kräva det yttersta ledarskapet, såväl individuellt som kollektivt, och det kommer att ta tid. Men precis som sommarens ljus nu påminner oss om att det finns något annat än vinterns långa mörker måste vi påminna oss själva om att det kommer att komma en dag när vi får krama mormor och morfar igen. Med gemensamma krafter kommer vi att ta oss igenom även detta, herr talman.

(Applåder)

Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman och åhörare! Kriser prövar oss. De prövar oss som människor, och de prövar oss som samhälle: Hjälper vi varandra, eller låter vi var och en klara sig bäst den kan?

Jag tycker att vi mitt i döden och eländet i coronakrisens spår har sett så mycket omtanke och sammanhållning i Sverige. En av de nyheter som berörde mig mest var när sjukvården i Stockholm efterlyste personal som kunde gå tillbaka till sjukvården och arbeta med de coronasmittade – och 5 000 personer anmälde sig på några timmar. Det är mitt Sverige! Det är det solidariska Sverige, som håller ihop.

Vi vet att man just nu sliter. Trots den vackra försommaren där ute sliter man på sjukhusen. På intensivvårdsavdelningar jobbar man 10-timmarpass och 60-timmarsveckor, vecka efter vecka. På våra äldreboenden, där sjukskrivningstalen har varit höga, arbetar man ibland med rädsla för att själv bli smittad eller att av misstag smitta någon av de äldre – det som absolut inte får ske.

Krisen har alltså visat mycket av det bästa i Sverige, men det finns också tydliga bilder av hur vi har blivit svagare som samhälle – hur vi inte klarar av saker vi borde. Allra tydligast är det förstås inom äldreomsorgen, och det beror inte på dem som sliter och jobbar där utan på att de inte har fått rätt förutsättningar att göra jobbet. De har inte fått rätt förutsättningar i form av alltifrån grundläggande utrustning till att faktiskt ha en utbildning som gör att de vet vad de ska göra. Det är årtionden av nedskärningar och privatiseringar, otrygga anställningar och underbemanning som gör detta så svårt i grunden, och här finns en grundläggande lärdom att dra: Det måste bli ett slut på den politiken. Valfärden måste gå före sänkt skatt.

Nu har vi möjlighet att välja en annan väg – en bättre väg – där de som står mitt i stormens öga i sjukvården och äldreomsorgen faktiskt får det bättre. Det ska inte bara vara ord. Man ska kunna sjukskriva sig, och har man ett fast arbete kan man göra det. Man ska våga säga ifrån när någon säger åt en att gå in och jobba utan skyddsutrustning: Nej, skyddsutrustning ska vi ha! Man ska ha så många kollegor att det inte är tjugo olika personer som går hem till en äldre med hemtjänst, utan det ska vara fyra eller fem som den äldre känner igen och är trygg med.

Det där kan vi göra tillsammans. Det är tid att lägga om politiken och rusta äldreomsorgen och sjukvården. Det är också tid att hjälpa småföretag ut ur krisen så att de klarar sig tills det börjar komma nya beställningar och ordrar. Det är tid att bygga upp ett civilförsvar igen, och det är tid att bygga upp beredskapslager – att lära av det som har skett.

Krisen visar att vi behöver ett starkt samhälle. För den arbetslöse är det uppenbart att det är samhället man får lita på. För företagen är det också uppenbart. I dag är det samhället – staten – man får lita på. Inte ens högern

ropar på högers lösningar när det är kris. Nu ropar man på staten och på samhället.

Men låt oss tala klarspråk: Denna ändrade kurs ger inte utrymme för sänkta skatter, utan den ger utrymme för satsningar och robusthet i framtiden. Den ger utrymme för ett rättvisare Sverige där vi rustar upp sjukvården och där vi ser till att saker faktiskt fungerar. Detsamma gäller återstarten av ekonomin. Den måste vi göra tillsammans; den kommer inte att fixa sig av sig själv.

Uppgifterna framför oss är tydliga. Vi ska bygga bort den trångboddhet som har varit så förödande för smittspridningen. Vi ska se till att fler får anställning i välfärden – också i skola och utbildning, inte bara i äldreomsorg och sjukvård. Vi ska göra en grön omstart där vi får ned utsläppen av växthusgaser samtidigt som vi bygger upp vår konkurrenskraft och ekonomi. Vi ska bygga nya stambanor i järnvägen. Vi ska rusta upp kollektivtrafiken. Vi ska se till att de stora industrierna kan ställa om och bli världsledande i att inte längre släppa ut så mycket växthusgaser. Vi ska bygga upp vårt elnät. Vi ska bygga ett modernare och bättre Sverige.

Detta, herr talman, kan vi bara göra tillsammans. Detta kommer inte marknaden att fixa. Detta kan vi bara göra om vi sätter jämlikhet och klimat före skattesänkningar för de rika.

(Applåder)

Anf. 6 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag är stolt över den solidaritet som varje dag visas med äldre och riskgrupper och över allt det vårdpersonalen offrat och fortsätter att offra för sin nästas hälsa. Den gemenskap och medmänsklighet som svenska folket visat oavsett bakgrund eller hudfärg är värd att hylla.

Coronakrisen har skakat om världen, visat på sårbarheten i välfärdsystemen, rivit upp handel och ekonomi, blottlagt kinesisk imperialism och exponerat bristerna i svensk beredskap. Vi kommer med tiden att få dra många lärdomar av det som hänt, men en slutsats kan vi dra redan nu: Med den nu sittande regeringen kommer Sverige när vi möter en kris alltid att stå ledarlöst. Under migrationskrisen, när vårdköerna fördubblades och nu under coronapandemin har vi stått ledarlösa. I en kris måste en ledare kliva fram, men Stefan Löfven tog kliv bakåt.

Regeringens passivitet har oroat oss under denna vår. Vid det första mötet vi hade med regeringen tog vi upp behovet av nationell samordning kring vårdresurser, respiratorer och skyddsutrustning, och vi förvånades över att regeringen inte hade tagit sådana initiativ. Den 19 mars krävde vi en coronakommission för att bland annat få svar på varför sportlovsfirare som kommit in via Arlanda fick kliva rakt ut på arbetsplatser och in i samhället. Samma dag föreslog vi för regeringen att det skulle tillsättas en typ av nationell vårdgeneral med mandat att omfördela vårdresurser vid behov.

I de regelbundna samtal som kom till stånd med partiledarna, och som vi visat stor uppskattning för, har vi gång på gång bett regeringen att presentera det expertunderlag som man påstått sig grunda sina politiska slutsatser på. Vi har velat förstå regeringens strategi och varför den skiljer sig så kraftigt från omvärldens, men vi har inte fått något svar.

Vi har haft bra samtal med regeringen om ekonomiska krisåtgärder och välfärdssatsningar. Regeringen agerade snabbt för att möjliggöra permitte-

ringar och underlätta ekonomiskt för regionerna – det vill jag verkligen understryka.

Men när det kommer till smittskyddsstrategin har man varit direkt avfärdande. Vi har haft en stor ödmjukhet inför att vi inte vet allt om detta virus och om virusspridning i stort och inför att vi har befunnit oss i en situation där vi måste agera samlande, men vi har inte önskat att frånsäga oss vårt ansvar.

Regeringen har ofta sagt sig vilja lyssna till expertisen, men snarare än att lyssna verkar man i praktiken ha delegerat hela sitt politiska ansvar till Folkhälsomyndigheten. Detta har man gjort utan att ta i beaktande att Folkhälsomyndigheten må vara experter på smittspridning, men de är inte experter på ekonomi, på beredskap eller på hur de praktiska förutsättningarna faktiskt ser ut inom äldreomsorg och sjukvård.

Vi har flera gånger under denna vår hoppats att Stefan Löfven skulle kliva fram. Vi har uppmanat honom att göra det och förklarat att han ska vara befälhavaren och att vi är beredda att backa upp honom. Vi har varit konstruktiva, och vi har sagt att vi har velat kroka arm. När jag sedan i denna kammare, för några veckor sedan, återigen bad statsministern om att vi skulle få underlag om strategin avfärdade han det som tidsödande seminarieverksamhet. Då försvann vårt tålamod.

Med öppna ögon valde regeringen en coronastrategi med en högre grad av smittspridning och fokus på att skydda riskgrupper. Sedan lämpade man över det politiska ansvaret för att fullfölja strategin på 21 regioner och 290 olika kommuner. När oppositionen vill ha transparens kring klokheten i detta vägval kallar man det föraktfullt för seminarieverksamhet.

Nu behöver Sverige komma igång med omfattande tester och smittspårning, så att vi kan sätta stopp för smittspridningen. Vi behöver stötta vår hårt arbetande och kämpande vårdpersonal, så att de i höst inte går rakt in i väggen. De behöver ett eget krispaket – annars kommer vi aldrig att kunna beta av den stora vårdskuld som nu byggts upp. Över 50 000 operationer har skjutits upp under coronakrisen. Kvinnor med konstaterad bröstcancer kan inte vänta längre.

Vi behöver också förbereda en återhämtning för svensk ekonomi, så att familjer som drabbats av arbetslöshet och personer som blivit permitterade återigen kan känna trygghet och framtidstro.

Vi kommer att ta oss igenom detta tillsammans.

(Applåder)

Anf. 7 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! I den pågående coronapandemin förändras vår värld. Årtionden av demokratiska, sociala och frihetliga segrar riskerar att gå förlorade i smittans spår. Miljontals människors möjligheter pressas tillbaka, och slutenheten kan komma att öka.

Sverige, som exporterar mycket av vad våra företag och medarbetare skapar, påverkas extra hårt av nedstängd internationell handel och av brusten tillit. Därför måste vi alltid blicka utåt men ha Sverige i centrum.

Vi ser hur auktoritära krafter nu stärker sina positioner. Utvecklingen under den nuvarande administrationen i USA förfärrar. Kriget mot fakta, heten mot journalister och hatretoriken hotar själva demokratin. Allt detta sker mot bakgrund av en skenande massarbetslöshet, utbrett drogmissbruk och en ännu alltför närvarande rasism.

I Kina, där coronaviruset har sitt ursprung, ser vi diktaturens inneboende oförmågor. Det intensiva politiska förtrycket har effektivt berövat miljarder människor deras mänskliga rättigheter, långt utanför statens egna gränser. Kinas övergrepp mot minoriteter och nära grannar såsom Hongkong och Taiwan måste fördömas.

Denna illiberala utveckling leder bort från frihet och bort från välstånd. Konservativa, nationalistiska och socialistiska politiker förenas inte sällan i att bygga egna halmdockor av det liberala samhället. Vi ser hur respekten för rättsstatens principer når nya lägstanivåer.

För att bemöta dessa utmanande krafter behöver vi ha ett öppet och fritt sinne. Människors oro för Sverige måste självklart tas på allvar, men att stå upp för demokrati, minoriteters rättigheter, jämställdhet och yttrandefrihet är den anständiga vägen. Med detta tillsammans med en stark marknadsekonomi, fokus på välfärdsstatens kärnuppgifter och en progressiv miljöpolitik säkrar vi vår gemensamma framtid.

Det liberala samhällsbygget är och förblir 2020-talets viktigaste uppgift. Sverige är beroende av omvärlden, och omvärlden behöver fler starka demokratier, inte färre.

Herr talman! Samspelet mellan stat, region och kommun lämnar mycket att önska. Trots bristande ledarskap från regeringen har människor, inte minst inom vård och omsorg, gjort sitt yttersta för att rädda liv och minska lidande med knappa resurser – ja, de resurser som har funnits att tillgå.

Den kommission som snart tillsätts avseende regeringens tillika myndigheternas hantering av corona kan börja med att söka svar i tidigare utredningar om Estonia, om tsunamin och om de stora skogsbränderna. Där efter kan man börja jobba sig ned i frågor om kapacitet, testning, skyddsutrustning, beslutstidpunkter, äldreomsorg och den unika mjuka nedstängningen av Sverige, som kan ha bidragit till de höga svenska dödstalen.

Om Sverige och världen ska klara av nästa pandemi, det akuta klimathotet eller andra katastrofer behövs mer internationellt samarbete. I Sverige ska vi göra det vi kan för att stärka det europeiska men även det nordiska samarbetet. Detta tjänar Sverige, världen och Europa.

Herr talman! Sverige måste få en ekonomisk återstart. Företagsamhet, forskning och offentliga investeringar är svaret när vi nu upplever historiska inbromsningar i den globala ekonomin. Vi har redan sett hur företag har tvingats lägga omfattande varsel, och arbetslösheten stiger brant.

Vi liberaler har presenterat vår inriktning från att akut rädda så mycket som möjligt av svenska jobb och företagsamhet till långsiktiga investeringar i utbildning, forskning, infrastruktur, bostäder och säkerhet. Det är med ett samlat grepp från staten som vi kan peka ut vägen, skapa förutsättningar för nya jobb och se till att Sverige blir möjligheternas land.

Om vi ska kunna möta de utmaningar som vi står inför finns det bara ett enda svar, herr talman. Svaret är liberalism.

(Applåder)

Anf. 8 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! På bara några månader har coronaviruset vänt upp och ned på hela vår värld. Pandemin har visat vilken slak lina hela mänskligheten balanserar på.

Vi har pressat naturen till det yttersta. Skogar har fått ge efter för jordbruksmark. Jordbruksmark har fått ge efter för städer. Arter som aldrig

tidigare mötts trycks ihop på små ytor och hittar in i vårt samhälle. De staplas på hög i burar, trängs i stall och matas fulla med antibiotika. Där föds nästa pandemi. Där föds nästa antibiotikaresistenta bakterie.

Antibiotikaresistens är ett av de allra största hoten mot mänskligheten, enligt WHO. Men det är inte det enda hotet. Klimatkrisen är precis lika verklig och ännu allvarligare. Vi har just nu de högsta halterna av CO₂ på 800 000 år på denna planet.

Extrema väderhändelser, bränder och orkaner börjar redan bli vardagsmat. Men orkar vi tänka tanken att detta bara är början? Orkar vi tänka på en havsnivåhöjning på flera meter? Orkar vi tänka tanken att om tundran tinar sätts nya virus fria? Orkar vi tänka tanken på hundratals miljoner människor som flyr undan översvämningar, torka och hunger?

Det enda goda som coronakrisen fört med sig är att scenarier som dessa inte längre går att vifta bort. De är inte orealistiska; de är inte trams. Vi lever i en mycket allvarlig tid då vi behöver välja en annan väg, solidaritetens väg.

Miljöpartiet har sedan vi bildades vägletts av tre solidariteter: solidariteten med djur och natur, solidariteten med alla människor på jorden och solidariteten med kommande generationer. Och vi är övertygade om att utan dessa tre solidariteter kan vi aldrig bygga en trygg värld.

Herr talman! Sedan coronapandemin drabbade oss känner jag lika delar hopp och förtvivlan. Jag känner förtvivlan över det sätt på vilket vi har misshandlat vår planet, förtvivlan över vår oförmåga att prioritera rätt i politiken och en stark förtvivlan över alla dem som mist livet eller alla dem som inte har kunnat sitta hos sina älskade föräldrar eller makar under deras sista tid. Men jag känner också ett starkt hopp, för ur detta kan något mycket bättre födas: en värld där vi förebygger kriser, lyssnar till forskare och låter det som är rätt vägleda oss, en värld där vi tar hand om varandra och människor kan bidra och arbeta tillsammans för att bygga något bättre, en värld där politiken fokuserar på morgondagens värld och inte morgondagens valrörelse.

Därför måste återhämtningen från coronakrisen vara grön. Vi har chansen att lösa flera kriser samtidigt: den ekonomiska krisen och klimatkrisen men också den mänskliga krisen, känslan som är så utbredd i vårt samhälle av att något är fel. Fastän vi är rikare än någonsin är vi ensammare och mer stressade än någonsin.

Vi kan bygga någonting bättre. Vi har chansen att kickstarta ekonomin och skapa tusentals hållbara jobb genom att investera i ett modernt, medmänskligt och grönt samhälle, där vi rustar upp våra mest utsatta områden, där vi bygger samman Sverige med framtidens moderna höghastighetståg, där vi skyddar värdefull natur och låter hållbar besöksnäring blomstra i hela landet, där vi slutar slösa och slänga och i stället återanvänder och återvinner, där vi investerar i oss själva och ett sundare arbetsliv.

Pengar är inte allt. Tid är däremot allt vad vi har. Den får inte bara försvinna under ett långt arbetsliv av vantrivsel och stress, så låt oss tänka om. Alla ska kunna utvecklas på jobbet men också ha tid att leva.

Det här är en unik chans att skapa ett solidariskt, medmänskligt och hållbart samhälle. Det är vårt bästa vaccin mot nästa kris.

(Applåder)

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Åklagare och polis håller precis nu en presskonferens om utredningen av mordet på Olof Palme. Med anledning av det kommer jag att kalla till en presskonferens i eftermiddag.

(TALMANNEN: Jag får påminna om att opinionsyttringar från läkta-
ren inte är tillåtna och uppmanar vakterna att omgående visa ut de personer
som stör.

Statsministern får börja om från början.)

Herr talman! Åklagare och polis håller just nu sin presskonferens om utredningen av mordet på Olof Palme. Med anledning av det kommer jag att kalla till en pressträff senare i eftermiddag.

Åter till debatten. Sverige är inte igenom coronakrisen ännu – långt, långt därifrån. Vi saknar ett färdigt facit, trots att en del ger uttryck för att detta finns.

Det kan komma en andra våg i höst. Det kan komma andra kriser eller katastrofer som vi behöver hantera redan under året. Det kan bli en sommar med både skogsbränder och översvämningar, och då måste den svenska staten, det svenska samhället, ha styrkan att hantera också det.

Framöver behöver vi göra mycket, som offentliga investeringar, och vi ska klara av en klimatomställning och se till att fler människor kommer i arbete. Men om det är någonting som coronakrisen har visat tydligt är det att vårt land behöver rusta upp välfärden.

Vi som är överens om det, vilket nu många partier verkar vara, behöver också se till att prioritera just äldreomsorgen, sjukvården och skolan. Det är ett vägval. Antingen väljer vi att på allvar rusta upp välfärden i Sverige nu, eller så får andra saker gå före.

Låt oss ägna en stund åt hur mycket vi faktiskt har klarat av den här våren. Mycket har gjorts med ett gott samarbete här i Sveriges riksdag. Tänk då om vi arbetar lite hårt och målmedvetet för att rusta vår välfärd.

Tänk vilken upprustning vi kan åstadkomma i skolan, sjukvården och äldreomsorgen. Tänk hur många fler som kan få trygga anställningar inom hemtjänsten eller vården. Tänk hur mycket bättre det kan bli för den som har hemtjänst men som i dag möts av olika personal varje dag.

Detta är fullt möjligt. Jag vill att Sverige väljer den vägen.

Anf. 10 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag har mycket stor respekt för att många svenskar just nu har sina tankar någon helt annanstans än just härinne, när Palmeåklagaren berättar om sina slutsatser. Som alla andra minns jag exakt vad jag gjorde när dödsbudet kom. Mina tankar går i dag till Olof Palmes tre söner med familjer. Det skulle betyda väldigt mycket om det nationella traumat kunde få ett bokslut i dag.

Men ändå: För ett exakt ett år sedan spräckte regeringen Försvarsberedningens arbete förra gången. Man ville ha förslagen, men man ville inte betala för dem. I går spräckte regeringen samtalen igen. I stället för en bred överenskommelse blir det en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Min enkla fråga är denna: Kommer Socialdemokraterna att nöja sig med ett försvarsbeslut som vilar enbart på Miljöpartiets stöd?

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag vill påminna om att när jag var partiledare i opposition betecknade den dåvarande regeringen försvaret som ett särintresse. Sedan vi tillträdde har vi, dock i gott och brett samarbete, sett till att öka Sveriges försvarsförmåga rejält.

Det har varit rejäla höjningar av anslagen till försvaret så här långt. Framför oss har vi också ytterligare rejäla höjningar. För ett år sedan, när Försvarsberedningen var klar, ville vi göra en riktig undersökning av detta material tillsammans med myndigheterna för att få veta vad det kostade. Då visade det sig att det fanns ett underskott i finansieringen.

Så kan man inte hantera försvaret. Vi kommer att se till att lägga fram en proposition som har stöd i Sveriges riksdag, och vi kommer att se till att stärka Sveriges försvarsförmåga.

Anf. 12 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Alla vet att det svenska försvaret har nedrustats under decennier av flera olika regeringar. Det ansvaret fallet tungt på båda sidor av blockgränsen.

Vad det nu handlar om är om vi ska stärka försvaret på papper eller stärka försvaret på riktigt. Vad det handlar om är om vi ska skriva långa texter över vad vi vill ha eller om vi ska betala för det vi säger att vi vill ha.

Mitt besked var i januari: Jag är beredd att kompromissa om många saker utom en enda sak. Aldrig ännu ett ofinansierat försvarsbeslut.

Det regeringen nu är på väg att göra – Socialdemokraterna och Miljöpartiet ensamma – är att fatta ännu ett beslut om ett ofinansierat försvarsbeslut. Det kommer inte att imponera på någon vare sig i Sverige eller utomlands.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Låt mig påminna om att under den förra mandatperioden tillfördes 33 miljarder till försvaret. Det är 10 miljarder i nivåhöjning.

Nu finns i det förslag som ligger på bordet, i den proposition som vi avser att arbeta fram i samarbete med C och L, ytterligare 25 miljarder. Detta är historiska tillskott till försvaret. Det gjordes därför att försvaret behöver förstärkas. Vi behöver öka försvarsförmågan. Om detta har vi varit överens.

Men det finns också ett annat perspektiv som är nog så viktigt. Vi är mitt uppe i en pandemikris. Att nu, som Moderaterna och Kristdemokraterna gör, säga att vi dessutom redan 2026 och 2027 ska lova ett antal miljarder är inte hållbart.

Vi följer Försvarsberedningens inriktning. Vi gör det som vi alltid gör. Vi tänker uppfylla planeringen för den här försvarsperioden, och vi tänker fylla på rejält med resurser. Jag tror att vi kan vara eniga om detta.

Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman, statsministern! Sverige har fyra gånger fler avlidna i covid-19 än våra nordiska grannländer tillsammans. Det stora antalet avlidna på äldreboenden är naturligtvis särskilt sorgligt att bevittna. Hela vår strategi har enligt både regeringen och myndigheter gått ut på att skydda riskgrupper. Det har vi inte lyckats med.

Herr talman! Min fråga till statsministern är ganska enkel. Vilket ansvar anser Stefan Löfven att han har som statsminister för det misslyckande som den här hanteringen ändå måste anses vara?

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Först och främst verkar den här konsumentupplysningen behövas: Det är regeringen som leder landet, och jag är landets statsminister. Då har man alltid ett ansvar. Men vi måste också titta på vad det är som de facto har hänt.

Medan vi i början av krisen var överens om att ingen av oss är epidemiolog verkar nu de allra flesta ändå ha blivit det. Vi vet ännu inte riktigt om det finns en skillnad i utbrott mellan länder. Låt oss avvakta och se om det möjligtvis har varit så.

Det är dessutom så att vi har sett att hygienrutinerna inte har fungerat i äldreomsorgen. Sveriges Kommuner och Regioner har själva redovisat att 60 procent följer dem och att 40 procent inte gör det. Om 40 procent inte följer hygienrutinerna har vi ett problem.

Därför såg vi via Socialstyrelsen till att 139 000 människor nu har genomgått en utbildning. Nu faller dödstalen också i äldreomsorgen. Vartenda dödsfall är en tragedi och en sorg. Det är därför vi gör någonting åt det.

Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det är regeringen som leder landet. Det har Stefan Löfven påpekat i tal. Men i handling tycker inte jag att det är vad han har visat. Statsministern har under de här månaderna varit väldigt noga med att gömma sig bakom expertmyndigheterna. Det är inte att leda landet, herr talman. Det är just att gömma sig.

Jag kan inte tolka Stefan Löfvens ord här som någonting annat än att han egentligen är ganska nöjd. Vi får vänta och se. Jag är helt säker på, säger Stefan Löfven, att Sverige har gjort allting rätt och att andra länder har gjort allting fel. Jag tror inte på att den sortens etnocentrism är någon bra väg att ha som utgångspunkt i en kris lik denna.

Herr talman! Statsministern och regeringen bör leda landet. Börja göra det då på riktigt, Stefan Löfven!

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Till skillnad från Jimmie Åkesson har inte jag ännu alla svar på hur detta utvecklas. Det är för många som har dött i äldreomsorgen. Det är ingen tvekan om det. Det var därför vi gav Socialstyrelsen precis det uppdraget: Se nu till att människor utbildas i hygienrutiner! Den utbildningen har genomförts. Då ser vi också att dödstalen faller.

Regeringen har hållit 30 extra regeringssammanträden. Vi har fattat beslut om ett fyrtiotal förordningar och ett sextiotal myndighetsuppdrag. Vi har fattat beslut om tolv propositioner varav sju extra ekonomiska propositioner för att se till att vi tillför 245 miljarder kronor som är budgetpåverkande. Det lär visst vara 250 miljarder i dag.

Så agerar man. Det är regeringen som måste styra via resurser. Finns det resurser eller finns det inte resurser i sjukvården, i omsorgen och i myndigheterna? Det är vårt ansvar.

Jag tycker att vi har haft ett bra samarbete i Sveriges riksdag för att se till att det ska komma resurser på plats. Det är så jag vill fortsätta att arbeta. Vi är inte igenom detta ännu. Vi måste fortsätta att samarbeta.

Prot. 2019/20:136

10 juni

Partiledardebatt

Anf. 18 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Runt om i världen pågår nu bekämpningen av pandemin. Vissa länder är inte så framgångsrika i att pressa tillbaka viruset, och andra länder är mer framgångsrika.

Vår bedömning är att Sverige skulle kunna vara mycket mer framgångsrikt i att pressa tillbaka infektionen, men då krävs det att vi korrigerar vår strategi på ett antal punkter.

Vi är väldigt nöjda med att regeringen nu har lyssnat på oss, det vill säga att man i en förhandling, också tillsammans med Liberalerna, har plockat fram ytterligare medel för att kunna göra testning. Men pengar kommer inte att lösa problemet; det krävs någonting mer.

Det krävs att regeringen kliver fram och visar ledarskap. Det krävs att man är tydlig med att man nu byter strategi för att bekämpa viruset och att man startar omfattande testning och dessutom är beredd att bryta ned och ta bort de byråkratiska hinder som finns.

Min fråga till statsministern är: Är regeringen beredd att visa det här ledarskapet, vara tydlig med en ny strategi och riva de byråkratiska hindren?

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Det är precis det som pågår. Det är därför vi måste göra det tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner. Det är där detta jobb utförs. De måste ha resurser för att kunna göra det. Vi kan inte flytta om, men vi är överens med dem om att detta ska göras.

För en månad sedan sa Sveriges Kommuner och Regioner till regeringen och till omvärlden: Vi gör det som regeringen vill att vi ska göra.

Vi kommer nu att takta upp testningen. Det sa vi för en månad sedan. Nu är vi överens med Sveriges Kommuner och Regioner, och det är viktigt. Det är viktiga beslut som vi fattar här, men verkligheten är där ute. Det är där det ska ske, så vi ska inte ha någon onödig administration.

Målet är naturligtvis att alla de som har symtom ska testas. Det är det vi är överens om, och det är den fas vi går in i nu.

Anf. 20 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Men det som skulle behövas nu är att regeringen går fram och visar ledarskap och är tydlig med att det här handlar om en ny strategi för hur vi ska bekämpa viruset.

Det är viktigt av tre anledningar. För det första är det viktigt för våra grannländer och handelspartner så att de förstår att Sverige nu styr in på en ny väg. Det behöver vi som ett litet, exportberoende land.

För det andra är det viktigt gentemot Sveriges Kommuner och Regioner, för de måste veta att regeringen har pekat ut en ny väg och sagt att man vill arbeta på ett nytt sätt.

För det tredje är det här en otroligt viktig signal till 10 miljoner svenskar, som inte vill annat än att bli delaktiga i att bekämpa viruset.

Men då måste det vara ett tydligt ledarskap från regeringens sida. Det är inte en slump att vi i Sverige ligger så långt bak när det gäller testning.

Mycket av det handlar om administration, byråkrati och lagstiftning. Här måste regeringen gå in och vara tydlig och säga: Nu väljer vi en annan väg, och nu ska vi tillsammans slåss mot viruset.

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Till att börja med: Faktum är att det finns länder som har gjort betydligt mer testning än Sverige, och det finns också länder som har gjort mindre testning än Sverige.

Vi har ingen annan ambition än att alla som har symtom ska kunna testas. Det är tydligt uttalat, och det är det som samarbetet med Sveriges Kommuner och Regioner går ut på. Nu ska vi se till att alla med symtom testas. Det innebär att man på vårdcentraler men också på sjukhus hittar andra sätt. Det kan vara företag och privata utförare, och det måste göras på ett sådant sätt att det inte dras resurser från sjukvården. Därför måste det vara så enkelt som möjligt.

Vi är överens med Sveriges Kommuner och Regioner om detta, och det är uttalat. Det är det vi säger: Alla som har symtom ska testas. Nu trycks testningen successivt uppåt, och vi ser ökningen. Vi hade gärna velat se den tidigare. Men nu görs den, och då är det den strategin som gäller.

Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och statsminister Stefan Löfven! Coronakrisen visar hur viktigt det är med trygga jobb – att man kan sjukskriva sig och att man kan säga ifrån.

Samtidigt läggs ett utredningsförslag fram på regeringens uppdrag och med regeringens direktiv som grund för utformandet. Det är ett förslag som slår sönder mycket av anställningstryggheten i Sverige.

Kommunals företrädare kallar det för det värsta på årtionden när det gäller angrepp på fackföreningsrörelsen. Sveriges Ingenjörer talar om att alla får provanställning. Det blir svårt att försvara den som har slitit ut sig på jobbet. Det blir svårt att försvara att den som har stått upp mot en dålig chef får vara kvar när det blir uppsägningar.

Ändå drar regeringen inte tillbaka utredningen utan skickar ut den på remiss. Det är egentligen ett hot mot de parter som nu ska sätta sig och förhandla – ett hot om att ställa sig på arbetsgivarens sida om fackföreningsrörelsen inte själv undergräver löntagarnas anställningstrygghet.

Regeringen bör omedelbart dra tillbaka denna remiss och detta obalanserade förslag.

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Utredningen är en utredning, och det är en utredare som lägger fram förslag. Det är inte detsamma som lagförslag, och det är inte detsamma som proposition.

Men vi har den ordningen i landet att när en utredare har gjort ett jobb är det viktigt att exempelvis parterna får ge uttryck för vad de tycker. Det är bra.

Jag menar att parterna i första hand ska göra upp. Det är det vi vill. Det vill vi alla fyra partier i januariavtalet, och det är det som är meningen. Det var också därför jag gav uttryck för att vi inte kan ha ett förslag som kraftigt förskjuter balansen mellan arbetsmarknadens parter. Detta ingick i utredarens uppdrag: Se till att behålla balansen mellan arbetsmarknadens

parter! Se till att undvika godtyckliga uppsägningar! Det är det vi ska göra. Det ingår också i direktivet, och det är därför vi har uttalat oss som vi har gjort om utredarens förslag.

Det är bra att skicka ut utredningen på remiss och att låta parterna förhandla. Jag tror och hoppas att de kommer att komma överens. Det är det absolut bästa.

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Statsministern börjar backa om hotet att förstöra anställningstryggheten som finns i januariavtalet. Det är bra. Det är bra att man inser att det som föreslås är helt orimligt.

Men om man menar allvar med att detta fullständigt obalanserade förslag, som slår sönder anställningstryggheten, aldrig ska genomföras borde man inte heller skicka ut det på remiss. Det som egentligen sker nu är att parterna får förhandla under hot. Regeringen ställer sig i praktiken på arbetsgivarens sida och säger: Om inte ni slår sönder era medlemmars trygghet kommer vi att göra det åt er efter att ni har förhandlat.

Det här försvårar naturligtvis parternas möjligheter att göra upp över huvud taget. Det försvårar också för de fackliga organisationerna att få en bra lösning för sina miljoner medlemmar, som nu kan få en mycket sämre anställningstrygghet.

Regeringen måste dra tillbaka remissen och säga att det här är ett dåligt förslag som aldrig någonsin kommer att genomföras.

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Eftersom jag nu har varit tydlig med att det här inte är detsamma som regeringens förslag innebär det inte något hot mot parterna. Låt nu parterna förhandla! Jag hoppas och tror att de kommer överens. Om de inte gör det kommer det en diskussion i höst om hur ett lagförslag ska se ut. Det är det som gäller.

Men Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet glömmer en sak, och det är hur majoriteten i den här riksdagen faktiskt ser ut. Sjöstedt och Vänsterpartiet borde ta sig lite tid och analysera vilka förslag som ligger på riksdagens bord. Det finns motioner som bland annat handlar om längre provanställning och ett mycket mer flexibelt regelverk. Det handlar också om att begränsa rätten att vidta stridsåtgärder. Här finns förslag om att återinföra lex Laval.

Det är dessa krafter, Jonas Sjöstedt, som ni i så fall borde mota. Men dessa krafter väljer Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet att ibland samarbeta med när det krävs för att trycka till regeringen. Det är inte bra.

Anf. 26 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Sveriges sjukvård står inför en perfekt storm. Vårdköerna var långa redan före coronakrisen. Sommaren medför alltid större problem med bemanningen. Cirka 50 000 operationer har hittills skjutits upp under krisen.

Personalen är pressad till bristningsgränsen i vissa fall. De måste få avlösning, och de måste få semester och en dräglig arbetsmiljö när semestern väl är slut. Annars väntar en sjukskrivningsvåg i Sverige.

Vi har bland annat föreslagit att vårdutbildade som har lämnat vården ska ges ett extra ekonomiskt incitament för att under en tid återvända till vården och att deras nuvarande arbetsgivare ska kompenseras för att de släpper iväg sin personal. Andra har presenterat vissa andra förslag.

Jag vet att Socialdemokraterna vill värna välfärden. Min fråga är: Kan vi enas om att alla partier behöver träffas för att ta fram ett krispaket för vårdpersonalen här och nu? I höst kan det vara för sent.

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag är glad att diskussionen om hur vi stärker sjukvården kommer upp, för det är någonting vi behöver göra. Det var därför jag tog upp det i mitt inledningsanförande. Vi behöver samlas nu och se på hur vi stärker välfärden.

Det första jag tycker att vi måste tänka efter riktigt på är att vi under överskådlig tid inte kommer att ha råd med några stora dramatiska skattesänkningar. Vi kommer att behöva vareda inkomst vi har i landet för att se till att sjukvården, äldreomsorgen och annat kan stärkas.

Ja, jag är beredd att resonera om hur vi stärker sjukvården. Men jag vill också göra det tillsammans med regionerna, för det är de som organiserar och utför sjukvården. Det är naturligtvis oerhört viktigt hur de ser på detta. Det är där kunskapen finns om hur man kan planera för semester och se till att medarbetare får en vettig vila. Det är där man vet hur scheman ska läggas.

Vår skyldighet är att se till att de har resurser att göra det. Finns det tillräckliga ekonomiska resurser när det gäller att utbilda personal och så vidare? Det resonemanget vill jag föra också med SKR.

Anf. 28 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! I slutet av maj intervjuades Birgitta Ohlgren, IVA-chef vid Sankt Görans sjukhus, i Sveriges Radio. Hon sa så här:

Nu börjar man bli trött och urlakad, känslomässigt tom. Vi vet inte hur vi ska orka med våra nära och kära därhemma, vår familj och våra barn.

Vi hör nu larmrapporter från sjukvården om att ungefär en tredjedel av personalen visar symtom på depression, ångest, utbrändhet och utmattning. Vi måste göra mer. Vi måste kunna se sjukvårdspersonalen i ögonen.

Jag gör gärna detta tillsammans med regionerna, men ibland måste man också från nationell nivå backa upp och peka med hela handen när man ser att det inte räcker till.

Herr talman! Jag tolkar statsministerns svar som att han är villig att kalla samman partierna för att diskutera ett krispaket till vårdpersonalen. Vi är beredda att lägga all prestige åt sidan kring vilka förslag som är de bästa, så länge det blir av. Vi är beredda att sätta oss och förhandla nu i natt, om så krävs.

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag är beredd att diskutera hur vården ska få resurser. På ett tidigt stadium sa vi till Sveriges Kommuner och Regioner: Ni behöver inte tänka på extrakostnader beroende på coronakrisen. Vi täcker vareda krona. Vi har lagt till mer än skattebortfallet i generella statsbidrag till Sveriges Kommuner och Regioner. Vi har också lagt till kompensation för

kollektivtrafiken, som nu har en svår situation. Det sitter alltså inte i de ekonomiska resurserna, och det vet Sveriges Kommuner och Regioner.

Då blir det en praktisk hantering: Hur ska vi se till att det fungerar när vi är på väg ut ur det akuta – när det kommer; där är vi inte ännu – och hur ska vi klara vårdbehovet framåt? Det måste vi lösa tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner. Jag är helt övertygad om att vi kommer att klara det. Vi har en bra dialog. Vi måste klara det. Det är det som ska göras för medborgarna i vårt land.

Anf. 30 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det finns ingenting så högtidligt som studentavslutningar och examensdagar. Skolan är ett fantastiskt verktyg. Skolan är ofta svaret på nästan alla samhällsproblem, tycker vi liberaler. Det är givet att skolan är svaret på Sveriges framtid som forskningsnation i frontlinjen för teknisk utveckling. Den är också svaret på arbetslösheten. Vi vet att det före coronapandemin var väldigt få arbetslösa som hade en godkänd gymnasieutbildning. Den är också svaret på utanförskap och kriminalitet.

Men då kommer jag till en viktig fråga. Kvaliteten i skolan är ju helt avgörande, och här har jag en fråga till statsministern. I en PISA-mätning som har gjorts verkar man ha sjabblat lite med siffrorna. Det är rätt att några ska tas bort från mätningen, men det kan ju inte vara jättesvårt att ta bort rätt personer och att inte sjabbla med det. Vad tänker statsministern göra för att vi ska få korrekta PISA-mätningar och en korrekt utvärdering av den svenska skolan?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Den där mätningen har analyserats flera gånger redan, också med hjälp av OECD. Ansvarigt statsråd har också sagt: Låt oss titta en gång till. Men det är ingen som ännu kan säga att det har sjabblats. Låt oss avvakta med den domen. Låt OECD titta en gång till – jag tror att det i så fall blir för tredje gången. Skulle det vara något fel måste vi rätta till det. Vi ska ha sanningen på bordet. Det är den vi vill veta.

Vi räds inte detta ett dugg, men döm inte ut innan det har gjorts. Det tycker jag nog är lite för tidigt.

Anf. 32 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret och utgår från att det då kan bli en oberoende genomgång av den senaste mätningen och hur Sverige har hanterat den.

Jag vill återkomma till skolan. De lärare som jag har träffat nu under vårterminen har kämpat hårt. Dels har man haft elever i klassrummet, dels har man hållit på med distansundervisning. Skolan har också, precis som sjukvården, medarbetare som nästan har gått på knäna för att ge ungarna möjlighet att få de kunskaper de ska ha.

Många rapporterar dock att de inte har kunnat detta. Vi möter nu detta tillsammans. Vi satsar på lovskolor – det tycker jag är bra; Liberalerna har drivit på för det. Men vad kan statsministern göra ytterligare för att se till att vi i höst har ännu fler insatser för att lyfta de elever som kanske inte har fått med sig de kunskaper som är så viktiga för att antingen flyttas till gymnasiet eller flyttas upp en årskurs och se till att vi får den skola i världsklass som faktiskt är svaret på de flesta samhällsproblem på lång sikt?

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! När det till att börja med gäller oberoende menar vi att OECD, som nu har gjort detta två gånger, *är* oberoende. Det är inte regeringen utan OECD som tittar på detta. Låt dem titta på det en tredje gång. Sanningen ska naturligtvis fram.

Jag vill också påminna om att vi under den förra mandatperioden såg till att skärpa lärarutbildningen. Vi gav den bättre resurser. Vi fick fler lärare, fler lärarassistenter och mer resurser till skolan, framför allt till de skolor som har de största problemen. Jag tror att det anställdes en bra bit över 20 000 fler i skolan.

På den vägen måste vi fortsätta. Det är därför jag är så glad över den här diskussionen. Nu är vi fler och fler partier som inser att det är dit våra resurser måste gå i första hand. Vi måste se till att ha skatteintäkter så att vi klarar en rejäl satsning på att rusta upp välfärden – skolorna, sjukvården och äldreomsorgen. Då kommer vi inte att ha råd med några stora skattesänkningar i framtiden. Låt oss se till att leverera välfärd till medborgarna i stället.

Anf. 34 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det finns en stolt svensk tradition av gedigna utredningar efter nationella kriser. I modern tid minns vi katastrofkommissionerna efter Estonias förlisning 1994 och efter tsunamin julhelgen 2004. Precis som då ska den här krisen utvärderas. Genom en opartisk och saklig granskning av insatserna under krisen kan vi dra lärdom för framtiden och rusta Sverige starkare för kommande kriser.

Det är bra att regeringen gick riksdagens partier till mötes och nu tillsätter en coronakommission redan till sommaren. Det är också bra att vi ska jobba fram direktiven tillsammans. Att brett kunna enas om uppdraget ökar förtroendet för kommissionens slutsatser.

Så långt är vi alltså överens. Nu har vi givit regeringen våra detaljerade synpunkter på dess utkast. Jag vill här dock ta upp tre centrala punkter där vi förväntar oss att regeringen ändrar sig.

För det första måste regeringens och myndigheternas krishantering uttryckligen bli föremål för kommissionens utvärdering.

För det andra måste kommissionen bestå av partipolitiskt obundna ledamöter med hög integritet, stor auktoritet och bred erfarenhet. Kommissionen får inte politiseras.

För det tredje måste kommissionens samlade slutsatser naturligtvis redovisas före valet. Regeringen föreslår ett slutbetänkande i november 2022, händelsevis två månader efter nästa val. Det är helt enkelt orimligt.

Sverige ska dra lärdom av både framgångar och misslyckanden och därefter genomföra konkreta förändringar. Slarva inte bort det av partipolitiska skäl!

(Applåder)

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Vi är inte igenom den här krisen ännu. Vi kommer dock att behöva göra en återstart, och den kommer närmare varje dag, tack och lov. Vi har förberett det så att 1,3 miljoner löntagare, enligt vår bedömning, under året kommer att dra nytta av korttidspermitteringarna, och då står de redo att dra igång produktionen.

Jag hoppas att vi efter krisen också hittar en riktig samsyn om vikten av en bättre välfärd. Vi ser alla behoven i äldreomsorgen, i sjukvården och i skolan. Det behövs bättre arbetsvillkor och bättre möjligheter till utbildning. Jämfört med 2014 arbetar nu ungefär 100 000 fler i svensk välfärd, och vi har nyligen lanserat ett omsorgslyft som kan ge 10 000 möjlighet att studera på arbetstid. Det är bra. Men vi behöver göra mycket mer, och vi behöver göra det under lång tid.

Är Ulf Kristersson och Moderaterna beredda att sätta jämlikhet och välfärd i hela landet före stora skattesänkningar i framtiden?

Anf. 36 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är ungefär lika klokt som att fråga: Är statsministern beredd att prioritera välfärd eller arbete? Det är en meningslös frågeställning. Antingen har vi människor som jobbar – som vill jobba, tillåts jobba och kan jobba – och som betalar in mycket skatt för att de jobbar mycket och tjänar pengar, och det skapar förutsättningar för en omfattande och jämlik offentlig välfärd. Eller så har vi människor som inte arbetar, som lever på bidrag, inte betalar in skatt, lever i utanförskap och behöver välfärd men inte bidrar till den. Då raseras det.

Skillnaden i vår syn är inte om välfärd är bra eller inte. Skillnaden i vår syn är om man ska arbeta sig fram till välfärd eller om välfärden uppfins på Finansdepartementet.

(Applåder)

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag är partiordförande i det socialdemokratiska arbetarpartiet, alltså det parti som mycket tydligt har gjort klart att välfärden arbetas ihop. Det är därför vi har slagits så för full sysselsättning och fler arbetade timmar. Men när vi har arbetat och betalat vår skatt vill vi att skatten ska användas till välfärden. Det är precis det som är grejen. Om man sänker skatterna med stora summor pengar sker någonting med statens inkomster, och det är att man inte har lika mycket pengar till utgifter.

Nu behöver vi satsa rejält tillsammans med kommuner och regioner på sjukvården, äldreomsorgen, skolan och annat för att hantera efterbörderna av denna kris. Jag menar att det är den vägen vi ska välja.

Jag undrar bara: Kan ni i Moderaterna också tänka er att prioritera det före stora skattesänkningar?

Anf. 38 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag kan Socialdemokraternas partihistoria nästan lika bra som jag kan min egen, och jag har stor respekt för att ni en gång var ett parti som slogs för arbete och arbetets värde. Först plikt, sedan rätt – att i sitt anletes svett arbeta ihop de skattepengar och de egna inkomster man behövde. Sedan tog vi över den rollen från er, och vi har förvalt det punktet mycket bättre än vad ni har gjort.

Om statsministern på allvar tycker att högre skatter alltid är bättre, varför går vi då inte tillbaka till 90-procentiga marginalsatser? Varför tar ni inte bort alla jobbskatteavdrag så att det lönar sig systematiskt sämre att arbeta? Jo, därför att ni vet, intellektuellt, att det vore galenskap, men ni odlar en retorik från 50-talet.

(Applåder)

Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det kan i debatten låta som att alla i dessa dagar vill satsa på äldreomsorgen. Alla vill att det ska vara fler som arbetar där och att de ska ha bättre arbetsvillkor. Så ser det inte ut när man gör sina val och när man gör sina budgetar.

Efter förra riksdagsvalet fick Moderaterna och Kristdemokraterna igenom sin statsbudget. En reform som vi hade förhandlat fram om ungefär 4 000 extratjänster i äldreomsorgen, 2 miljarder kronor, förlängdes inte utan plockades bort. Det märktes i äldreomsorgen runt om i Sverige.

I Stockholm var det likadant. Moderaterna valde att sänka skatten och lägga besparingskrav på äldreomsorgen. Det märks. Det märks på våra äldreboenden, det märks i hemtjänsten och det är delvis det vi också märker i coronakrisen.

Min fråga till Ulf Kristersson är: Ångrar du de här besluten? Var det fel att lägga besparingskrav på äldreomsorgen för något år sedan?

Anf. 40 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag delar Jonas Sjöstedts uppfattning i ett avseende. Jag tror att alla är bekymrade över vad som har hänt i svensk äldreomsorg de senaste månaderna. Alla, utan undantag, är bekymrade, inte minst de äldre som bor där och de anhöriga till de äldre. Jag vet det extremt väl.

Det är många saker man kan bekymra sig över: antalet anställda, kontinuiteten i anställningarna, språkkunskapen, utbildningskraven och kompetensen. Allt detta kan man bekymra sig över. Man kan också bekymra sig över skyddsutrustningen som inte fanns när den behövdes och politiska beslut som inte fattades i tid för att skydda dem som var mest sårbara. Allt detta finns det goda skäl att bekymra sig över, och allt detta förutsätter jag kommer att utvärderas av coronakommissionen.

Jonas Sjöstedt tycker mycket om att tala om Stockholm. Jag kollade upp det där, och det är fler heltidsanställda i Stockholms äldreomsorg sedan 2018 än dessförinnan.

Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Att den borgerliga kommunledningen i Stockholm har lagt besparingskrav på äldreomsorgen är ställt utom varje tvivel. Sedan kan befolkningen och behoven växa, och annat kan ske.

Det är också ställt utom varje tvivel att när det verkligen gällde valde Moderaterna och Kristdemokraterna att plocka bort de extrapengar till personal i äldreomsorgen som vi i Vänsterpartiet hade förhandlat fram med den dåvarande regeringen.

Jag delar syn när det gäller mycket av det som Ulf Kristersson säger om svagheter i äldreomsorgen. Det handlar om många olika saker, men ingen av dem blir bättre om det är färre som ska göra jobbet. Det blir svårare att lägga scheman och det blir svårare att klara de olika uppgifter som man står inför.

Herr talman! Jag tycker att det är anmärkningsvärt att moderatledaren inte kan säga: Ja, det var fel. De här personerna hade behövts i äldreomsorgen nu under krisen.

Anf. 42 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det faktum att Vänstern har förhandlat fram en budgetpost med Socialdemokraterna leder inte automatiskt till att vi tycker att det är en bra lösning. Det händer att vi enas i budgetfrågor, men det är mer undantag än regel.

Dessutom tyckte vi, på goda grunder, att det var en dålig arbetsmarknadspolitisk insats. Det betyder inte att äldreomsorgen inte behöver fler medarbetare. Man behöver fler permanenta medarbetare, fler heltidsmedarbetare och medarbetare som värderas för den uppgiften, inte minst när vi blickar framåt. Ingenting tyder på att det kommer att bli mindre viktigt med äldreomsorg i Sverige de kommande decennierna, utan precis tvärtom.

Allt vi kan göra för att uppgradera det arbetet, göra det mer värdefullt och få upp kompetensen och respekten tror jag är meningsfullt att göra. (Applåder)

Anf. 43 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! I SVT sammanfattade nyligen en undersköterska situationen på Akademiska sjukhuset. Hon berättade om pressen och sa: Det är kort om ordinarie personal. Förutom att arbetsbördan är dubbel lär vi upp folk hela tiden.

Jag är väldigt glad över det nära samarbete som Kristdemokraterna och Moderaterna har. Under alliansåren var det vårt nära samarbete som ledde till en halvering av vårdköerna och som visade att mer resurser behövs ibland men framför allt ett ledarskap för hur resurserna ska användas.

När vi tog fram vår gemensamma budget enades vi om att vården skulle få betydligt mer resurser än vad den rödgröna regeringen föreslagit.

Nu behövs vårt ledarskap igen om inte vårdpersonalen ska gå in i väggen. Kan vi enas om att uppmana statsministern att samla alla partier för att ta fram ett krispaket för vårdpersonalen här och nu? I höst kan det vara för sent.

Anf. 44 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det korta svaret är: Ja, gärna! Det något längre svaret är att jag inte har några allvarliga invändningar mot någonting av det som Ebba Busch sa. Vad det egentligen i grund och botten handlar om är att många av de problem vi hade i Sverige före corona kommer upp till ytan nu under och efter corona. Jag nämnde själv ekonomin, integrationen och brottsligheten – uppenbara sådana saker – och inget har blivit mindre allvarligt till följd av corona.

Ebba Busch nämner vården, vårdköerna och de problemen. Ingenting har lösts, utan snarare är det precis tvärtom. Vi har skjutit andra saker framför oss för att fokusera på det som var nödvändigt, men vi har inte löst de andra problemen. Jag tror att behovet av reformer, av att korta köer och av att få respekt för att sjukvården klarar sin viktiga uppgift bara har ökat under corona.

Så gärna det!

Anf. 45 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Det gläder mig, och jag delar helt Ulf Kristerssons syn på att mycket av de stora, fundamentala problem som Sverige brottades med

före coronakrisen kommer att komma tillbaka med förnyad kraft. Det är viktigt att vi nu när vi är ur den urakuta fasen också klarar av att presentera reformer för detta.

Det jag vill understryka är att det lilla som regeringen hittills har gjort vad gäller vården är sådant som syftar på framtiden. Det är bra att det kommer att komma till fler medarbetare framåt, men vi behöver ha en lösning för att säkerställa semester i sommar för vården och att det finns fler kollegor när man kommer tillbaka så att vi inte riskerar massjukskrivningar i höst när man ska ta sig an den stora och viktiga uppgiften att hantera alla operationer som har blivit uppskjutna.

Anf. 46 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Den kortsiktiga risken är uppenbar; människor är helt utmattade av att ha jobbat dygnet runt under lång tid och ska sedan ta tag i saker som är viktiga för andra människor vars problem och sjukdomar inte är mindre viktiga för att andra har haft coronaproblem.

Den långsiktiga risken, som jag vill understryka, gäller att vi nu i en lågkonjunktur ska göra stora reformer på sjukvårdens område och på andra områden. Vi har slösat bort möjligheterna vi har haft i högkonjunktur, med goda skatteinkomster och god ekonomi. Det är ganska många områden som vi nu ska ta tag i, i en mycket tuffare ekonomisk miljö. Det kommer att bli svårt. Men det kommer vi att klara.

Anf. 47 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Ulf Kristersson tog i sitt anförande upp krisen på 90-talet. Då rusade räntan, konkurserna stod som spön i backen och människor i vårt land fick lämna hus och hem.

En effekt av den krisen var att Sverige blev medlem i Europeiska unionen. Sedan dess har Europeiska unionen mött mängder av kriser. Vi har sett den svenska bnp:n öka kraftigt, och tillväxten i våra företag har varit god.

Bakgrunden till medlemskapet var inte bara ekonomi. Det är också en värderingsgemenskap. Vi tror att Europa hänger ihop och att det som är bra för Europa är bra för Sverige.

Nu står Europa inför samma krishantering som vi. Jag har därför en fråga till Ulf Kristersson. Hur tycker Moderaterna att vi ska lösa finansieringen långsiktigt inom Europeiska unionen? Och hur ska man hantera frågan om en fond för att rädda hela Europa?

Anf. 48 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag börjar där jag tror att vi är helt eniga, det vill säga att de värderingsmässiga och ekonomiska skälen för det svenska EU-medlemskapet fortfarande är fundamentala. I grunden har ingenting förändrats. Mycket har förändrats i världen och Europa. Men det har inte förändrats.

Problemen ser annorlunda ut i Europa, både vad gäller det värderingsmässiga och ekonomin. Allt har alltså förändrats. Men i grund och botten har ingenting förändrats. Sverige är en stabil och fast medlem i Europeiska unionen. Och det ska vi förbli.

Det betyder inte att man måste vara överens om exakt hur problemen ska lösas rent praktiskt. Jag uppfattar att vi – i svensk mening, och reger-

ingen är i hög grad inkluderad – är mycket skeptiska till en del av de saker som nu sker på europeisk botten.

Kommissionens förslag om långtidsbudget och återhämtningsfond innehåller mycket problematiska delar som vi, tillsammans med Danmark, Holland och Österrike, inte ser att vi kan stödja. Jag tycker att vi har rätt och att de andra har fel och att de på det sättet äventyrar legitimiteten i EU. (Applåder)

Anf. 49 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Den bilden delas inte av Ulf Kristerssons partikamrater ute i Europa. Man driver snarare på. Det gäller till exempel Ulf Kristerssons kollegor i Tyskland.

Vi måste rädda Europa. Det är avgörande för vår egen nations framtid, både för att vi ska kunna leva i fred och frihet och för våra svenska företag. Vi är ju en exporterande nation. Vi liberaler vill att det ska fortsätta att vara på det sättet. Det finns någonsin en risk att vi blir ensamma kvar.

Jag delar uppfattningen att det är komplicerat. Jag önskar att alla länder i Europa hade haft samma budgetdisciplin som Sverige. Det hade varit underbart om hela Europa hade en stark ekonomi så att vi hade kunnat satsa i en tid av kris. Men flera har inte det, och nu står vi här.

När en ny långtidsbudget väl är på plats kommer Sverige sannolikt att fortsätta vara nettobetalande. Men vi tjänar så mycket på det. För ett litet och fantastiskt land som Sverige som exporterar är det inget alternativ att stå utanför EU. Och om EU brakar samman blir det katastrof för oss.

Anf. 50 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är alldeles uppenbart att olika länder kan tycka olika i de här frågorna. Man skulle också kunna se ett samband mellan vilka länder som har störst nytta av ekonomiskt tillskott och vilka som får betala mest – det skulle jag ändå våga mig på att säga.

Men blanda inte in så mycket partipolitik i detta. Jag har de senaste veckorna haft samtal med liberalen Mark Rutte i Holland och med kristdemokraten Sebastian Kurz i Österrike, och både Sverige och Danmark leds som bekant av socialdemokratiska statsministrar. Den partipolitiska kopplingen är inte glasklar i de här frågorna.

Jag tror att helt andra frågor har att göra med vilken slutsats man landar i. Bygger EU:s legitimitet i första hand på massiva stöd till ett antal länder i form av bidrag, eller bygger den på att man hämtar näring från de enskilda ländernas demokratiska system? Jag lutar åt det senare.

Anf. 51 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Pandemin har verkligen visat hur vår värld hänger ihop. Det globala samfundet är inte starkare än sin svagaste länk. Om vi ska förhindra fler pandemier, bromsa en allvarlig klimatkras och undvika fler krig och konflikter och stora flyktingvågor finns det bara en lösning. Det är att vi engagerar oss internationellt, visar internationell solidaritet och förebygger kriser.

Moderaternas svar mitt uppe i corona- och klimatkriserna är dock det motsatta. Moderaterna vill nu lämna enprocentsmålet för biståndet och strypa biståndet till noll till 2030.

Tror Ulf Kristersson att fattigdom, krig och konflikter, naturkatastrofer och svält ska ha upphört till 2030? Tycker Ulf Kristersson helt enkelt att Sverige inte har råd att ge 1 procent av bnp till att bygga en hållbar värld? Eller bryr sig Ulf Kristersson helt enkelt inte om vad som händer i vår omvärld?

Anf. 52 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Den sista, tramsiga slängen tänker jag låta passera. De andra sakerna tänker jag ta på allvar.

Världen hänger ihop. Världen är mer sammankopplad än någon gång förut. Exempelvis påverkar vad vi gör i Kina vad som händer i Europa en månad senare. Vad som sker i Europa påverkar vad som händer i Sverige. Och vad som händer i USA påverkar hela världen. Så långt är vi helt överens.

Det kräver starkt svenskt engagemang i internationella forum, till exempel ett djupt respekterat WHO runt om i världen. Det betyder absolut inte att enprocentsmålet för bistånd i nuvarande format är svaret på alla frågor. Vi har landat i slutsatsen att det på lång sikt är handel och inte bistånd som kommer att hjälpa länder ekonomiskt. Har man en målsättning om att utrota världsfattigdomen är det klart att målsättningen också bör vara att vi ska slippa ha traditionellt svenskt bistånd. Där är vi inte alls än.

Det vi har sagt är att vi inte automatiskt, varje år och utan eftertanke ska höja det svenska biståndet när det finns många andra problem som vi har skäl att ta på allvar även i Sverige.

Anf. 53 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Det är precis tvärt emot vad ni moderater har sagt, Ulf Kristersson. Ni vill varje år sänka biståndet ned till noll år 2030.

Jag är oerhört fascinerad av hur lätt Ulf Kristersson tar på den här frågan. Vi har i årtionden haft en enighet i Sveriges riksdag om att 1 procent av bnp ska gå till att stödja de allra fattigaste och till att bygga en hållbar värld. Men Moderaterna lämnar nu princip efter princip, precis lika lätt som ni lämnade energiöverenskommelsen. Ni ändrade er inställning i flyktingpolitiken. Där stod vi tidigare på samma sida. Och du lämnade ditt löfte att aldrig samarbeta med SD och kallar det numera för trams.

Som före detta biståndsminister vill jag säga att Sveriges bidrag till WHO, Unicef och UNHCR och stöd till Somalia, Sydsudan, Bangladesh, Bolivia och så vidare gör otroligt stor skillnad ute i världen. Tror Ulf Kristersson att det stödet är oviktigt? Det måste vara så, eftersom man vill avveckla det svenska biståndet.

Anf. 54 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Först vill jag göra en varudeklaration. Moderaterna föreslår inte på något sätt något avvecklat bistånd. Däremot säger vi att om målet på längre sikt är att ha en värld utan den sortens fattigdom kommer traditionellt bistånd inte heller att behövas. Där är vi inte nu.

Det vi föreslår konkret är en ram för biståndet varje år, inte en ryckighet upp och ned som beror på exakt vilken siffra det svenska bnp-måttet landar på. Det blir alltså vissa år dramatiska ökningar då man knappt vet vad man ska använda pengarna till och dramatiska minskningar andra år då man får avveckla sådant som varit meningsfullt.

Vi tror på sakfrågans makt och betydelse, på att titta på sakfrågan, på att fatta beslut som är förnuftiga och på att hitta stöd för den uppfattningen. Vi tror på att prata med alla. Då får man bra politik.

Prot. 2019/20:136
10 juni

Partiledardebatt

Anf. 55 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! När jag lyssnade på Stefan Löfvens inledande anförande var det svårt att inte instämma i väldigt mycket av det som statsministern sa. Han talade om att ingen i Sverige ska lämnas ensam i en kris. Det låter fantastiskt vackert. Det tror jag att vi alla kan skriva under på. Men tyvärr är detta bara önsketänkande. I synnerhet under den här krisen har vi blivit varse det. Sällan har väl så många människor i inte minst livets sista stund varit just ensamma.

Stefan Löfven talar också om att vi nu står inför ett vägval. Han meddelar att han ska sätta välfärden främst. Även det låter vackert. Men finns viljan på riktigt att sätta välfärden främst? Det här är ju inte första gången som Stefan Löfven eller en socialdemokratisk statsminister står i denna eller någon annan talarstol och talar om att välfärden ska sättas främst, och sedan har man gjort något helt annat.

Finns viljan? Finns förmågan? Har Stefan Löfven och hans regering förmågan att sätta välfärden främst? Stefan Löfven talar om att det kommer att krävas hårda prioriteringar. Är man beredd, har man viljan och har man förmågan att göra dessa hårda prioriteringar? Tillåt mig tvivla, herr talman.

Vi går just nu in i slutfasen av Migrationskommitténs arbete. Syftet har varit att få fram en långsiktig hållbar migrationspolitik. Socialdemokraternas agerande i Migrationskommittén så här långt talar inte för att de är beredda att göra de prioriteringar som krävs för att sätta välfärden främst. Jag är rädd, herr talman, för att vi tvärtom kommer att återgå till samma gamla socialdemokratiska politik.

Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Den 1 februari klassade regeringen covidsjukdomen som samhällsfarlig och allmänfarlig. Det är detsamma som att politiskt peka med hela handen. Därefter har vi, som jag sa tidigare, haft 30 extra regeringssammanträden för att se till att det ska finnas resurser i vård och omsorg. Vi kommer att behöva göra ännu mer, men hittills har vi lagt 250 miljarder som är direkt budgetpåverkande.

Att regera i en kris innebär att man får fatta beslut precis efter den situation som råder här och nu. Man måste ha en uttänkt strategi och en plan, och sedan får man fatta beslut i takt med utvecklingen och kunskapen om viruset.

Sverigedemokraterna har under våren varit mycket angelägna om att svenska grundskolor skulle stängas. Det var vi emot, eftersom det dels hade försämrat barnens lärande och trygghet, dels hade det riskerat nya smittorisker för mor- och farföräldrar. Vi stängde inte grundskolorna.

Kan vi vara överens, Jimmie Åkesson, om att beslutet att inte stänga skolorna var rätt?

Anf. 57 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Stefan Löfven har rätt såtillvida att det virus vi har mött är nytt. Ingen visste egentligen någonting om det när det kom. Därför var det svårt att veta hur man skulle agera.

Hur agerar man om man vill ta ansvar? Man kan naturligtvis vänta och se vad som händer, och sedan reagerar man på det. Så har Stefan Löfven och hans regering i huvudsak gjort. Men i stället kan man utgå från en försiktighetsprincip. Man utgår från att man måste ta det säkra före det osäkra. När man inte vet är det bättre att göra för mycket än för lite.

Det är möjligt att både jag och Stefan Löfven har haft fel i olika delar av våra analyser. Men Sverigedemokraterna har utgått från en försiktighetsprincip. Stefan Löfvens regering har utgått från att vi ska reagera när vi ser vad som händer. Detta har lett till unika dödstal i Sverige.
(Applåder)

Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag kan inte tolka detta på något annat sätt än att Sverigedemokraterna tycker att det var fel att hålla skolorna öppna för våra barn. Det tycker inte jag. Denna kris är långt ifrån över. Ingen sitter på något facit. En coronakommission ska se över helheten i detta när det gäller samtliga aktörers agerande, från regering till regioner, kommuner, myndigheter med flera. Jag hävdar att beslutet att inte stänga skolorna var rätt beslut.

När vi nu fäster blicken lite framåt talar Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna om alla goda insatser inom vård och omsorg och om hjältarna där. Hjältarna har vi i vården och omsorgen. Det råder ingen tvekan om det. Frågan är bara om alla är hjältar. Tycker Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna att alla människor som har kommit från andra länder och som nu gör en insats inom vården och omsorgen också hjältar?

Anf. 59 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Alla människor, oavsett vilken bakgrund de har och oavsett om de är födda i ett annat land, är fattiga eller rika, är vita eller svarta eller har andra olikheter, som bidrar till vårt samhälle, som försöker göra vårt samhälle bättre, som bidrar till gemenskapen och som bidrar till att försöka bygga ihop vårt splittrade land igen, och medverkar till det på ett konstruktivt sätt, är hjältar. Det är min bestämda uppfattning.

Min kritik mot regeringen, herr talman, handlar inte om någon enskild sak som att stänga skolor eller något sådant, utan det handlar om utgångspunkten, försiktighetsprincipen. Vad jag har sagt är att regeringen har spelat ett högt spel. Det är möjligt att det var rätt att hålla skolorna öppna, men det var ett högt spel med riktiga människors liv. Och det är det jag vänder mig mot, herr talman.
(Applåder)

Anf. 60 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Det är alltid fascinerande att lyssna på Jimmie Åkesson – alltid målandes Sverige i svart, alltid säger han att det är någon annans fel och slutligen har han egentligen inga egna förslag om hur saker skulle kunna förbättras.

Efter det senaste valet har Sverigedemokraterna fått makt i några kommuner i södra Sverige. Det är därför intressant att se vilka konsekvenser det blir när ett högerpopulistiskt parti får styra. Jag tittade på skånska Hörby. 25 chefer i kommunen har slutat. Journalister som vill granska offentliga handlingar begränsas. Arbetsmiljöverket har nu inlett en granskning av kommunen efter att ett antal medarbetare har rapporterat en känsla av oro och otrygghet i arbetet.

Jimmie Åkesson sa i sitt nationaldagstal ett antal vackra ord om samhörighet, gemenskap och sammanhållning, men det verkar inte vara detta som präglar verkligheten. Är det de hårda nypor som vi nu ser i Hörby som skulle bli konsekvensen om Sverigedemokraterna också skulle få inflytande på nationell nivå?

Anf. 61 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad Anders W Jonsson menar med hårda nypor. Situationen i en enskild kommun efter ett maktskifte ser jag inte som hårda nypor. Det gäller i synnerhet vid ett maktskifte i en väldigt polariserad situation där en del av den befintliga förvaltningen har valt att inte arbeta kvar under det nya styret. Dessa människor har gjort ett eget medvetet val då de inte kan acceptera att folket har röstat fram ett nytt styre.

Jag vet inte vad Anders W Jonsson vill göra om han ska ta över regeringsmakten i Sverige eller om hans parti ska ta över en kommun någonstans. Är det rimligt att man har tjänstemän som inte gör det som man inom politiken har beslutat? Det är väl fullständigt orimligt. Det är inte demokratiskt. Det förstör fullständigt legitimiteten i det demokratiska systemet. Det måste väl ändå Anders W Jonsson förstå.

Anf. 62 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Herr talman! Skillnaden blir så stor mellan de fina och svulstiga orden och det ”storsvulstiga” här i kammaren och vilka konsekvenser det får. Det är handlar inte om någon mild kritik. Arbetsmiljöverket slår fast att det finns allvarliga brister i kommunens arbetsmiljö och att de kan leda till att någon blir allvarligt sjuk eller kan skada sig. Minst hälften av arbetstagarna – inte bara cheferna – har i varierande grad upplevt hög arbetsbelastning och kränkningar i arbetet. Detta är något som började 2019 och nu har accentuerats. Upplevelserna har lett till en känsla av oro och otrygghet i arbetet.

Det blir uppenbart vad som händer när ett högerpopulistiskt parti som Sverigedemokraterna inte bara står och kritiserar, målar i svart och säger att någon annan är ansvarig utan självt är tvunget att axla ansvaret. Då får man dessa konsekvenser. De har dessutom nu blivit anmälda till Justitieombudsmannen.

Vari ligger skillnaden i detta? Är det detta som skulle bli konsekvenserna om Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna fick möjlighet att också påverka den nationella politiken?

Anf. 63 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker att Anders W Jonsson ska läsa på lite mer om situationen i Hörby och ta del av de diskussioner och åtgärder som har vidtagits för att svara på den kritik som till viss del har varit berättigad. Men till viss del har den inte varit det utan har varit en del av en politisk

maktkamp med dem som är lojala med det gamla styre som väljarna inte ville ha kvar.

Det förvånar mig lite att Anders W Jonsson spelar med i det här. Det är inte i grunden Centerpartiet som ligger bakom det, utan det är i första hand det gamla socialdemokratiska styret som för konflikten. Om Anders W Jonsson vill försvara det får han göra det.

Läs på, Anders W Jonsson! Följ gärna utvecklingen i Hörby! Åk dit och hälsa på alla dessa stackars medarbetare, som verkar ha ett riktigt elände! Jag tror att du kommer att bli förvånad.

Anf. 64 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson! Efterklokhet är den vanligaste formen av klokskap. Det är också den enklaste formen.

Under coronakrisen har det varit väldigt tyst från Sverigedemokraterna. Men nu kommer partiet ut och säger att saker borde ha gjorts väldigt annorlunda väldigt mycket tidigare än i dag.

Vad hände då? Den 1 februari klassar regeringen coronaviruset som en samhällsfarlig sjukdom. Det kommer flera rapporter från vår omvärld om att viruset sprider sig. Den 23 februari rapporteras om allvarlig smittspridning i Italien. Den 24 februari varnar Folkhälsomyndigheten för att de som kommer tillbaka kan ha symtom och måste vara varsamma. Den 25 februari bedömer Folkhälsomyndigheten att det finns risk för att personer som varit utomlands har smittats och tar smittan med sig tillbaka till Sverige. En vecka senare åker Jimmie Åkesson till Turkiet för att hetsa mot flyktingar.

Om du ska vara efterklok, Jimmie Åkesson, var det så klokt att åka till Turkiet en vecka efter det?

Anf. 65 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Ingen hade då kommit med någon avrådan från att åka utomlands, till exempel till Turkiet. Men jag vet inte – det kanske inte var så klokt att göra det.

Jag tycker dock inte att detta egentligen är relevant i det här sammanhanget. Det som är relevant är huruvida jag är efterklok eller inte. Jag hävdar att jag inte är det. Det är möjligt att Jonas Sjöstedt är det, men jag är inte det. Jag har från början varit oerhört besviken på den senfärdighet som har visats, inte minst från regeringen. Jag har kritiserat de missbedömningar som har gjorts och som sedan har lett till att vi har fått den situation vi har fått i Sverige, med unika dödstal – fler än fyra gånger så många döda som i våra nordiska grannländer tillsammans. Vi har föreslagit en lång rad åtgärder. Vi har slitit för att även omsorgspersonal ska ha rätt till skyddsutrustning. Det har regeringen varit emot. Vi har slitit för att fler ska testas. Det har man initialt varit emot. Det här är inte efterklokhet. Det är bara en återupprepning av den kritik som jag har framfört hela vägen.

Anf. 66 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag vet inte, jag vet inte, jag vet inte. Det är det svar som brukar komma från Jimmie Åkesson när frågorna blir för konkreta, blir för specifika och kanske inte har ett bra svar.

Om det nu är så att Sverigedemokraterna kan säga att de visste att andra saker borde ha gjorts vid den här tiden, med mer omfattande restriktioner och mer omfattande råd, hänger ändå frågan i luften: Varför åker Jimmie Åkesson till Turkiet för att hetsa mot flyktingar en vecka efter att Folkhälsomyndigheten har talat om att man kan ha smittan med sig tillbaka till Sverige och när man redan ser rapporter om smittan som sprider sig runt om i vår omvärld? Om det nu är så att Sverigedemokraterna hela vägen har vetat bättre – bättre än regeringen, bättre än Folkhälsomyndigheten, bättre än alla andra – vet då Jimmie Åkesson inte bättre om sin egen resa, eller vet han bara inte?

Anf. 67 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Ibland när det är någonting man faktiskt inte vet kan det väl vara bra att säga det, i stället för att som många andra, till exempel Jonas Sjöstedt, komma med floskler eller påhittade analyser eller låtsas som att man vet någonting som man faktiskt inte vet.

När det handlar om Sveriges hantering av den här krisen har jag inte märkt särskilt mycket från Jonas Sjöstedt initialt, annat än att Jonas Sjöstedt har varit väldigt mån om att vi måste hålla ihop i den här krisen och inte kritisera för mycket utan visa politisk enighet.

De flesta av oss har haft ungefär samma utgångspunkt. Men man måste samtidigt våga ifrågasätta när man ser att någonting inte fungerar. Det gäller i synnerhet dem som gång på gång på gång tvingas backa från tidigare gjorda analyser – detta måste kunna påpekas politiskt. Jag vet inte om Jonas Sjöstedt är motståndare till det; det skulle förvåna mig väldigt mycket. (Applåder)

Anf. 68 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Psykologen Niclas Wisén arbetar vanligtvis i Försvarsmakten med att hjälpa personal att förbereda sig för militära insatser utomlands. Han är själv officer och deltog i Mali 05. Han är expert på hur stress och kriser påverkar oss människor. Han varnar nu för vad som händer inom vården. Han säger till Arbetsvärlden: ”Det vi vet är att om vi driver personalen för hårt riskerar vi få negativa effekter i ett efterskede.”

Jag har tagit del av Jimmie Åkessons kritik av hur regeringen skött coronapandemin i Sverige. Nu behöver vårdpersonalen oss. Min fråga är om vi kan enas i att uppmana statsministern att samla alla partier för att ta fram ett krispaket för vårdpersonalen här och nu. I höst kan det vara för sent.

Anf. 69 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Ja, det kan vi. Vi ser en välfärd som är oerhört ansträngd just nu, men det är inte nytt att välfärden är ansträngd. Det är inte nytt att omsorgen eller vården är ansträngd. Det har varit så under väldigt lång tid, men den här krisen har gjort det mycket värre. Det är en omfattande verksamhet som redan tidigare haft stora personalunderskott och problem med personalförsörjning, och de problemen blir nu ännu värre. En verksamhet med redan väldigt höga ohälsotal får ännu värre problem med ohälsotal.

Herr talman! Jag tycker att Ebba Busch framför ett väldigt klokt förslag som jag gärna är beredd att skriva under på.

Anf. 70 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Jag tror att det är otroligt viktigt med de diskussioner som har förts under våren och kanske inte minst under de senaste veckorna. Människor, inte minst de som kämpar så hårt i vården, måste få höra politiker inte bara erkänna den svåra situation vi är i utan också komma med konkreta förslag som inte ligger långt fram i tiden utan skulle kunna göra skillnad redan i år.

Jag tackar Jimmie Åkesson för svaret.

Anf. 71 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag kan passa på att säga någonting om det mer strukturella när det gäller vården i Sverige. Jag tror att jag och Ebba Busch är ganska överens om att inte minst den här krisen har visat behovet av ökad statlig styrning av vården. Jag utgår från att det är en diskussion som kommer igång ännu bredare nu när vi har sett haveriet gällande inte minst samordning, testning och samordning av vårdplatser samt en lång rad andra saker. Det tycker jag är en fråga som snarast måste lyftas och diskuteras på djupet.

Anf. 72 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag uppskattar Jimmie Åkesson för att han gillar att ifrågasätta. Det var den positiva feedbacken.

Men jag känner en viss oro över de halmdockor som Jimmie Åkesson ständigt bygger över den liberala nationen Sverige, som bygger på frihet, respekt för mänskliga rättigheter och tolerans. Jag förstår att Jimmie Åkesson och hans parti vill någon annanstans, precis som många andra krafter som ropar efter ett mer auktoritärt styre. Jag ifrågasätter verkligen Jimmie Åkessons syn på maktindelning, som innebär att vi i riksdagen stiftar lagar, regeringen och myndigheter verkställer och domstolar dömer. Flera gånger har nu Jimmie Åkessons parti gått hårt ut mot förvaltningschefer, mot mediebolagschefer och mot polisen, som tillfrågas exakt hur de utreder vissa brott. Man är på bibliotekarier som har fel böcker. Det är fel konst och fel kultur. Varför har inte Jimmie Åkesson maktindelning?

Anf. 73 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag känner inte till att vi skulle försöka tvinga på några bibliotekarier några särskilda böcker. Det låter helt absurt. Det gäller även min auktoritära, fruktansvärda och hemska bok.

Herr talman! Jag tycker att politiken har det yttersta ansvaret för vad som sker i vårt samhälle, alldeles oavsett om vi har självständiga myndigheter eller inte. Jag har i grunden ingen annan förvaltningsmodell, men jag tycker att det som har skett de senaste månaderna kan vara skäl att börja diskutera den svenska förvaltningsmodellen på djupet. Jag har inga förslag här och nu. Jag är inte ens säker på att jag vill göra någonting annat. Men vi bör genomlysas den, för det har inte fungerat.

Som politiker, i synnerhet oppositionspolitiker, måste man kunna komma med kritik när regeringen så tydligt gömmer sig bakom myndigheter. Det är klart att man då ytterst kritiserar regeringen. Men man måste också kunna förklara varför man kritiserar regeringen, och då måste man kunna kritisera sådant som en myndighetschef gör och säger och som är uppenbart fel.

Anf. 74 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Ja, men leder det inte ganska långt om det är vi från riksdagen, vi politiker som är folkvalda, som ska gå in och peta i medierna? Jimmie Åkesson ska veta att inte ens jag älskar allt som skrivs i medierna – det kan jag säga. Men det för mig inte till tanken att vi ska kalla hit folk till riksdagen och att jag ska hålla korsförhör med dem. Det för mig heller inte till tanken att jag ska lägga mig i vilken konst som ska sättas upp och vilken konst som är tillräckligt bra eller att man, för den delen, ska ge sig på enskilda tjänstemän. Detta gäller inte generaldirektörer, för oppositionen brukar alltid tycka att de är såsiga och att de gör allt fel och för sent.

Att till exempel säga att enskilda tjänstemän i våra myndigheter ska avgå är att gå väldigt långt, och det är ett väldigt tydligt avsteg från den modell med maktindelning som vi har i Sverige och som jag menar har tjänat Sverige väl.

Jimmie Åkesson vill gå mot direkt ministerstyre. Det är viktig information till medborgarna, ifall han skulle få makten i detta land.

Anf. 75 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Nej, Johan Pehrson måste läsa mer noggrant. Jag har inte sagt att vi ska avsätta någon enskild tjänsteman på någon myndighet. Där emot har jag uttryckt en uppfattning, vilket jag har rätt att göra som medborgare i det här landet: att en tjänsteman bör avgå. Det är en helt annan sak. Det är inte ministerstyre. Jag är inte minister heller, för den delen.

Jag tycker att Johan Pehrson tar upp några saker i båda sina repliker som är väldigt intressanta. Han pratar om halmgubbar. Segregationen är ingen halmgubbe. Integrationsproblemen är ingen halmgubbe. Vårdköerna är ingen halmgubbe. Gångbrottsligheten är ingen halmgubbe. De upploppsliknande situationer som vi har sett i våra tre största städer under de senaste dagarna är ingen halmgubbe.

Det är riktiga, verkliga problem som riktiga, verkliga människor av kött och blod brottas med dagligen och som skrämmer riktiga människor av kött och blod i vårt land. Sedan kan man stå här i Sveriges riksdag och tala om det som halmgubbar. Ja, vi har uppenbarligen olika verklighetsuppfattningar, Johan Pehrson från Liberalerna och jag. Väljarna får helt enkelt avgöra vilken verklighetsuppfattning som är den mest rimliga. Det är det som är demokrati, fru talman.

(Applåder)

Anf. 76 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Vi lever i en tid då demokrati och mediernas frihet är satta under väldigt stark press, till och med i länder inom EU. USA:s president kallar regelmässigt stora nyhetsmedier för fake news. Reportrar utan gränser rapporterar om alarmerande inskränkningar i pressfriheten i en rad länder i samband med coronakrisen.

I Sverige pågår just nu en diskussion inom Tryck- och yttrandefrihetskommittén om att grundlagsfästa public services oberoende. Miljöpartiet vill det. Fria och opartiska oberoende medier är en grundsten i vår demokrati. Tyvärr tror vi inte att Sverige är immunt. Det finns en oro för att public services oberoende kan ändras med ett enkelt klubbslag i riksdagen.

Men SD motsätter sig detta. Min enkla fråga till Jimmie Åkesson är: Varför vill ni inte det? Vill ni hellre ha politisk styrning av public service än oberoende medier?

Anf. 77 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Nu ligger det inget förslag på mitt bord, så jag kan inte uttala mig i detalj om skälen till att vi har sagt på ett visst sätt kring ett visst ärende. Det får vi återkomma till.

Men när det gäller public service generellt har jag ingen annan uppfattning än att public service ska vara just oberoende. Det är liksom själva grunden. Ska vi ha public service måste den vara det. Annars är det ingen mening att ha public service. Det är själva utgångspunkten. Vi har statliga medier som konkurrerar med privata medier för att vi ska kunna garantera en bred bevakning i hela landet. Man har ett visst kulturarvsuppdrag. Det finns ett speglingsuppdrag och sådana saker.

Vi har synpunkter på delar av detta, men i grunden vill jag påstå, fru talman, att vi är det parti som på riktigt står för just oberoendet. Det är också det som är skälet till att vi kritiserar. Det finns nämligen i dag skäl att ifrågasätta public services oberoende och opartiskhet. Man måste kunna diskutera dessa saker utan att anklagas för att vilja införa diktatur. Det handlar inte om det. Det handlar om att vi ska ha en fri och oberoende public service.

Anf. 78 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Detta var intressant. Vi kan titta på hur SD hittills har agerat.

När till exempel SVT sänder något som ni ogillar vill ni kalla dess chefer till riksdagen. Makten ska alltså granska pressen – och det är inte pressen som ska granska makten. Det är otroligt oroande.

När journalisten Peter Kadhammar besökte SD-styrda Hörby och ville ta del av offentliga handlingar fick han bara en halvtimme på sig, under bevakning, att granska dokumenten. Han beskrev det som extremt obehagligt.

När du, Jimmie Åkesson, blev intervjuad av P3 Nyheter sa du att det var en skitkanal, och om du fick bestämma skulle du lägga ned den.

Nu blockerar ni frågan om att grundlagsfästa public services oberoende. Jag vill fråga Jimmie Åkesson igen om han anser att en fri och oberoende journalistik som granskar makten har en central plats i ett demokratiskt samhälle – ja eller nej. Om han svarar ja undrar jag varför han motsätter sig att grundlagsskydda den.

Anf. 79 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Återigen: Det korta svaret på frågan är ja. Frågan är om regeringen på riktigt håller med om det, alltså i verkligheten och inte bara i de vackra talen och i de vackra orden. Håller man med om det på riktigt i handling? Är det detta som regeringen vill, eller är det ett sätt att garantera att public service finns inom något slags kontroll?

Jag vet inte. Men ser man inte ett problem med att public service väldigt ofta tenderar att brista i opartiskhet? Jag kan inte tvinga någon att se det och att tycka det, men jag kan åtminstone försöka lyfta frågan till debatt, och det är det som har skett.

Det har aldrig varit fråga om att kalla hit chefer från public service för att tala om vad de ska rapportera om eller om att ha synpunkter på någon enskild rapportering. Men finns det ett mönster som är uppenbart för alla som inte är fullständigt insnöade i den politiskt korrekta ordningen måste man politiskt kunna fråga hur de själva ser på det. Det var det som skedde. (Applåder)

Anf. 80 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Den enskilt viktigaste uppgiften just nu är att minska smittspridningen i Sverige. Sverige måste uppdatera sin coronastrategi och testa alla med symtom, så att vi kan återuppta den aktiva smittspårningen och bryta fler smittkedjor. Det är helt avgörande både för att värna människors liv och för att värna våra jobb och företag.

Regeringen har nu avsatt pengar med den uttalade ambitionen att gå i den riktning som Centerpartiet har föreslagit. Jag förväntar mig att regeringen också tar ansvar så att vi verkligen når dit och undanröjer alla hinder för att snabbt öka testningen.

Men i ett ansvarsfullt ledarskap måste man också ha förmågan att blicka framåt. Man måste se vad som krävs för att kunna ta Sverige ur krisen och hur man bäst möter utmaningarna och läker de sår som uppstått på grund av pandemin. Det handlar om långsiktiga villkor för våra företag, så att de hittar modet och förutsättningarna att starta om och nyanställa. Det handlar om att förmå våra småföretag att fortsätta vara de livsviktiga jobbskaparna, som byggt vårt land starkt, men också om att möta den enorma vårdskuld som vi nu har dragit på oss när den ordinarie vården har fått stå tillbaka.

Jag hör med oro rapporter om att människor med symtom på cancer och hjärtinfarkt inte söker vård. Att lösa vårdskulden kommer att vara en av våra största utmaningar. Men det handlar också om att se över hur vi tar hand om alla som nu har tagit hand om oss, alla som arbetat stenhårt i vården av och omsorgen om de covidsjuka.

Centerpartiet kommer att fortsätta att vara en ansvarstagande kraft i detta arbete. Vi kommer att fortsätta att ha fokus på att minska smittspridningen samtidigt som vi gör allt som står i vår makt för att få på plats en långsiktig politik som tar Sverige framåt.

Anf. 81 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Anders W Jonsson för ett gott samarbete också under coronakrisen. Vi har agerat snabbt och kraftfullt och tillsammans kunnat presentera åtgärder som bara budgetpåverkande omfattar 245 miljarder kronor. Det första räddningspaketet kom den 11 mars. Det har varit pengar till ökad testning, fler trygga jobb och bättre utbildning i äldreomsorgen. Vi har säkerställt att sjukvården har fått de resurser som krävs, och det är bra.

Nu är det, precis som Anders W Jonsson var inne på i sitt anförande, läge att se till att sjukvården och omsorgen får resurser efter krisen så att vi har tillräckligt. Det avslöjar inte minst bristerna som vi ser i äldreomsorgen, men det är också för att offentliga investeringar av den här sorten och offentlig konsumtion kanske är det bästa sättet att få igång ekonomin och sysselsättningen.

Därför är min korta fråga till Anders W Jonsson: Är Centerpartiet berett att fortsättningsvis sätta välfärden främst för att återstarta Sverige?

Anf. 82 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Att lösa den enorma vårdskuld som vi har fått kommer att vara en av våra absolut viktigaste åtgärder. Men då krävs det ett antal strukturella reformer. Dels måste vi börja använda den fulla kapaciteten i svensk sjukvård, dels måste vi börja använda de digitala hjälpmedlen på ett helt annat sätt. Jag ser också möjligheten att se till att vi i sjukvården slutar göra alla de onödiga saker som vi har hållit på med så länge.

Så har vi nyckelfrågan: Hur ska vi få mer pengar till välfärden? Pengar till välfärden kommer inte likt manna ramlande från himlen, utan ska vi få mer resurser till välfärden handlar det om att bedriva en klok politik som ser till att våra företag kommer igång och vågar anställa.

Fyra av fem nya jobb kommer fram i de svenska småföretagen. Det är där nyckeln ligger till att få fram mer pengar till välfärden men också till att kunna effektivisera den.

Anf. 83 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Jag delar också den uppfattningen; det är därför vi måste återstarta ekonomin så snabbt som det någonsin går och se till att människor kommer i arbete. Så kommer vi tillbaka till den situation vi faktiskt hade före coronakrisen. Vi hade den högsta sysselsättningen någonsin i Sverige. Vi hade, tror jag, den högsta sysselsättningsgraden i hela Europa.

Dit ska vi tillbaka så snabbt som möjligt, och därför är välfärden så viktig. Med den satsningen kan vi ta vidare den utveckling som har påbörjats med helhetssynen kring vårdcentraler och sjukhus, och genom att använda den nya tekniken på ett mycket bättre sätt kommer vi att kunna klara mycket. Därför behöver vi fortsätta att uppgradera välfärden. Det handlar om utbildning, om fler anställda och naturligtvis om teknikfrågor.

Jag tycker att det är bra att Centerpartiet nu svarar väldigt tydligt på att vi behöver prioritera välfärden. Ska vi ha råd med det ska vi naturligtvis också ha fler människor i arbete.

Anf. 84 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Jag delar helt och hållet statsministerns syn att det kommer att krävas omfattande åtgärder för att få fart på den svenska ekonomin och därmed få in mer resurser inte minst till sjukvården och äldreomsorgen.

Men sedan gäller det också att man vågar ta strukturella grepp. Det krävs ganska stora förändringar både i äldreomsorgen och i sjukvården. Där finns olika viktiga delar, bland annat att kunna utnyttja ledig kapacitet i sjukvården runt om i hela Sverige.

I dag finns en begränsning som gör att patienter som behöver slutenvård inte får söka vård i hela landet. Ta bort den regeln och se till att patienterna kan söka vård där köerna är som kortast! Vi har ett antal effektiva privata vårdgivare. Bejaka deras insatser och se till att de kan jobba ännu mer effektivt!

Det krävs en hel del nytänkande för att få fart på den svenska välfärden och för att kunna reparera de skador som vi har fått under den här mycket, mycket besvärliga perioden.

Anf. 85 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Anders W Jonsson! Centerpartiet är pådrivande för att slå sönder anställningstryggheten för miljoner svenska löntagare. En utredning har nu presenterat ett frontalangrepp på anställningstryggheten så att det ska bli lätt att göra sig av med folk i Sverige och svårt för facket att försvara sig mot orättvisa och orättfärdiga uppsägningar.

Argumentet för detta, har jag nu hört i flera debatter från Anders W Jonsson, är att det ska bli fler jobb. Men till och med utredningen själv slår fast att det blir det inte. Det kommer inte att påverkas av det här.

Samma argument framfördes när man införde två undantag från turordningsreglerna för mindre företag. Det fanns ingen effekt då heller. Där emot var det så att en del människor gick sjuka till jobbet. Det är inte någonting som vi vill, framför allt inte i en pandemi.

Jag undrar vad Anders W Jonsson egentligen grundar de här påståendena på. Vilka studier eller utvärderingar är det som säger att det blir fler arbeten för att det blir lättare att säga upp människor godtyckligt i Sverige?

Anf. 86 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Sedan sent 70-tal har Centerpartiet drivit att vi måste göra ändringar i lagen om anställningsskydd. Karin Söder sa redan 1979 att det här är en lag som konsekvent missgynnar kvinnor, ungdomar och invandrare.

Det är det som har varit drivkraften till att vi under alla dessa år har försökt att få en ändring. Det här kommer att innebära sänkta trösklar in på arbetsmarknaden. I utredningen står det också tydligt att en av effekterna av de föreslagna förändringarna kommer att vara att de människor som står allra längst bort från arbetsmarknaden får lättare att komma in på arbetsmarknaden. Det är en tydlig slutsats.

För Centerpartiet är det oerhört viktigt att de som står längst bort från arbetsmarknaden får ökade möjligheter att komma in. För Vänsterpartiet är det viktigare att slå vakt om dem som redan finns på arbetsmarknaden och är etablerade med fasta jobb.

(Applåder)

Anf. 87 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag har varit med i tillräckligt många debatter för att veta att ett klassiskt knep när man får en fråga som man inte kan svara på är att prata om någonting som ligger strax vid sidan av den frågan och försöka få det att låta som ett svar. Det var en fin uppvisning i det, Anders W Jonsson!

Det är helt riktigt. Det kommer att vara lättare att göra sig av med utslitna, gamla och lågutbildade. Det slår man också fast i forskningen. De är förlorare. Sedan kommer några andra in i stället för dem, men den sammanlagda sysselsättningseffekten är i stort sett noll. Det blir inga fler jobb. Det tror inte utredarna. Det går heller inte att bevisa efter förra gången ni var där och försämrade anställningstryggheten.

Jag frågar Anders W Jonsson en gång till: Varför blir det fler jobb? Vilken studie visar att det blir fler jobb? Inte ens er egen utredare tror att det blir några fler jobb.

Jag har ju mött Anders W Jonsson i ett flertal debatter där det har hävdats att just detta skulle ske. Upp till bevis, Anders W Jonsson!

Anf. 88 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Det är ganska intressant när Jonas Sjöstedt beskriver de här förslagen som om det handlar om att det ska bli lättare att sparka dem som är utslitna. Det har inte alls med det att göra. Det här handlar om att ändra i turordningsreglerna så att man kan göra ytterligare undantag. Det handlar inte om att ändra på att det måste finnas saklig grund för uppsägning.

Sedan frågar Jonas Sjöstedt vad det finns för grund för att detta kan innebära att fler människor får arbete. Det är så här att fyra av fem nya jobb i Sverige kommer i de svenska småföretagen. Jag rör mig ute och träffar många småföretagare och diskuterar med dem vad det är som gör att de inte vågar ta steget och anställa en person till när de har så mycket att göra på företaget. Genomgående är svaret: Vi är väldigt oroliga för vad det innebär med den lagstiftning som finns. Det är bättre att vi som finns här jobbar hårdare än att vi tar in en ny person. En felrekrytering kan nämligen bli helt förödande för företaget.

Anf. 89 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Eva Berglund, intensivvårdssjuksköterska i Jönköping, beskriver i Svenska Dagbladet en känsla av otillräcklighet och ständig press på arbetet. Jag skulle vilja citera även henne: ”– Jag lämnade just över ett ganska kaosartat pass till min kollega, och det vill man aldrig. Jag vet att jag hade kunnat göra ett bättre jobb under andra förutsättningar. [...] – Jag har sett kollegor som står och gråter, så är det. De som mår sämst riskerar att gå in i väggen och det är fruktansvärt.”

Anders W Jonsson vet hur tufft det kan vara inom sjukvården. Det tvivlar jag inte en sekund på. Han hör säkert berättelser från sina kollegor om hur denna kris har slagit.

Nu behöver de oss, alla i politiken, och min fråga är om vi kan enas om att uppmana statsministern att samla alla partier för att ta fram ett krispaket för vårdpersonalen här och nu. I höst kan det vara för sent.

Anf. 90 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Jag behöver inte läsa i Svenska Dagbladet eftersom jag har detta alldeles in på skinnet. Jag hör hur tufft det är.

Man säger att man har jobbat långa pass förut, man har haft många patienter förut, att det händer att människor dör i sjukvården, men en av de saker som är absolut tuffast är när man har en svårt sjuk, döende patient och det inte går att ha ett nära samarbete med de anhöriga. Det är en av de viktigaste stressfaktorerna för alla dem som sliter stenhårt på våra covid-avdelningar runt om i Sverige.

Detta är orsaken till att vi i Centerpartiet har lyft upp frågan. Precis som Ebba Busch hörde i mitt anförande pekade jag just på denna fråga som en av de saker som vi måste ta tag i. Det här kommer att vara ett bekymmer under sommaren, hösten och kommande år. Om vi ska se till att de människor som har gjort heroiska insatser också orkar jobba vidare i vården måste vi ställa upp och stötta dem.

Anf. 91 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Det är inte alla som likt Anders W Jonsson bär dessa berättelser med sig naturligt. Det förtjänar att lyfta in dessa berättelser från verkligheten i kammaren, att vi verkligen hör deras röster.

Jag är glad över det engagemang som finns från Centerpartiet i de här frågorna, och jag uppfattar ändå att det finns en öppenhet för att enas om någon typ av krispaket för vården som kan göra skillnad även innevarande år – just för att alla regioner ska säkerställa att det blir semester i sommar för vårdpersonalen och en hållbar arbetssituation när de väl kommer tillbaka i slutet av sommaren och i höst.

Anf. 92 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Ebba Busch behöver inte tvivla alls på det som driver Centerpartiet i dessa frågor. Här måste vi stötta dessa människor. Det är därför detta inte är en ny fråga för oss utan är något vi har arbetat med. Det var också en av de frågor jag lyfte upp i mitt anförande.

Det här arbetet kommer att kosta pengar. Det är inte gratis, utan det kommer att kosta stora pengar. Vi har ett budgetsamarbete med regeringen. Under krisen har vi på ett framgångsrikt sätt lagt fram förslag på hur de olika situationerna kan hanteras. Det här är ett av många förslag som Centerpartiet har lyft fram i det samarbetet, och det är ingenting som vi på något sätt har släppt. Här är vi bestämda med att insatser måste göras, och det kommer att kosta extra pengar.

Just alla dessa hjältar och hjältinnor på våra covidavdelningar och covid-IVA-avdelningar är värda att vi gör något för dem. Jag hoppas att vi kan leverera.

Anf. 93 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman, åhörare och kollegor! Det finns många lärdomar att dra av de senaste månadernas coronakris i Sverige. En av dem är hur viktigt det är att faktiskt ha ett tryggt och fast arbete. De som får gå först är de timanställda. Det är de som rings in och kallas in från bemanningsföretagen. Många av dem saknar också skydd, till exempel vid arbetslöshet. Då har de direkt ingen inkomst.

Vi har i äldreomsorgen sett hur många som inte har kunnat sjukskriva sig eftersom de saknar fast anställning. Det är naturligtvis otroligt allvarligt i en sådan här situation. Vi har sett hur många timanställda går runt mellan olika arbetsplatser. Det är svårt att säga ifrån mot en dålig chef om man inte har någon fast anställning. Det är alltså sämsta möjliga tid att angripa anställningstryggheten i Sverige; det är fullständigt tondövt.

Våra fackföreningar har blixtnabbt förhandlat fram avtal på avtal som ska rädda företagen, till exempel om korttidspermitteringar. Samtidigt har människor gått med i a-kassor och fackföreningar eftersom de har uppfattat att det är skyddet när krisen kommer. Att tacka fackföreningsrörelsen genom att angripa medlemmarnas anställningstrygghet är fullständigt tondövt.

Samma sak gäller trångboddheten. Vi har sett hur smittan sprids mest i stadsdelar där människor bor trångt, där ekonomin är dålig och där den underliggande hälsan är sämre från start. Att i det läget fundera på marknadsnyror som skulle öka trångboddheten, som innebär att man bygger för de rikaste i samhället, är också fullständigt tondövt.

Man måste kunna anpassa politiken till verkligheten. Det var dåliga förslag från början, och det är ännu sämre förslag nu. Låt dem gå i papperskorgen.

(Applåder)

Anf. 94 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Vi behöver inte fundera över marknadshyror. Gör inte det, Jonas Sjöstedt! Det ska inte bli några marknadshyror, så du behöver inte bekymra dig över det.

Vi är överens om att välfärden ska prioriteras framöver. Sedan förra mandatperioden arbetar ungefär 100 000 fler i svensk välfärd. Under coronakrisen har vi skjutit till 26 miljarder kronor till kommuner och regioner och gjort ett stort omsorgslyft för att få bättre utbildning och fasta anställningar för dem i äldreomsorgen.

Vi har sett behoven av att verkligen rusta upp äldreomsorgen. Den som arbetar där ska också kunna ta till sig rutiner och inte minst kunna kommunicera med de äldre. Då är bristande språkkunskaper ett problem som ofta lyfts upp i sammanhanget.

Hur vill Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet säkra att människor som arbetar inom äldreomsorgen har tillräckliga kunskaper i svenska språket?

Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tar markeringen om marknadshyror som ett löfte om att ytterligare en utredning ska gå rakt i papperskorgen. Tack för det!

Vi har ökat på tillskotten till välfärden två gånger under det här året. Statsministern räknar in de pengarna direkt; det bjuder jag på. Vi är beredda att hjälpa till igen om det behövs mer pengar till äldreomsorgen och sjukvården i Sverige. Därom råder inga tvivel.

Jag håller med om att språkproblem är ett bekymmer i hemtjänsten och på våra äldreboenden. Det hänger också ihop med bristande utbildning. Som jag ser det är kombinationen att man läser till undersköterska, får fast anställning och samtidigt läser svenska den bästa vägen ut för att komma till sin rätt i yrket. Jag har själv besökt utbildningar där alla går från arbetslöshet till arbete; läser till undersköterska och läser svenska samtidigt. Så ska vår välfärdsmodell se ut.

Anf. 96 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Just därför lägger Socialdemokraterna i flera kommuner fram förslag om att stärka svenskkunskaperna också inom äldreomsorgen. Det är något vi gick till val på. Regeringen är tillsammans med Liberalerna och Centerpartiet överens om att möjligheten att lära sig yrkessvenska på jobbet ska förstärkas. Det är också en viktig del i Äldreomsorgslyftet som nu har genomförts.

Vi vet att personalens språkkunskaper är en kvalitetsaspekt i äldreomsorgen. Därför tackar jag Jonas Sjöstedt för det positiva svaret att vi kan fortsätta att samarbeta för att se till att utbildningen generellt sett höjs, att statusen höjs och att alla som jobbar i svensk äldreomsorg har tillräckliga språkkunskaper.

Anf. 97 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Där är jag helt överens med statsministern. Det är dags att alla får yrkesutbildning. Alla som behöver får svenskutbildning, och alla får fast anställning i äldreomsorgen. Det är en av de lärdomar som ska dras.

En annan lärdom är att det också finns aktörer i hemtjänst och på äldreboenden som varit mindre noga med personalens utbildning, som har tänkt mer på att själva berika sig och göra vinst än på att det ska vara bra arbetsvillkor för dem som arbetar där.

Jag säger inte att alla privata aktörer är oseriösa. Det är inte så; en del är seriösa och gör ett bra arbete, men det finns också de som faktiskt inte borde ägna sig åt hemtjänst utan åt något helt annat.

Ett stopp för vinstuttag ur välfärden och äldreomsorgen skulle göra det enklare att få ordning och reda där. Jag vet att statsministern tycker om ordning och reda!

Anf. 98 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Svensk vård och omsorg jobbar för högtryck med att ta hand om och hantera den otroligt besvärliga situationen vi har hamnat i. Både offentliga och privata aktörer jobbar stenhårt för att värna liv och hälsa.

Trots det väljer Jonas Sjöstedt, precis som vi hörde i inlägget alldeles nyss, att ta tillfället i akt att som vanligt slå mot de privata och fristående aktörerna inom vården och omsorgen. Han svartmålar gång på gång de privata vårdgivarna, och han har nu till och med hotat med att tvångsöverta privata vårdgivare.

I ett läge där landet befinner sig i kris och vi ser att vi så väl behöver alla vårdgivare, såväl offentliga som privata, vore det inte klädsamt om Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet kunde lägga den här retoriken åt sidan och i stället berömma dem som sliter varje dag för att hjälpa andra?

Anf. 99 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Om Anders W Jonsson hade lyssnat på det förra replikskiftet hade han hört att jag sa att en del privata aktörer sköter sig utmärkt. Andra gör det långt därifrån.

Det gäller även för sjukvården. En del gick in direkt och hjälpte till att avlasta den offentliga sjukvården. Men jag pratade också med regionpolitiker i Stockholm som sa att det finns utbildad IVA-personal som behövs på våra sjukhus men som inte släpps av de privata. Det är ju helt orimligt. De som jobbar i offentlig vård får slita mycket hårdare.

Vi har kunnat se att privata aktörer inte velat släppa skyddsutrustning, som man måste dela efter behov och inte bara efter vem som råkar äga den för tillfället. Det tycker jag också är orimligt.

Situationen är alltså inte så enkel som Anders W Jonsson beskriver.

Vi har kunnat se skönhetskliniker, fullt utrustade med narkosmedel som saknas i vården, som jobbar med skönhetsoperationer i stället för med covid-19-vård eller annan vård som behövs.

Det här visar att vi behöver ett sammanhållet system, och det får vi genom att ta bort vinstjakten i välfärden. Då får vi också mer pengar till välfärden.

Anf. 100 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Det här visar det raster genom vilket Vänsterpartiet ser hela det svenska samhället. I ett läge där det finns problem och stora utmaningar, nog kan man hitta något som man kan kritisera privata vårdgivare eller privat äldreomsorg för.

Det är ju så i Sverige att det fungerar väldigt bra på de flesta kliniker inom det mesta av äldreomsorgen. Men sedan finns det brister i den offentligt drivna vården. Det finns brister i den privat drivna vården. I det läget ska vi förstås, inte minst efter den här krisen, se vad vi kan göra för att tillsammans höja kvalitetskraven.

Men Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet förnekar sig inte, utan de använder även denna väldigt besvärliga situation för att leta runt och se om det inte någonstans minsann finns en privat vårdaktör som har gjort ett misstag som man kan hänga ut. Att det sker misstag även i den offentliga vården bekymrar som vanligt inte Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt ett dugg.

Det hade varit klädsamt att åtminstone i den här krisen lägga vänsterretoriken åt sidan.

Anf. 101 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Hela sjukvården vinner på att vi tar bort vinstjakten ur sjukvården.

Vi kan se att privata aktörer med vinstintresse etablerar sig där folkhälsan är bäst. Där får man ofta en överetablering av framför allt primärvård medan det är tvärtom där folkhälsan är sämst, tvärtmot intentionerna i hälso- och sjukvårdslagen. Vi kan se att det påverkar prioriteringarna. Kombinerat med privata sjukförsäkringar som gör att man går före i kön sätter det den jämlika sjukvården ur spel.

Vi kan se att prioriteringsordningar inte håller när privata vinstintressen kommer in, och vi kan se att pengarna läcker ut. Pengar som skulle ha gått till semestervikarier, till ny utrustning och till utbildning går i stället till privata vinster.

Jag vill att varenda krona ska gå till en väl fungerande sammanhållen sjukvård där den ondaste ryggen undersöks först, inte den som har privat sjukförsäkring eller bor i en stadsdel där folkhälsan är god och överetableringen av privata vårdgivare är stor.

Anf. 102 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Susanne Wintell och hennes kollegor på ortopedoperation i Mölndal kastades in i coronavården. Vanligtvis arbetar hon i genomsnitt var fjärde helg. Efter krisomställningen har hon arbetat längre dagar, dubbelt så många helger och treskift. Jag vill citera även henne.

”Det är ganska tuffa förhållanden att jobba med den här skyddsutrustningen. Det är varmt och svettigt ... Det är en väldigt hög ljudnivå inne på salarna. Det är fysiskt tungt. Det är patienter som är så sjuka, så det är inte klokt egentligen.”

Kristdemokraterna och Vänsterpartiet enades så sent som för några dagar sedan om att tillsammans föreslå ett riktat stöd för att hjälpa civilsamhället genom krisen. Nu undrar jag om vi kan enas om att uppmana statsministern att samla alla partier för att ta fram ett krispaket för vårdpersonalen här och nu. I höst kan det vara för sent.

Anf. 103 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Tack, Ebba Busch! Jag anade att jag skulle få den frågan. Vårt svar är ja. Vi är absolut beredda att sätta oss ned och titta på det här.

Ebba Busch pekar på viktiga problem. Många av dem som jobbat otroligt hårt får mycket begränsad sommarsemester. De behöver vila och återhämtning. De skulle vara värda en extra semestervecka, tycker jag, som ett bevis på vår uppskattning.

Vi är beredda att se över hur man kan förbättra situationen, till exempel genom att se till att även privata vårdgivare hjälper till och avlastar under sommaren. Vi tycker att det är rimligt att det samlade systemet används.

Det ska ske med automatik att den som är sjukvårdsutbildad får tjänstledigt från sitt jobb för att gå tillbaka till sjukvården. En del arbetsgivare säger ja, men alla gör det inte.

Vi är beredda att sätta oss ned och diskutera extrapengar till sjukvården. Det kommer att behövas. Regionerna planerar för neddragningar. Om regeringen inte bjuder in – och de är dåliga på att bjuda in nu för tiden – pratar vi gärna med er.

Anf. 104 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Ibland är skillnaderna mellan Vänsterpartiet och Kristdemokraterna väldigt tydliga. Ibland är vi överens om målet men har olika vägar för att nå dit. Men en sak ska Jonas Sjöstedt ha här i kammaren i dag, och det är att han svarar tydligt ja på att försöka samla flera partier för att göra någonting konkret i den här frågan som kan ha effekt även det här året men också har konkreta egna idéer för att nå detta.

Vi har våra förslag, så låt oss se vilka förslag som kommer på bordet och diskutera vidare utifrån det. Men jag är mycket tacksam över detta svar från Jonas Sjöstedt.

Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för det.

En av sakerna vi inte kommer att vilja använda pengarna till är nya konsultfester på Nya Karolinska. Så är det. Man får vara lite mer rädd om pengarna än vad borgerligheten har varit i Stockholm.

Anf. 106 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det är trist att komma in nu, i den nya, härliga, fina gemenskapen mellan Kristdemokraterna och Vänsterpartiet. Det börjar likna en gammal kär relation, där man hyllar varandra men sedan bjäbbar lite på slutet och säger något surt i stället för att ge riktigt bra positiv feedback. Ni passar inte riktigt ihop, kan jag säga, men jag lägger mig inte i er relation.

Jag är glad över att vi i Sverige haft förutsättningarna att rädda de svenska företagen. I början av krisen handlade det mycket om att rädda så mycket som vi bara kan, för den dagen då vi kommer ut ur krisen behöver vi ett svenskt näringsliv som kan lyfta oss och skapa det välstånd som ger välfärd, Jonas Sjöstedt.

Den välfärden vill vi liberaler ska gå till äldreomsorgen, till ett äldreomsorgslyft. Det måste betalas. Nya sjuksköterskor och undersköterskor

och, gärna för oss, fler läkare måste betalas. Det kostar pengar, och detta är grunden för välfärd.

Men varför vill Vänsterpartiet stoppa stödet till större företag?

Anf. 107 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Vi lever i en ny politisk tid, när Liberalerna angriper Vänsterpartiet för att inte vilja bidra till Sveriges storföretag. Det är också en intressant politisk tid.

Jag menar att har ett företag väldigt kapitalstarka ägare är det i första hand ägarna som får gå in. Självklart ska vi hjälpa små och medelstora företag. Det stödet kan till och med behöva öka, framför allt riktat till olika branscher. Men pumpa in pengar i företag där man sitter på miljarder, där man kanske till och med ger aktieutdelningar under tiden, gör inte vi i Vänsterpartiet. Vi är rädda om skattebetalarnas pengar.

Att sänka arbetsgivaravgiften för alla är mycket ineffektivt. Gå in med åtgärder där man faktiskt är i kris! Men alla delar av Sveriges företagsamhet är inte i kris. Några går riktigt bra, och det finns ingen anledning att stödja dem. Man måste vara mer varsam med skattebetalarnas pengar.

Vi ska också ha pengar kvar när vi kickstartar ekonomin och ser till att investeringarna kommer igång. Det är en klok och varsam politik. Vi vet att Liberalerna nu för tiden gör som företagen säger, men man måste också tänka själv.

Anf. 108 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Vi träffar väldigt många på små och stora företag som berättar om en väldigt tuff situation, där man kämpar med att försöka behålla sina medarbetare och övervintra. För dem har det varit tufft, oavsett om det är Volvo – där Jonas Sjöstedt en gång i tiden själv jobbade, även om det väl var ett tag sedan – den lilla restaurangen, den lilla skomakaren eller den lilla bensinstationen. Människor som driver dessa verksamheter eller svensk kläindustri eller svensk detaljhandel – överallt har de här stöden gjort att deras företag kan leva vidare.

Det hade de inte gjort om Vänsterpartiet hade fått bestämma. Ni hade tagit bort stödet genom sänkta arbetsgivaravgifter, för ni tycker att det är ineffektivt. Ni hade tagit bort stödet till omställning som gör att dessa företag får lite kompensation och kan överleva sommaren och även när hjulen kanske snurrar igång igen i höst. Ni hade stoppat detta, och det hade skapat stora skador på svensk ekonomi.

Anf. 109 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet har röstat för ett flertal av de förslag som nu gör att svenska företag klarar sig. Jag skulle säga att korttidspermitteringarna är viktigast. De har använts flitigt också av våra större företag. Jag pratade med mina gamla arbetskamrater på Volvo senast i går. En del av dem har varit korttidspermitterade. Detta är bra, riktade stöd, som räddar svenska jobb och gör att företagen överlever.

Jag tycker att man också ska se lite större på detta. Om man gör som Liberalerna förespråkar blir det så att när företagen gör vinst går den till företagets ägare. När företagen gör förlust skickas den till skattebetalarna. Det är inte så marknadsekonomi ska fungera. Med ett sådant system över-

lag kommer företagen att ta större risker. Det är rimligt att man har ett eget ekonomiskt ansvar även i mycket svåra tider, framför allt om man har miljarder i kassakistan. Då får man ta lite ur den kassakistan först, innan man tar pengar från metallarbetare och undersköterskor.

Prot. 2019/20:136

10 juni

Partiledardebatt

Anf. 110 EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Krisen är inte över; det märks inte minst inom sjukvården. Om vi inte får en snar vändning riskerar vi uthålligheten hos svensk vårdpersonal. Ända sedan coronaviruset nådde Sverige har sjukvårdspersonalens arbetsbelastning varit omänsklig. Många har tvingats flytta mellan olika avdelningar, olika arbetslag och olika enheter. De har tvingats leva med sin egen och anhörigas ständiga oro för att de själva ska smittas medan de hjälper andra.

Det som vårdpersonalen nu upplever kan liknas vid att springa ett maratonlopp i samma fart som ett hundrameterslopp. Det fungerar ett tag, men i längden förstår alla att det är ohållbart. Och det kommer att vara ett långt lopp, för när coronapandemin är över finns en stor skuld av uppskjuten vård kvar att hantera – en vårdskuld.

Jag tror att några har förstått att det jag mest av allt hoppas i dag är att alla partier lovar att sätta sig ned och förhandla fram ett krispaket för vården och vårdpersonalen. Vi har ju lyckats göra detta för näringslivet och företagen, och det har varit bra. Men nu behövs ett krispaket för sjuksköterskorna, undersköterskorna och läkarna. Om alla vårdens hjältar efter semestern omedelbart kastas in i nya flyttkaruseller och nya övertidsveckor kommer sjukskrivningarna att skena. Patienterna kommer att ta skada, och förtroendet för sjukvården riskerar att falla.

Tiden är knapp då sommarlovet redan håller på att dra igång. Vårdpersonalen behöver vår hjälp nu – i höst kan det vara för sent.

Anf. 111 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Under denna kris har vi sett stora brister i äldreomsorgen. Personal med symtom har inte vågat stanna hemma. Vi har haft brister i hygienrutiner. Det är också stora skillnader mellan olika delar av vårt land – ett femtiotal avlidna i Malmö och närmare ett tusen i Stockholm.

Om några dagar kommer Inspektionen för vård och omsorg att peka på bristerna och vad som behöver rättas till. Sedan ska naturligtvis också coronakommissionen se över varför så många har avlidit just på äldreboenden.

Detta hindrar dock inte oss från att här och nu stärka äldreomsorgen långsiktigt. Det är därför vi genomför ett omsorgslyft. Regeringen skjuter alltså till stora resurser, men det är ute i kommunerna som jobbet de facto görs.

Efter den granskning som IVO kommer med nästa vecka, kan våra partier då vara överens om att vi hjälps åt att rätta till de brister som hittas inom äldreomsorgen i de olika kommunerna?

Anf. 112 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Det korta svaret på den frågan är ja. Jag tror att det i den kris vi har varit och fortfarande är inne i och kommer att behöva hantera under lång tid framöver i våra kommuner är helt nödvändigt att vi, oavsett de slutsatser man nu kommer fram till, hjälps åt – både från nationell nivå

för att stötta den lokala nivån och från lokal nivå för att larma om såväl
bristerna hittills under coronapandemin som det som behöver stärkas
framåt.

Anf. 113 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Det var ett välkommet besked. Vi är överens om att äldreomsorgens brister behöver hanteras med rejäl handlingskraft. Precis som Ebba Busch säger handlar det om den nationella nivån, där vi måste se till att det finns resurser, men också om den lokala nivån, som måste se till att det finns stark äldreomsorg runt om i vårt land.

Jag tackar för det beskedet. Vi avvaktar IVO:s rapport och gör vårt bästa utifrån den för att se till att äldreomsorgen stärks på bästa möjliga sätt.

Anf. 114 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag har inget att erinra mot statsministerns beskrivning och understrykande, utan detta är ett tillägg om att vi, i den situation vi nu har varit i med en global pandemi som också nått Sverige med stor kraft, ser att en del av de vanliga rutiner och ansvarsnivåer som vi är vana vid att kunna luta oss mot inte alltid fungerar. Där behöver vi nu ha stor ödmjukhet inför den kommande tiden. Kanske krävs ytterligare åtgärder där vi från nationell nivå behöver stötta med mer politisk vägledning vad gäller antingen riktlinjer eller faktiska beslut för att se till att det som vi alla är överens om – våra gemensamma goda intentioner – också blir av nu när mycket är satt på undantag och kommer att förbli annorlunda under lång tid framöver.

Anf. 115 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman och Ebba Busch! Vi har haft en förfärande hög dödlighet i corona på våra äldreboenden. Stockholm har varit lite av ett epicentrum för detta. En stor andel av de avlidna i Sverige är tyvärr kopplade till äldreomsorgen i Stockholm.

I Stockholms kommun är det borgerlig majoritet, och Kristdemokraterna har ett särskilt ansvar för äldreomsorgen. Det har skett en del saker där som jag menar inte är så bra. Det har gjorts neddragningar och införts generella effektiviseringskrav. Man tog bort krav på fasta heltidsanställningar inom hemtjänsten, vilket försvårade situationen. Borgerligheten röstade 2016 mot krav på arbetskläder och omklädningsrum inom hemtjänsten. Det är viktigt att till exempel inte behöva åka kollektivt i sina arbetskläder och att kunna byta dem när de har fått något på sig.

Min fråga till Ebba Busch Thor är: Menar hon att den borgerliga majoriteten och Kristdemokraterna borde ha gjort på annat vis i äldreomsorgen i Stockholm?

Anf. 116 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag tror att det är väl känt för alla partiledare att man ibland, om man själv hade fortsatt som kommunalråd och inte, som i mitt fall, blivit partiledare, hade gjort annorlunda än sina lokala politiker.

Några saker vill jag dock understryka vad gäller Stockholm. Man har till exempel höjt ersättningen inom hemtjänsten. Man har haft resonemang

om att till exempel kostnader för kläder till personalen ska täckas in. Det kan divideras om vad som är rätt väg. Man har också till exempel omformulerat målet om att öka antalet fasta tjänster, med den väldigt tydliga ambitionen att få ned antalet timanställningar.

Jag vill understryka att det nu finns delar där vi från nationell nivå faktiskt måste säga: Ni har gjort mycket i kommunerna, men det har inte varit tillräckligt. Jag skulle vilja se ett omställningsstöd från nationell nivå för att omvandla timanställningar till fasta anställningar.

Anf. 117 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag är helt överens – vi måste se till att de som i dag är timanställda blir fast anställda och får yrkesutbildning inom äldreomsorgen. Målsättningen ska vara att alla får det.

Men jag menar att det ändå finns ett särskilt ansvar när det gäller den borgerliga politik där man alltid ska pressa kostnaderna, som man har gjort i Stockholm. Man skär ned på en redan anorektisk äldreomsorg så att den blir skör. Ni röstade faktiskt nyligen mot krav på att omvandla osäkra anställningar i hemtjänsten i Stockholms kommun, Ebba Busch. Jag tycker att det är orimligt att man inte röstade för rätt till arbetskläder och omklädningsrum. Jag hoppas att vi alla kan dra lärdomarna av detta – att inte vara för snåla mot den gemensamma äldreomsorgen utan låta den kosta vad den ska kosta.

Anf. 118 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag instämmer i mycket av detta, och därför tycker jag att det är viktigt att påpeka att Stockholm, där läget var svårt med stor smittspridning jämfört med övriga Sverige, valde att till exempel införa besöksförbud tolv dagar innan det nationella kom. Det var ett svårt beslut att ta på lokal nivå. Stockholms stad har, liksom andra kommuner, också drabbats hårt av otydligheten kring till exempel skyddsutrustning. Det är bara att ta del av Kommunals rapporter om detta. Det är också viktigt att understryka att man har höjt ersättningen för hemtjänsten i Stockholm, till exempel.

Vi vill dock fortsätta att prioritera äldreomsorgen, både i reformer som gör skillnad och i kronor och ören. Därför var det anmärkningsvärt att januaripartierna förra våren valde att dra ned den nationella budgeten för äldreomsorgen med 310 miljoner.

Jag ser fram emot mer resurser och fler reformer som kan göra skillnad för äldreomsorgen.

Anf. 119 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)

replik:

Fru talman! Den senaste tiden har vi via nyheter och sociala medier sett fruktansvärda bilder av hur rasismen inom den amerikanska polisen har släckt ytterligare ett liv. Många av oss har känt ilska och uttryckt vårt stöd för dem som står upp mot förtrycket, så även Ebba Busch.

Det är bra att Ebba Busch skriver i sina sociala medier att svarta liv räknas. Men den typen av uttalanden måste också avspegla vilka politiska val man gör. Alldeles nyss såg vi Ebba Busch här i kammaren bjuda in Jimmie Åkesson och SD till samarbete.

Sverigedemokraterna är inget vanligt parti. Det var inte länge sedan vi hörde en av partiets högsta företrädare uttala att varken samer eller judar är svenskar.

Min fråga till Ebba Busch är: Hur resonerar du när du är villig att ge inflytande till ett parti som Sverigedemokraterna samtidigt som du säger dig stå upp för alla människors lika värde?

Anf. 120 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag resonerar på samma sätt som jag gör när vi har suttit ned och pratat med Miljöpartiet. Trots en del olika politiska ingångar i flera politiska frågor vet jag utifrån vår kristdemokratiska ideologi, våra grundläggande värderingar och hela vårt existensberättigande i politiken, i stort och i Sverige, som en motkraft till kommunismen och nazismen efter andra världskriget, som byggde på att göra skillnad på människor, precis var gränsen går. Jag vet vilka frågor jag är beredd att prata med vilka partier om och hur långt jag är beredd att förhandla.

Samma sak gäller oavsett om jag förhandlar i enskilda frågor med Vänsterpartiet, Miljöpartiet eller Sverigedemokraterna.

Sedan är det en skillnad för min del vilka partier jag är beredd att sitta i regering med. Även om Miljöpartiet och KD kan göra upp i många frågor, tror jag att det skulle vara svårare för oss att sitta i regeringsställning tillsammans eftersom vi står längre ifrån varandra politiskt. Samma sak gäller till exempel Sverigedemokraterna.

Anf. 121 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Jag förstår att Ebba Busch tycker att Miljöpartiet och Sverigedemokraterna är ungefär lika otänkbara. Men det finns en stor skillnad mellan våra och Sverigedemokraternas rötter. Sverigedemokraterna har nyligen ändrat i sitt partiprogram och bytt ut dunkla teorier om nedärvda essenser mot lika grumliga resonemang om det biologiska arvet och medfödd egoism. Jag tror inget annat parti ägnar så mycket kraft åt att förklara människors påstådda medfödda natur i sitt politiska program som Sverigedemokraterna gör. Det är verkligen en unken dunst av biologi från förr på de sidorna.

Om du, Ebba Busch, vill samarbeta med Sverigedemokraterna, kan du nämna en enda sverigedemokratisk reform som skulle göra livet bättre för rasifierade, asylsökande, flyktingar och ensamkommande och världen tryggare och där mänskliga rättigheter står i centrum?

Anf. 122 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Låt mig göra en konsumentupplysning à la Löfven. Jag är partiledare för Kristdemokraterna, inget annat parti. Jag är ganska trött på retoriska grepp där man vill ställa mig till svars för enskilda uttalanden från andra partier.

Min ryggrad förändras inte utifrån vem jag talar med. Jag kommer inte att recensera Sverigedemokraternas politik. Jag kommer att stå för min politik och se om det finns möjlighet att göra skillnad för personalen i äldreomsorgen och Sveriges äldre och om det finns möjlighet att göra skillnad för dem som sliter i sjukvården och patienterna som behöver vård. Om Sverigedemokraterna har ett engagemang och vill göra upp i den frågan är

jag beredd att göra det – för Sveriges bästa och utifrån vår kompass och våra värderingar. Detta engagemang skulle jag vilja se från Miljöpartiet också.

På detta sätt skulle jag önska att debatten om Black lives matter och hur vi står upp mot antirasism används framöver.
(Applåder)

Anf. 123 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Oavsett var i landet vi bor ska vi ha rätt till en äldreomsorg präglad av trygghet, integritet och värdighet. Denna pandemi har blottlagt Sveriges otillräckliga äldreomsorg. Vittnesmålen från anhöriga till årsrika skär in i benmärgen på oss. Äldreomsorgen brister för många just i trygghet, integritet och värdighet.

På 80-talet kämpade vi liberaler för människors rätt till ett eget rum i äldreomsorgen. Nu behövs egna team för dem som har hemtjänst. Det är orimligt att en äldre, skör person ska behöva möta 10–20 nya ansikten i veckan, oavsett pandemi.

Äldre och personal behöver förstå varandra. De som jobbar i äldreomsorgen ska ha tillräckliga kunskaper i svenska, och kommunerna ska ge den utbildning som behövs.

De äldre ska kunna vara trygga i äldreomsorgen, men även personalen. Detta hänger ihop. Goda villkor för äldreomsorgen är bättre också för personalen, och personal som är trygg och trivs har bättre förutsättningar att göra ett bra jobb. Äldreomsorgslyftet är en bra början för fler undersköterskor och sjuksköterskor.

Vi vill också ha mer kunskap i äldreomsorgen, så det behövs fler läkare. Vi vill att det åter ska bli möjligt att anställa läkare i äldreomsorgen. Vi tror att det är rätt väg för att ge bäst vård och omsorg på plats. Vi tror också att det behövs ett nationellt kunskapscentrum för ökad kunskap om äldreomsorgen och dess utmaningar framöver, för det kommer att bli tufft oavsett om vi skjuter till mer resurser.

Liberalerna är ett parti som genom hela sin historia har drivit på för de mest utsatta och för en bättre äldreomsorg. Det tänker vi fortsätta med.

Anf. 124 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Under våren har regeringen lagt fram en rad extra ändringsbudgetar för att hantera krisen. Under detta arbete har vi haft ett nära och gott samarbete med Liberalerna, och det tackar jag för.

Det är ingen hemlighet att vi ibland har lite olika utgångspunkter och prioriteringar. Men så ska det vara; så ser politiken ut. Samarbete är ett givande och tagande, och vi har lagt ned mycket arbete och fått fram många bra och nödvändiga åtgärder för att hantera denna kris.

Krisen visar på stora behov av satsningar på vård, äldreomsorg och skola, och jag hoppas att vi kan vara överens om att välfärden måste komma först i den politiska prioriteringen, också när vi ska återstarta ekonomin.

Delar Liberalerna synen att behoven i välfärden är stora och att det är det vi ska prioritera?

Anf. 125 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Ja, Liberalerna delar uppfattningen att välstånd skapas genom arbete och duktiga svenska företag, som inte minst kan exportera. Det är så man skapar resurser och kan ta in skatt till det som är viktigt.

Välfärden är givetvis central. Jag nämnde nyss Äldreomsorgslyftet som något som kommer att kosta. Liberalerna har ännu högre ambitioner, så vi är såklart beredda att finansiera detta.

Men jag ser också att vi kommer att ha en klassisk konflikt – hur vi ska återskapa nya resurser i svensk ekonomi. En del säger: Höj skatterna! Vi tillhör inte dem. Vi tror att det är viktigt att fokusera på företagsamheten. Det är så man får nya jobb, det är så man får växande företag och det är så man får nya skatteintäkter i Sverige.

Vi i Liberalerna pekar också grovt på vårt återstartsprogram. Vi tittar på vikten av en bra forskningsproposition, för dagens forskning och framtidens välfärd. Vi tittar på bostadsrenoveringar, och vi kommer att titta på infrastruktursatsningar som är helt nödvändiga, som bygger Sverige starkt och som på lång sikt är bra också för välfärden.

Anf. 126 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Liberalerna också ser behoven. Det gäller vad vi gör nu under krisen, men vi tittar också framåt på vad som långsiktigt ska göras. Vi har stora behov att täcka i vår välfärd, och jag ser fram emot det fortsatta samarbetet.

Jag håller med om analysen att det är skatteintäkter genom arbete som är grunden. Det är därför vi måste se till att ekonomin återstartas med sikte på att få så många människor som möjligt i arbete så snabbt som möjligt. Då är de investeringar vi gör i välfärden viktiga, liksom konsumtionen inom det offentliga, alltså sjukvård, omsorg och så vidare.

Liberalerna är rädda för höjda skatter, och då kan man fundera: Är det tid för stora skattesänkningar framöver? Jag menar att den tiden inte är nu, utan nu är det tid att se till att vår välfärd fungerar. Då har vi inte råd med stora skattesänkningar.

Anf. 127 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Tack för frågan, statsministern! Absolut! Vi har nu ägnat oss åt att rädda så mycket vi kan av de välståndsskapande krafterna, förutom att se till att människor har mat på bordet, har trygghetssystem som fungerar och har lättare att komma med i a-kassan och så vidare. Detta har varit rimligt, och stora satsningar har gjorts i den offentliga sektorn för att människor ska kunna klara uppgifterna i vården, i skolan och, för den delen, inom rättsväsendet.

Nu ska vi snart summera. Vi kommer att börja göra detta under sommaren. Och vi ska titta på höstens budget. Det håller vi på med, för att vara helt ärliga. Där finns utrymme att göra tillfälliga saker. Jag tycker att saker som görs under krisen ska vara just tillfälliga.

Jag har också uppfattat att inte minst finansministern från regeringens sida har varit inne på att hitta utrymme för att kickstarta ekonomin. Vi vet inte i vilken omfattning detta kan behövas, och då kan det vara tillfälliga skattesänkningar som ska göras. På lång sikt tror jag dock att det är viktigare att vi fokuserar på ökade skatteintäkter än på höjda skatter. Det brukar vara den bästa vägen.

Anf. 128 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Det råder personalbrist på intensivvårdsavdelningar och coronaavdelningar. Vårdpersonal från andra avdelningar får nu rycka in och avlasta. Men det höga tempot gör att man inte alltid hinner med inskolningen. Enligt neonatalsköterskan Rosanna Svensson blev det som en chock att lära sig ny utrustning och inte känna några kollegor. Det sa hon till SVT efter sitt första pass, när hon hade blivit inslängd på en coronaavdelning.

Jag vet att Liberalerna värnar både personal och patienter, och nu behöver dessa mer. Kan vi enas om att uppmana statsministern att samla alla partier för att ta fram ett krispaket för vårdpersonalen här och nu? I höst kan det vara för sent.

Anf. 129 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Vi i Liberalerna har ingenting emot att fler partier deltar också framöver. De partiledarsamtal som har hållits regelbundet för att hantera den akuta krisen kan mycket väl övergå i att vi tittar på hur vi ska göra för att lösa de problem som finns.

Jag möter också den bilden. Jag träffar bekanta och nära vänner som gör insatser. Det är personer som lämnar läkemedelsindustrin, där det är lite svårt att boka möten, för att jobba på akuten. De är imponerade över det arbete och de hjältar som nu utför fantastiska insatser för att rädda människoliv och lindra smärta.

Jag tycker att det är klart intressant. Jag vill dock understryka att det är hårda pengar till regionerna som är avgörande, för det är så man kan se till att krislöneavtal och rimliga övertidsersättningar betalas till de människor som nu kanske väljer att ställa in sin semester. Överallt där jag träffar regionpolitiker och där Liberalerna är med och påverkar handlar det om att se till att människor får andrum och lite sommarsemester.

Anf. 130 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag uppskattar verkligen engagemanget från Liberalerna och uppfattar att det finns en öppenhet för att mana till möten för att förhandla fram ett krispaket. Jag vill understryka att detta måste till under innevarande år.

Jag vill också understryka det som statsminister Stefan Löfven och finansminister Magdalena Andersson har sagt så många gånger: Pengar är inte problemet. Om det behövs mer medel från statlig nivå för att lösa det på regionernas nivå ska de vara trygga med att de har det. Och jag är trygg med det besked som jag har fått från regeringen i denna fråga, men nu handlar det om att säkerställa hur det faktiskt ser ut i regionerna. Vi har inte koll på om de kommer att klara semestrarna. Vi vet att regionerna inte har en fullvärdig plan för att säkerställa att det blir ett rimligt andrum när personal kommer tillbaka efter semestern. För att säkerställa att detta blir av skulle jag vilja att vi, nu när regionerna och även många lokalpolitiker jobbar så tungt, samlas kring förslag och reformer i ett krispaket.

Anf. 131 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Tack, Ebba Busch! Jag tycker att det låter helt rimligt. Jag vill understryka att vi här i kammaren jobbar strukturellt och tänker på hur detta ska organiseras. Det är något som blir naket i denna kris – att den

statliga styrningen av regionerna är otillräcklig. Man har tvingats ta ett starkare grepp, men det kanske har varit för sent. Det tycker definitivt Ebba Busch, och jag kan till viss del hålla med om det.

Vi ser samma sak i äldreomsorgen. Vi har 290 kommuner, och många kämpade redan före pandemin med att försöka få sin verksamhet att funka. Det har nyligen kommit utredningar om att effektivisera och om hur kommunerna ska se ut i framtiden. När det gäller starkare statlig styrning: Bygg på pengarna, men lita på professionen! Det är de som kan bedriva sjukvård. Jag kan sätta på plåster på ungarna, men jag är otroligt dålig på att ge covidvård, kan jag säga.

Anf. 132 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! När Vårdförbundet förra året frågade sina medlemmar om de funderar på att lämna sina yrken var det nästan hälften som svarade att ja, det gör de, främst på grund av dålig arbetsmiljö.

Psyisk ohälsa är det främsta skälet till sjukskrivningar i dag. Det är inte hållbart. Det är ett gigantiskt slöseri med människor och med samhällets resurser och ett uruselt betyg på arbetsmiljön.

Coronakrisen har verkligen lyft upp de vård- och omsorgsanställda i ljuset. De sliter dag och natt och kvällar och helger med att ta hand om de sjuka och svaga. Jag vill verkligen tacka dem för alla deras enorma insatser under denna svåra tid. Vi måste se till att dessa hjältar och hjältinnor får mer än applåder och att vi långsiktigt skapar en bättre och mer hållbar arbetsmiljö. Det är viktigt här och nu, men det är också viktigt inför framtiden.

Vi ser ett stort behov av mer personal och att fler ska vilja söka sig till anställningar inom vård och omsorg. För att uppnå detta måste arbetsvillkoren bli bättre. Miljöpartiet vill därför införa en särskild hållbarhetspott på en halv miljard kronor över tre år som ska ge större möjlighet till återhämtning och större flexibilitet för de anställda. Att investera och satsa på personalens arbetsvillkor är att investera i en bättre sjukvård och omsorg.

Vi vill också förlänga Äldreomsorgslyftet, som innebär utbildning på betald arbetstid och möjlighet till fler fasta anställningar och en bättre arbetsmiljö. Ingen ska känna sig ensam på jobbet, och alla ska orka vara medmänniska även på jobbet, särskilt de som jobbar med äldre och sjuka. Coronakrisen har blottat många av samhällets sårbarheter. Vi kan inte gå vidare som tidigare efter krisen. Vi har nu tid för omstart, och vi måste tänka om och välja en annan väg.

Anf. 133 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Mitt intryck är att det råder en allt bredare enighet om att Sverige behöver en stram invandringspolitik under en lång tid om vi ska ha någon chans att klara av de integrationsproblem som vi har.

Nu går migrationsutredningen in på sitt sista varv. Mitt intryck är att Miljöpartiet verkar stå i vägen för varje skärpning av en långsiktig svensk migrationspolitik och därmed stå i vägen för en överenskommelse som blir bred – inte volymmål, inte effektivt återvändande, inte fler förvaringsplatser och inte ens tillfälliga uppehållstillstånd med krav på egen försörjning.

Min enkla fråga är: Kommer Miljöpartiet att stoppa regeringen i att lägga fram ett förslag som speglar en bred majoritet för en hållbar migrationspolitik?

Anf. 134 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)

replik:

Fru talman! Jag tackar Ulf Kristersson för frågan.

Jag vill börja med att påminna om att den så kallade tillfälliga lagen som vi kom överens om 2015 lägger Sverige på en lägstanivå i EU. För Miljöpartiet och för regeringen är det viktigt att vi ska ha en långsiktig, human och rättssäker flykting- och migrationspolitik. Miljöpartiet deltar på dessa villkor och med dessa ingångar i Migrationskommittén. Vi vill se en långsiktig, rättssäker och human flykting- och migrationspolitik.

Vi ser inga tecken på att kriget i världen kommer att avklinga under den närmaste tiden. Människor kommer att tvingas fly, precis som alla de hundratusentals människor som har flytt från kriget i Syrien. Det måste finnas länder som kan ta emot de människor som flyr. Det finns ingen volymgräns för mänskligt lidande. Så länge det inte gör det måste vi också stå upp för solidaritet.

Anf. 135 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Miljöpartiet är förvisso ett ganska litet parti och långt ifrån den breda huvudfåra som numera finns i svensk invandringspolitik. Det är inte därför som jag ställer frågan utan för att Miljöpartiet i praktiken har vetorätt mot varje proposition som ska läggas fram. För alla andra i Migrationskommittén är det helt avgörande att veta om eventuella kompromisser och överenskommelser bara är en pappersprodukt som därefter ska förhandlas med Miljöpartiet i regeringsställning, eller om man kan göra upp på allvar om riktig och skarp politik som förändrar svensk invandringspolitik. Där vill vi veta om svaret är ja eller nej.

Anf. 136 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)

replik:

Fru talman! Det var inte länge sedan Miljöpartiet och Moderaterna var ense om att ge till exempel barn till papperslösa rätt till skolgång och att vi också ska ha undantag och ventiler för särskilt ömmande skäl. Det var en tid när partiledaren talade om att öppna våra hjärtan för dem som faktiskt behöver skydd och stöd.

Jag kan inte se att omvärlden har förändrats särskilt mycket till det bättre sedan dess. Vi ska inte beskriva alla dem som har kommit till vårt land bara som ett problem. En av fyra som jobbar inom vården i dag är utlandsfödd. Var tredje läkare är utlandsfödd. Det är inte så att vi har ett högre syfte att vi ska stänga människor ute och inte ge dem en chans att också etablera sig, skapa en bättre framtid och hjälpa till i Sverige.

Miljöpartiet deltar i diskussionerna i Migrationskommittén. Vi hoppas att vi kan få en gemensam syn på en långsiktig, human och rättssäker migrationspolitik. Det förtjänar både Sverige och de som flyr från krig och konflikter.

Anf. 137 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag lyssnade faktiskt inte så mycket på vad Isabella Lövin sa. Men jag lyssnade på vad hon sa i replikskiftet med Ebba Busch tidigare. Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt, fru talman, att man väljer att ta replik här i kammaren på ett parti och sedan i denna replik attackerar ett helt annat parti. Jag tycker inte att vi ska göra så här. Det är fult, ohederligt

och anstår inte någon, och definitivt inte ett statsråd i vårt rike, att agera på det sättet.

Till saken: Menar Miljöpartiet och Isabella Lövin på riktigt att det faktum att hundratuseentals, och sannolikt miljoner, människor i vårt land är oroliga för den ansvarslösa invandringspolitik som Isabella Lövins egen regering och andra regeringar har bedrivit i Sverige i decennier är samma sak som att förespråka rasism och polisvåld? Är det en allvarlig uppfattning som Miljöpartiet har?

Anf. 138 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Jag tackar Jimmie Åkesson för frågan. Sverigedemokraterna uttrycker mycket konstiga ståndpunkter i sitt partiprogram som är baserade på att det finns vissa biologiska skillnader mellan oss människor. Det tycker jag är mycket oroande ståndpunkter. Det är värt att lyfta fram det när andra partier vill låtsas som att Sverigedemokraterna är ett parti som alla andra.

Jag tycker att vi ska ha en långsiktigt hållbar migrations- och flyktingpolitik och framför allt att vi måste ge människor en chans att etablera sig och integrera sig i det svenska samhället. Jag anser inte att denna ståndpunkt är lika med rasism – absolut inte.

Vi måste se till att vi har ett öppet samhälle där vi står upp för mänskliga rättigheter. Nästa gång är det kanske vi som tvingas fly. Det är det som migrationspolitiken baseras på.

Anf. 139 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag håller med Isabella Lövin om att vi inte ska dela in människor och värdera människor baserat på biologiska egenskaper.

Miljöpartiet har en riksdagsledamot som såvitt jag vet fortfarande tillhör Miljöpartiet och som vill att Statistiska centralbyrån ska registrera vår befolkning utifrån etnisk tillhörighet och hudfärg. Det går tvärtemot det som Isabella Lövin just sa här.

I vårt parti hade en sådan person blivit utesluten fortare än kvickt. Gör Miljöpartiet också så? Utesluter Miljöpartiet människor som vill registrera befolkningen baserat på etnisk tillhörighet och hudfärg, eller får man fortsätta företräda Miljöpartiet i Sveriges riksdag om man har denna uppfattning?

Anf. 140 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Det är självklart så att Miljöpartiet inte tycker att vi ska registrera människor utifrån hudfärg eller etnisk tillhörighet. Däremot kan det finnas en diskussion kring huruvida man behöver kunna ha en tydligare bild av hur orättvisor och ojämlika villkor drabbar olika grupper inom befolkningen. Denna diskussion finns inte minst i USA och i andra länder. Men det är inte en uppfattning som Miljöpartiet har. Vi är däremot förstuds helt medvetna om att det finns väldigt olika förutsättningar för olika medborgare och grupper beroende på vilken härkomst man har, vilket kön man har eller om man har en funktionsnedsättning eller liknande. Denna diskussion måste kunna fortgå men med utgångspunkt från alla människors

lika värde. Det är det som är det absolut centrala i hur Miljöpartiet ser på människor.

Prot. 2019/20:136
10 juni

Partiledardebatt

Anf. 141 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det finns ett tydligt samband mellan sexuella trakasserier och otrygga anställningar. Arbetsmiljöverkets studier visar att de som har otrygga jobb oftare utsätts för sexuella trakasserier. Det var en viktig debatt i samband med metoo-kampanjen, och flera fackförbund har påpekat detta.

Detta är en av de saker som man nu måste väga in när regeringen vill slå sönder anställningstryggheten i Sverige och när den utredning kommer som så allvarligt urholkar fackföreningsrörelsens möjligheter att försvara sina medlemmar vid uppsägningar.

Jag undrar om Miljöpartiet har funderat över detta och om denna fråga är någonting som ni väger in när ni tar emot denna utredning? Jag tycker inte heller att Miljöpartiet riktigt har klivit ut och tagit denna debatt om lagen om anställningsskydd. Vad tycker Miljöpartiet? Står ni bakom utredningens förslag? Tycker ni att det är rimligt att det ska vara mer godtycke vid uppsägningar i Sverige?

Anf. 142 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Jag tackar Jonas Sjöstedt för frågan. Det som Miljöpartiet hoppas och vill är att parterna ska kunna komma överens och att de samtal som nu förs leder fram till någonting.

Det som vi ser är förstås att arbetsmarknaden har förändrats också i takt med teknisk utveckling. Det behövs mycket mer utveckling under ett långt arbetsliv – att man har möjlighet att kompetensutveckla sig på jobbet, att arbetsgivaren ska kunna ta detta ansvar och att man också kan behöva byta bransch mitt i livet. Det är mycket som händer. Det finns därför anledning att se över arbetstrygghetslagstiftningen. Men vi ser att just nu i coronakrisen behöver fokus vara på behovet av fasta anställningar inom vård och omsorg. Det är det stora som behöver prioriteras. Därför har vi också förslag om att fortsätta med Äldreomsorgslyftet och en särskild hållbarhetspott.

Anf. 143 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag delar uppfattningen att fasta anställningar ska vara det normala på svensk arbetsmarknad. Det är därför som det är så orimligt att det läggs fram en utredning som slår sönder anställningstryggheten för alla och som ger en sorts allmän provanställning, som en del fackförbund har uttryckt det.

Om parterna inte kommer överens om denna utredning – de ska förhandla under hot – och det blir lagstiftning i Sveriges riksdag, är ni då för eller emot detta utredningsförslag? Vi vet att Centern och Liberalerna driver på för att det ska genomföras. Socialdemokraterna har börjat backa. Men från Miljöpartiet har jag inte hört någonting. Vad tycker ni om utredningsförslaget?

Anf. 144 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Då har Jonas Sjöstedt kanske inte följt debatten så väldigt noga. Jag har uttalat att jag tycker att utredningens förslag inte är helt balanserat. Jag tycker att vi behöver ha ett lika stort fokus på arbetstagarnas situation på en varierad och mer flexibel och utsatt arbetsmarknad och att man måste lägga fram förslag som handlar om trygghet på jobbet. Jag delar alltså arbetsmarknadsministerns syn på förslaget från utredaren, men naturligtvis behöver vi fortsätta diskussionen.

Det är dock kanske inte just denna debatt som Sverige behöver just nu. Nu ser vi att de skriande behoven på arbetsmarknaden handlar om fasta och trygga anställningar, inte minst för dem inom äldreomsorgen. Det är nämligen det som har lett till att arbetstagare tyvärr har gått till jobbet med smitta, eventuellt.

Anf. 145 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Katja Fogelberg är intensivvårdssköterska på Huddinge sjukhus. Hon är en av dem som arbetar under krisavtal, och under pandemin har hon arbetat 12,5-timmarspass upp till fyra dagar i rad, iklädd skyddsmask och tung utrustning. Till Svenska Dagbladet säger hon: "Det är svårt att beskriva hur jobbigt det är med utrustningen. Det kliar, masken klämmer. Den trycker på ögonen eller på näsryggen. Huden blir röd och smärtskänslig." Hon berättar hur kollegor använder badsvampar och plåster för att skydda de hudområden där skyddsutrustningen skaver.

Miljöpartiets slogan är "Tänk om" – så, tänk om vi kunde ge vårdpersonalen det stöd de nu behöver. Kan vi enas om att uppmana statsministern att samla alla partier för att komma överens om ett krispaket för vårdpersonalen, här och nu? I höst kan det vara för sent.

Anf. 146 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Tack för engagemanget i äldrefrågor och vårdfrågor, Ebba Busch! Det är väldigt viktigt.

Dock har jag lite svårt att förstå exakt vad det är Ebba Busch frågar om. Vi har ju gått fram med drygt 28 miljarder till regioner och kommuner för att de ska ha alla tänkbara resurser för att klara coronakrisen. Vi är villiga att ge fortsatt stöd och stå för alla kostnader som krävs för att klara coronakrisen, och dit hör givetvis också personalförsörjningen. Just nu har Socialstyrelsen i uppdrag att titta på hur man ska klara personalförsörjningen under sommaren samt återhämtningen och vårdskulden under hösten. Jag tror inte att vi från politiskt håll kommer att kläcka den perfekta lösning som regionerna inte har kläckt.

Anf. 147 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag blir faktiskt lite förvånad över svaret – det är det mest negativa svar jag fått hittills i dag.

Jag har verkligen understrukt och berömt de klara och tydliga besked som regeringen har gett i fråga om finansiering av och stöd till vården om det är mer medel som krävs. Jag tycker dock att exemplet med testerna, där regeringens ambition om 100 000 och kanske uppåt 150 000 tester var

glasklar men där verkställandet på regionnivå och hur man skulle nå målet inte var lika klart, visar varför jag menar att vi i en nationell pandemi måste ha ett nationellt vårdledarskap. Ledarskapet måste också vara berett att säkerställa att vårdpersonalen inte lämnas vind för våg. Vi vet inte hur det ser ut i regionerna; det finns ingen överblick av om personalen faktiskt kommer att få semester, och det finns inga konkreta förslag för att säkerställa att de har en hållbar situation därefter.

Det är den sortens reformer jag är ute efter, och jag vill veta om vi kan hitta en möjlighet att enas där.

Anf. 148 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)

replik:

Fru talman! För att undvika oklarheter: Jag instämmer fullständigt i sak med vad Ebba Busch vill belysa. Det handlar om behovet av personalförsörjning och behovet av återhämtning för vår vårdpersonal under sommaren, och det gäller att klara hösten då vi har en stor vårdskuld. Vi kommer absolut att sätta oss ned och prata om hur man kan komma vidare i den frågan, men det är ju inte så att frågan inte finns på bordet. Socialstyrelsen tittar på detta, och resurserna finns.

När jag ändå har ordet vill jag även tala om den långsiktiga hållbarheten för vårdpersonalen. Här har Miljöpartiet ett förslag om en hållbarhetspott där man kan pröva nya arbetstidsmodeller eller arbetsmiljöreformer som kanske kostar arbetsgivaren något lite mer men där staten då kan gå in och täcka upp för det. Det vore väldigt välkommet om Kristdemokraterna anslöt sig till detta.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 20 maj justerades.

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande

2019/20:UFöU4 Svenskt deltagande i militär insats för stärkt säkerhet i Mali

Utrikesutskottets betänkanden

2019/20:UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2019

2019/20:UU11 Strategisk exportkontroll 2019 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Civilutskottets betänkande

2019/20:CU21 Kompletteringar till nya EU-regler om aktieägares rättigheter

*Deltagande på distans
vid sammanträden i
utskotten och EU-
nämnden*

§ 4 Deltagande på distans vid sammanträden i utskotten och EU-nämnden

Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU16
Deltagande på distans vid sammanträden i utskotten och EU-nämnden föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 149 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag har fått hela utskottets uppdrag att föredra KU:s betänkande om deltagande på distans vid utskottens eller EU-nämndens sammanträden.

Covid-19 har skapat en situation runt om i världen och i Sverige, liksom i företag, i organisationer och här i riksdagen, som ingen hade kunnat förutse. En del har man klarat med frivilliga överenskommelser och improvisation; till exempel har riksdagens partier kommit överens om att det bara är 55 ledamöter närvarande vid voteringar. Då bibehåller man proportionaliteten mellan partierna men minskar smittspridningen och resandet i landet.

Utskotten fyller en viktig roll i det svenska parlamentariska systemet med beredningstvävet som bas. Men genom fackutskottsprincipen, som etablerades med enkammarriksdagen 1971, blir utskotten även specialister inom sina sakområden. Genom detta förutsätts besluten vinna i kvalitet. Det finns dock naturligtvis också den aspekten att ledamöterna i ett utskott lär känna varandra och kanske därigenom lättare ska kunna hitta lösningar på komplicerade problem och frågeställningar.

Samtidigt har den tekniska utvecklingen nu skapat förutsättningar som inte kunde förutses när regeringsformen och riksdagsordningen skrevs. Det finns därför möjlighet till ett deltagande på distans. Denna möjlighet innebär också risker, både av säkerhetsmässig art och när det gäller kvalitetsaspekten i beredningen av ärenden. Utskottet har därför fastnat för en reglering som möjliggör deltagande på distans vid undantagsfall, men det fysiska mötet är fortfarande norm.

Förslaget innebär att riksdagen – eller, om riksdagen är förhindrad, talmannen, som då förutsätts förankra sitt beslut hos riksdagens partier – får besluta att synnerliga skäl gör att ledamöter kan få tillstånd att delta på distans och därigenom räknas som att de deltagit i sammanträdet. Den som leder sammanträdet samt kansliet måste finnas på plats där riksdagen sammanträder, det vill säga i normalfallet i Stockholm. Vad gäller EU-nämnden finns större krav på flexibilitet, och reglerna är därför liberalare.

Vi menar att vi med denna reglering kan möta de utmaningar som samhället och riksdagen kan ställas inför och samtidigt upprätthålla en så hög kvalitet som möjligt vid ärendens beredning.

Jag yrkar bifall till KU:s eniga förslag i KU16.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 5 Avgångsvillkor och karens för riksrevisorn och riksrevisionsdirektören

Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU8
Avgångsvillkor och karens för riksrevisorn och riksrevisionsdirektören
(framst. 2019/20:RS7)
föredrogs.

Anf. 150 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Utskottet har gett mig uppgiften att redovisa utskottets förslag, så att vi i presidiet delar på detta. Jag vill understryka att vårt förslag är enigt.

Detta betänkande handlar om Riksrevisionen och dess ledning.

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och ska genomföra oberoende granskning av statlig och statligt finansierad verksamhet. Riksrevisionen har nyligen fått en ny ledningsstruktur. Det innebär att Riksrevisionen sedan den 1 april i år leds av en enda riksrevisor, som är chef för myndigheten Riksrevisionen och som ansvarar för dess verksamhet inför riksdagen. En riksrevisor utses av riksdagen för en mandatperiod om sju år och kan inte väljas om.

Riksrevisorn beslutar om vad som ska granskas, hur granskningen ska gå till och vilka slutsatser som ska dras av granskningen. Riksrevisorns oberoende ställning är skyddad i grundlagen.

Enligt de nya reglerna ska en ställföreträdande riksrevisor med titeln riksrevisionsdirektör under riksrevisorn ha hand om den dagliga administrativa ledningen av myndigheten. En riksrevisionsdirektör valdes här i kammaren den 13 maj i år; det var alltså för första gången.

En särskild utredare har haft i uppdrag att föreslå bestämmelser om karenstid efter avslutat uppdrag som riksrevisor. Utredarens uppdrag omfattade även att lämna förslag om avgångsvillkor för riksrevisorer, särskilt riksrevisorer som avslutar sitt uppdrag i förtid. Utredaren skulle även utreda rätten till pensionsförmåner för riksrevisorer. I betänkandet lämnades också förslag i fråga om en riksrevisionsdirektör – detta var ju då ännu inte beslutat. Betänkandet har remissbehandlats.

Utskottet föreslår att riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag med vissa ändringar. De ändringar som utskottet föreslår är främst av språklig och redaktionell karaktär.

Vad är då skälet till att vi bör anta dessa bestämmelser?

En riksrevisor ska åtnjuta både riksdagens och allmänhetens förtroende. En riksrevisor måste dessutom uppvisa stor yrkesskicklighet, gedigen erfarenhet av offentlig verksamhet, stor integritet och ett omvittnat gott omdöme.

Prot. 2019/20:136
10 juni

*Avgångsvillkor och
karens för riksrevisorn
och riksrevisionsdirek-
tören*

Mot denna bakgrund bör en riksrevisor ha förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag utan att under tiden behöva oroa sig för sin försörjning den dag uppdraget upphör. Det är även av stor betydelse att villkoren för en riksrevisor är förutsägbara och gynnsamma för att de bäst lämpade personerna ska kunna väljas för uppdraget.

Varken en riksrevisor eller riksrevisionsdirektör kan förflyttas till ett annat uppdrag eller en annan anställning inom exempelvis Riksdagsförvaltningen. En riksrevisor kan inte heller väljas om, vilket bör resultera i delvis förmånligare villkor.

Detta förslag innebär bland annat att regleringen av en riksrevisors och en riksrevisionsdirektörs möjligheter till avgångsförmåner förtydligas så att hänsyn ska tas till de särskilda förhållanden som följer av deras uppdrag jämfört med chefer för myndigheter under regeringen. Avgångsvederlag får helt eller delvis sättas ned om ersättning framstår som oskälig.

Fru talman! Det införs krav på prövning av restriktioner för en riksrevisor och en riksrevisionsdirektör vid övergång till annan statlig eller privat verksamhet. Så som för statsråd och statssekreterare kan två olika former av restriktioner meddelas: karens eller ämnesrestriktioner.

Frågor om övergångsrestriktioner med mera bör prövas av Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, som är en myndighet under riksdagen. Utskottet avser att behandla frågan om benämningen på denna nämnd i ett kommande ärende.

Dessa lagar, fru talman, föreslås träda i kraft den 1 augusti i år.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 6 Valfrågor och Riksrevisionens rapport om valförfarandet

Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU12

Valfrågor och

Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU23

Riksrevisionens rapport om valförfarandet (skr. 2019/20:141)
föredrogs.

Anf. 151 FREDRIK LINDAHL (SD):

Fru talman! I denna gemensamma debatt vill jag börja med att yrka bifall till vår reservation 1 i betänkandet KU12 och till reservationen i KU23. Jag vill dock förtydliga att vi givetvis står bakom samtliga Sverigedemokraternas reservationer, även om jag inte yrkar bifall till dessa i mitt anförande.

Det är åter dags att debattera valfrågor i Sveriges riksdag. Det kan tyckas vara långt till valet, men när riksdagen förhoppningsvis samlas igen efter sommaruppehållet är vi redan framme vid halvtid. Då är det val igen om två år, och frågan som är brinnande aktuell just nu är hur detta val ska gå till.

Det svenska valsystemet är i huvudsak solitt, men det finns områden som med tydlighet kan förbättras. Detta har också regeringen erkänt, och en ny utredning har fått i uppdrag att analysera vissa sådana frågor. Men den viktigaste och största frågan, nämligen hur vi kommer till rätta med de problem som de hundratals miljoner valsedlar som trycks vid varje val för med sig, är inte ens med på bordet.

Riksrevisionen anför i den granskningsrapport som nu är aktuell att till exempel avskärmningen av valedelsställ sannolikt inte skulle behövas med ett annat system för valsedlar. Problem med köer, svårigheter att hålla ordning bland valsedlar, sabotage av olika slag samt behov av större lokaler och fler röstmottagare skulle också, enligt Riksrevisionen, minska.

Riksrevisionen bedömer att ett sätt att avhjälpa dessa problem skulle kunna vara att ersätta det nuvarande valedelssystemet med ett system som kräver färre valsedlar. Riksrevisionens observationer ligger i linje med de slutsatser som Valmyndigheten dragit i sina erfarenhetsrapporter från valen 2018 och Europaparlamentsvalet 2019 och som jag dessutom gav uttryck för i denna kammare och i denna talarstol förra gången vi debatterade detta ärende.

Det är därför mycket ledsamt att regeringen inte givit den parlamentariska kommittén i uppdrag att utreda detta nu när valsystemet äntligen ska utredas. Mot denna bakgrund anser jag att regeringen bör ge den parlamentariskt sammansatta kommittén, som regeringen nyligen har tillsatt, i uppgift att utreda hur ett system med gemensamma valsedlar kan införas och vara på plats till valen 2022.

En annan viktig fråga är den om legitimation. I dag är det möjligt att rösta utan att legitimera sig, exempelvis genom att en annan person intygar den röstandes identitet.

Vi anser att det bör införas ett absolut krav på att de röstande ska legitimera sig. Fördelarna med ett krav på legitimation anser vi överväga de eventuella nackdelarna. Om man inför en obligatorisk id-kontroll vid röstningen är det också möjligt att införa maskinell avprickning i röstlängden, vilket också skulle ta bort risken för felaktig avprickning. Inte heller detta är ett förslag i utredningen.

Man borde även passa på att se över behovet av nationella riktlinjer för valinformatörer när det gäller deras utbildning och kontroll av deras arbete. Flera kommuner anställer valinformatörer inför valen. Anledningen till detta lär vara att höja valdeltagandet i grupper där deltagandet är påfallande lågt.

I valtider har det uppmärksammats flera fall där personer som är avlönade som valinformatörer också varit politiska aktivister eller aktivt har försökt sälja röster. Riktlinjerna bör peka på vikten av opartiskhet. Dessutom anser vi att verksamheten med valinformatörer bör kontrolleras inför nästa val.

Fru talman! Vi behöver vara fortsatt lyhörda för samhällsutvecklingen så att eventuella problem och brister fångas upp tidigt. Att säkerställa legitimiteten och tilltron till vårt valsystem anser jag är den viktigaste investering som vi kan göra för vår demokrati.

Anf. 152 LINDA MODIG (C):

Fru talman! För Centerpartiet är utgångspunkten att den svenska demokratin ständigt måste försvaras. Demokratin måste också kontinuerligt

utvecklas och anpassas till en föränderlig värld. Det är därför nödvändigt att ständigt vara på tårna och fundera på om skyddet för demokratin är tillräckligt starkt.

Det finns glädjande nog en bred samsyn i Sveriges riksdag om behovet av att göra mer för att vår demokrati ska bli starkare och mer robust. Regeringen har, som ett led i januariavtalet, tillsatt två parlamentariska kommittéer för att dels stärka grundskyddet för de demokratiska strukturerna, dels öka valsystemets motståndskraft mot manipulationer.

Demokrati bygger på delaktighet, och då behöver alla ha möjlighet att ta del av och själva delta i de demokratiska processerna. Det handlar om allt från möjlighet att delta i val till att kunna ta del av offentliga handlingar. För Centerpartiet är ett valsystem som är tillförlitligt av yttersta vikt. De som röstar ska kunna vara säkra på att deras röst verkligen räknas. De ska också kunna vara säkra på att valhemligheten är tryggad. Valsystemet, särskilt när det gäller tillgänglighet för personer med grav synnedsättning, behöver därför ses över.

Frågan om hur just synskadade, och andra väljargrupper som kan ha svårt med nuvarande röstningsförfarande, kan utnyttja sin rösthemlighet kommer nu att ses över i den parlamentariska kommittén för stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet. Kommitténs uppdrag är också att föreslå åtgärder för att förbättra möjligheterna för just dessa väljargrupper.

Däremot kvarstår frågan om valsedelssystemet kan behöva ses över. Jag menar att frågan om valsedelssystemet förtjänar att diskuteras och problematiseras.

Vallagen och valförordningen innehåller detaljerade bestämmelser om valsedlarna. Vid val används tre slags valsedlar: partivalsedlar, namnvalsedlar och blanka valsedlar. Samtliga valsedlar ska innehålla uppgift om vilket val de är avsedda att användas i.

I valförordningen regleras vilken storlek valsedlarna ska ha, vilken papperskvalitet de ska ha, att färgerna ska vara gul, blå och vit och vem som ska tillhandahålla alla valsedlar. Sedan valet till Europaparlamentet förra våren är det också möjligt för väljarna att på valsedlarna skriva namnet på den kandidat och det parti hen önskar rösta på.

Till 2018 års val trycktes, enligt Valmyndigheten, ca 673 miljoner valsedlar, vilket motsvarar ca 83 valsedlar per röstberättigad. Den totala kostnaden för inköp av valsedelspapper, tryckning och emballage av valsedlar uppgick till drygt 28 miljoner kronor, exklusive kostnader för frakt. Lägg därtill en betydande miljöpåverkan i form av transporter, pappersförbrukning samt destruktion och återvinning, för de valsedlar som inte används vid valet återvinns eller kastas bort.

Mot bakgrund av mångfalden av och maskineriet med valsedlar är det hög tid att ifrågasätta och pröva giltigheten i den gällande ordningen.

Hur svåröverskådligt upplever inte dagens väljare att det här valsedelssystemet är? Det har heller inte blivit lättare för vare sig väljare eller valförrättare med de skärpta krav som de senaste åren inneburit på avskärmningar av valsedelsställ. De tjänar förvisso det vällovliga syftet att valhemlighetens skydd stärks. Men vi vet alla vart vägen som är kantad av goda föresatser leder.

Fru talman! Vi i Centerpartiet är absolut inte de första att försiktigt ställa oss frågan om dagens valsedelssystem är ändamålsenligt. Valmyndigheten har, som föregående talare nämnde, bland annat i erfarenhetsrapporter efter de senaste tre allmänna valen, hittills förgäves, lyft fram behovet av en översyn av valsedelssystemet. Valmyndigheten anser att behovet av ett nytt system är både brådskande och stort. Den menar att ett nytt valsedelssystem, både på totalen och vad gäller olika typer av valsedlar, skulle ta bort ett antal av de absolut största sårbarheterna i valsystemet. Myndigheten menar i sin erfarenhetsrapport efter 2018 års val att nuvarande system ”orsakar problem som undergräver förtroendet för valet som helhet”.

Även den internationella valobservationsinsatsen vid valet från OSCE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter, Odïhr, har försökt uppmärksamma oss lagstiftare på behovet av en översyn. Senast har, som föregående talare sa, även Riksrevisionen lyft fram precis den här problematiken och hur man skulle kunna avhjälpa de sårbarheter och problem vi ser med köbildning, avskärmningar och konsten att hålla ordning bland valsedlarna, som sannerligen inte är enkel.

Fru talman! Vad skulle då lösningen och alternativet till dagens valsedelssystem vara? Valmyndigheten lyfter fram ett system med neutrala valsedlar, det vill säga valsedlar utan både förtryckt partibeteckning och förtryckta kandidater, där väljaren själv på anvisad plats fyller i en siffra för parti och eventuell personröst som motsvarar partier och kandidater som ställer upp i valet enligt en skriftlig förteckning. Ett sådant system används i dag i bland annat Finland.

Ett system med neutrala valsedlar har många fördelar. Valmyndigheten pekar på att det skulle lösa problemet med bevarandet av valhemligheten vid valsedelställen och minska otydligheten kring utläggning av valsedlar. Det skulle också kunna leda till att röstningsprocessen blir enklare och likadan, oavsett var och när väljaren röstar, samt att partierna oavsett storlek skulle kunna få tydligare och mer lika förutsättningar. Det skulle förbättra beredskapen för extra val och genomförande av omval, eftersom tryckning och distribution av valsedlar är tidskrävande moment. Mindre antal valsedlar och möjligheten att återanvända dem skulle också minska kostnader och miljöpåverkan.

Jag menar därför att Valmyndighetens förslag att se över valsedelssystemet i dess helhet, med sikte på ett förenklat, förbättrat och mindre sårbart system där användningen av neutrala valsedlar och ett system med tryckning av en valsedel per val och person särskilt övervägs, ligger i tiden och förtjänar att diskuteras på allvar. I en föränderlig värld måste vi kontinuerligt utveckla och anpassa oss och vår demokrati.

Jag yrkar därför bifall till reservation 2.

Anf. 153 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Ett valsystem med stor legitimitet är en viktig grund för en demokrati. Naturligtvis måste valsystemet därför ständigt vårdas och ses över. Säkerhetsrisker, hot mot valhemlighet och annat måste därför ständigt granskas för att vi ska se om förbättringar kan göras. Samtidigt finns det ett stort egenvärde i att valsystemet känns igen av väljarna. Därför krävs det en stor varsamhet och försiktighet vid förändringar.

En parlamentarisk utredning är nu tillsatt som kommer att titta på en del olika saker. Vi ser fram emot resultatet av utredningen. Jag vill därför yrka bifall till förslaget i KU12 och därigenom avslag på samtliga motioner.

KU har också haft en egen uppföljningsgrupp som tittat på valen 2018 och 2019. År 2018 fick Valprovsnämnden in 723 överklaganden av valet, vilket är ett rekord. En orsak till detta var att Valmyndighetens hemsida kraschade på valnatten. Jag tror att vi är många som var frustrerade när det inträffade.

En annan orsak är att överklaganden har blivit mycket lättare med digitaliseringen. Det är bara att sända i väg ett mejl. Det märker en del av oss också i våra mejlkorgar.

Uppföljningsgruppen konstaterar att överklagande ska vara lätt. Men det bör också vara tydligt på Valmyndighetens hemsida vilka uppgifter som en överklagan ska innehålla för att därigenom göra att de överklaganden som kommer in är giltiga.

Inför valet 2019 infördes också en förbättrad incidentrapportering, vilket kan höja kvaliteten på valprocessen. Gruppen rekommenderar också att Riksdagsförvaltningen har god kommunikation med Valprovsnämnden för att se till att Valprovsnämnden har tillräckliga resurser för att kunna sköta sitt arbete efter nästa val.

Anf. 154 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Den här debatten rör någonting så allvarligt och viktigt som en av förutsättningarna för vår demokrati, nämligen vårt valsystem. Det är mekaniken som gör att vi sitter här och att vi kan göra det med en demokratisk legitimitet. Det är ett system som har funnits under en förhållandevis lång tid i vår moderna historia och är någonting som vi måste förvalta med stor försiktighet.

Därför är det med glädje som jag lyssnar till kollegorna i konstitutionsutskottet. De ger uttryck för den varsamhet, det ansvarstagande och den försiktighet som vi behöver använda oss av när vi målmedvetet hela tiden ska värna vårt valsystems legitimitet och det långsiktiga förtroendet för valsystemet hos dem vilkas förtroende vi bär.

Det är en minst sagt delikat uppgift. Därför är det också viktigt att alla frågor som ställs kan diskuteras seriöst. Det gäller alltifrån hur våra valsedlar ser ut nu och hur det systemet kan förbättras till hur överklaganden har skett tidigare, hur de sker nu och hur de ska ske i framtiden.

På det stora hela upplever jag att vi har en ganska bred enighet om hur detta ska se ut. Jag tror att det också är en förutsättning för legitimiteten i systemet. Ansvarstagandet lyser igenom när konstitutionsutskottet debatterar den här formen av frågor.

Låt mig ett ögonblick uppehålla mig kring det som utvärderingsgruppen har tittat närmare på om just överklaganden och den processen. Det är viktigt att man ska kunna ifrågasätta detta viktiga system. Det är i sig en grundbult i demokratin att ifrågasättandet alltid finns där.

Klarar inte våra demokratiska system att ifrågasättas och svara på de frågor som möjligen kan ställas håller de helt enkelt inte måttet. Men för att den processen ska kunna bli välfungerande och värdefull måste resurserna för att ta hand om de överklaganden och klagomål som finns vara på plats, och kvaliteten på de frågor som ställs måste också säkras.

Fru talman! Vi behöver utveckla detta på ett sådant sätt som gör att man när man ställer frågan och ifrågasätter vad som har skett genom ett överklagande också varslas om att man måste utveckla och beskriva vad det är som man egentligen ifrågasätter. Vem är jag? Hur kan följdfrågor möjligen ställas om det är någonting som är oklart om det jag menar?

Där tror jag att vi i dag har en utvecklingspotential. Det har kanske ibland varit lite för lätt att bara låta ett mejl gå iväg. Det är svårt för den som sedan ska pröva överklagandet att få en fullständig bild av vad som egentligen har skett. På så vis kan även saker som borde ha uppmärksamats tydligare falla mellan stolarna.

Det ska i sin tur vägas mot att det inte får vara för svårt att göra ett överklagande. Det kan i sig ha en hämmande effekt på vilka som vågar göra ett överklagande. Det finns en risk att man är rädd för att göra bort sig eller att man har svårt att sätta ord på det man har varit med om eller det man har uppmärksammat.

Det är en svår balansgång som jag hoppas att Valprövningsnämnden tar vidare i det framtida arbetet. Vi konstaterar också i vårt betänkande att det är någonting som man kommer att behöva fortsätta att arbeta med. Vi förutsätter att det kommer att vara ett fokusområde inför framtida val.

Fru talman! Innan jag avslutar skulle jag vilja säga några korta ord om vårt valedelssystem. Det är ett system som vi har haft under en längre tidsperiod, och det finns ett igenkännande i detta. Men vi får heller inte bortse från de uppenbara praktiska svårigheter som detta ibland kan medföra.

Vi stänger alltså inte dörren för en diskussion. Men för att en sådan diskussion ska kunna vara fruktbar krävs en bred enighet och en stor varsamhet med hur vi går fram med en sådan förändring till ett annat system.

Förvirringen som riskerar att uppstå om det finns en bristande förankring inte bara bland våra partier utan framför allt bland våra väljare när man för första gången i sitt liv kommer till ett nytt valedelssystem och ställs inför detta i valbåset får inte underskattas.

Det är en stor förändring vi i sådana fall skulle ta oss för. Det är någonting som såklart också måste ske med stor varsamhet. Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag i båda betänkandena.

Anf. 155 JESSICA WETTERLING (V):

Fru talman! I Sverige får alla svenska invånare över 18 år rösta. Men så har det inte alltid varit.

Kampen för lika och allmän rösträtt i Sverige var en lång kamp. Redan år 1884 kom den första motionen om kvinnlig rösträtt. Först 35 år senare, efter ett intensivt och omfattande arbete, beslutade Sveriges riksdag att införa allmän och lika rösträtt.

Som talmannen väl känner till uppmärksammar riksdagen detta 100-årsjubileum under denna mandatperiod. Vi uppmärksammar detta demokratijubileum under hela mandatperioden eftersom det tog fyra år från det att det första beslutet fattades till det att de fem första kvinnliga riksdagsledamöterna började tjänstgöra. Kerstin Hesselgren, Elisabeth Tamm, Agda Östlund, Nelly Thüring och Bertha Wellin var pionjärer för något vi i dag ser som självklart, kvinnliga riksdagsledamöter.

Men, fru talman, var det så att alla fick rösta efter 1921? Nej. Det fick inte de som dömts till fängelse, inte de som var i personlig konkurs och inte de som fick bidrag från fattigvården, alltså socialbidragstagare. Det fick inte de som hade skatteskulder och inte de som var omyndigförklarade. Först för drygt 30 år sedan var varenda en av dessa olika rösträttsbe-gränsningar borttagen. Vad vill jag då ha sagt med detta? Jo, att rösträtten och vårt valsysteem förändras och förbättras över tid.

Fru talman! 100 år är en mycket lång tid för var och en av oss som person. Vi har kanske tur att få leva så länge. Men i ett historiskt perspektiv är 100 år en ganska kort tid. Hur kommer rösträtten och valsystemet att se ut om 100 år? Vad kommer vi då att anse vara självklarheter?

I de betänkanden som behandlas i denna debatt anser Vänsterpartiet precis som tidigare att rösträtten bör gälla från det kalenderår man fyller 18 år. Vi vill också se en sänkt rösträttsålder till 16 år på försök i valen till kommunfullmäktige. Vi har ett särskilt yttrande om det men ingen reservation.

I dag får man rösta först om man fyllt 18 år senast på valdagen. Det innebär att alla som tillhör samma årskull inte får rösta i samma val. De som fyller 18 år dagen efter valdagen har inte rösträtt i valet utan måste vänta ytterligare fyra år till nästa val. Vi tycker att den ordningen är olycklig. Vanan att rösta, fru talman, grundläggs nämligen i unga år, och vi vet att valdeltagandet i dag är lägre bland förstagångsväljare än i resten av befolkningen.

Den valinformation som ges till gymnasieskolans elever under valrörelsen av till exempel ungdomsförbund och partier är därför särskilt viktig. Men den mobiliserande effekten försvagas av att många av de elever som uppmanas att gå och rösta i valet och som sitter i klassrummen inte har rösträtt.

Särskilt i frågor som rör skola, fritid, samhällsplanering och andra områden som direkt berör ungas vardag tycker vi att det är rimligt och önskvärt att unga får inflytande. Vi anser därför att man på försök bör införa att sänka rösträttsåldern till 16 år så att den genomsnittliga åldern för förstagångsväljare sjunker från 20 år till 18 år i valet till kommunfullmäktige.

Det skulle innebära att en majoritet av förstagångsväljarna går i gymnasiet första gången de har rösträtt. Det skulle också ge skolväsendet möjlighet att utveckla och utvidga sitt demokratiarbete och att vara ett stöd för förstagångsväljare som behöver navigera bland politiska förslag och ideologier.

Fru talman! För att demokratin ska fungera är ett välfungerande valsysteem och ett högt valdeltagande avgörande. Det är därför viktigt att kontinuerligt granska och utvärdera vårt valsysteem.

Riksrevisionens granskning av EU-valet 2019 är därför värdefull inför arbetet i den tillsatta kommittén som ska göra en översyn av valsystemet i vissa delar.

Jag tycker dock att det är viktigt att framhålla att vi redan i dag har ett bra valsysteem som är både rättssäkert och tillförlitligt. Men det kan absolut finnas vissa delar som borde förbättras. Därför har kommittén i uppdrag att se över hur valhemligheten och tillgängligheten i valsysteem kan stärkas ytterligare.

Inom utskottet har vi, som har sagts tidigare, haft en grupp som har gjort en uppföljning av valen 2018 och 2019. I den konstaterar vi att antalet

överklaganden har ökat under de senaste årens val och att många av dessa tyvärr är ofullständiga. Vi tycker därför att det måste bli tydligare hur man överklagar ett val. Det är viktigt att alla röstberättigade på ett enkelt sätt känner till hur och på vilket sätt man ska gå till väga om man vill överklaga. Annars kan valsystemets legitimitet urholkas.

Fru talman! En självklar utgångspunkt är att valsystemet ska vara tillförlitligt och att de som röstar ska kunna vara säkra på att varje röst verkligen räknas. Av Valmyndighetens rapporter från de senaste valen framgår att så också är fallet och att valen som helhet genomförts både rättssäkert och effektivt.

Anf. 156 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! Av respekt för att vi ska hålla vår samvaro här så kort som möjligt, även om vi alla säkert har lite debattabstinens just nu, och eftersom kollegerna i konstitutionsutskottet redan har tagit upp det mesta som behöver sägas ska jag fatta mig så kort som möjligt. Jag ska fokusera på de frågor som Liberalerna ännu inte har fått majoritet för i denna kammare.

Valdagen, den andra söndagen i september vart fjärde år, är fortfarande en högtidsdag för många. Det är, som vi vet, då alla röstberättigade medborgare lägger sina röster, som bland annat bestämmer vilka som kommer att ha äran att få stå och debattera i denna kammare eller i våra regionala och kommunala fullmäktigesalar.

Liberalerna tycker att vi borde ha skilda valdagar till de olika politiska nivåerna, bland annat eftersom vi tror att den lokala politiken, där en avgörande del av den offentliga välfärdspolitiken beslutas om, kommer i skymundan av rikspolitiken. Vi tror helt enkelt inte att ansvarsutkrävandet blir lika tydligt som det hade blivit med skilda valdagar. Men, fru talman, eftersom vi ännu inte fått majoritet för skilda valdagar i denna kammare jobbar vi vidare på det.

I Sverige har vi fortfarande ett högt valdeltagande. De flesta känner sig kallade, och så ska det vara i en fungerande demokrati. Så måste det vara. Ingen ska känna att ens röst är mindre värd än någon annans.

Därför är det otroligt viktigt att människor med funktionshinder inte upplever hinder i vallokalen när de ska avge sina röster, att väljare med andra modersmål än svenska ska kunna ta åt sig av informationen och att väljare oavsett ålder, kön och kultur ska veta hur man röstar. Därför måste vallokalerna och valmaterialet vara utformade på ett sätt som alla kan ta till sig och som garanterar väljarnas integritet.

Liberalerna har länge specifikt drivit frågan om personer med synnedsättning och hur de ska kunna rösta med bibehållen valhemlighet. Det är inte rimligt att väljare med synnedsättning saknar möjlighet att personrösta med bevarad full valhemlighet för att de måste be en valarbetare om hjälp med att kryssa på valsedeln.

Därför är det glädjande att regeringen som ett resultat av januariavtalet och dess förhandlingar har tillsatt en utredning för att se över bland annat just dessa frågor. Jag hoppas att vi snart har löst detta hinder för personer med synnedsättning. Det är hög tid för detta.

Den parlamentariskt sammansatta kommittén har i uppdrag att göra en översyn av och överväga förändringar i delar av valsystemet, bland annat med syftet att stärka just valsystemet, vilket bland andra Linda Modig så förtjänstfullt redogjorde för.

Jag tror personligen att vi generellt har varit något naiva när det gäller frågan om manipulation av val i Sverige. Vi skickar gladeligen ut valobservatörer vitt och brett över världen, och vi ska så göra. Men kanske ser vi inte grandet i vårt eget öga.

Därför är jag glad för att man nu ska utvärdera reformen med avskärningar av valsedelsställ och att röstmottagarna ges rimliga förutsättningar att hålla ordning bland valsedlarna och även på hur väljarna betar sig.

Kommittén ska också analysera behovet av säkerhetsstärkande åtgärder för att ytterligare minska riskerna för manipulationer av val och se över hur man kan öka enhetligheten i hanteringen av frågorna i hela landet – i linje just med Riksrevisionens rekommendationer om ökad samverkan i valadministrationen och om Valmyndighetens möjligheter att meddela föreskrifter som är bindande för den övriga valadministrationen.

Jag ser fram emot att kunna vara med och debattera resultatet av dessa utredningar, för som vi alla här brinner jag för frågan om öppna och fria demokratiska val. Kanske får vi rent av också debattera frågan om skilda valdagar den gången.

Fru talman! Jag önskar en trevlig sommar om vi inte ses mer detta märkliga riksdagsår, som garanterat kommer att gå till historien.

Anf. 157 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Samhället är något som vi människor skapar tillsammans. Vi förenas av den gemensamma uppgiften att forma vårt samhälle för en ny tid. Den nya tiden är inte bara här och nu och i morgon för oss, utan också för kommande generationer.

Verktyget är demokrati, och metoderna är demokratiska. Samhället är till för oss alla, och det skapas av oss alla tillsammans.

Som redan har redogjorts för diskuterar vi frågor som har med allmänna val att göra: Riksrevisionens rapport, utskottets uppföljning av valen och motionsbetänkanden. Jag gör några reflektioner utifrån det.

Valen är den självklara kärnan i vår demokrati. Det står i regeringsformen – en av våra grundlagar – där detta manifesteras: All offentlig makt utgår från folket. Det svenska folkstyret bygger på fri åsiktsbildning och allmän och lika rösträtt. Jag tycker att detta är något starkt att luta sig emot, och det omfattar verkligen oss alla.

Bland de motioner som vi har hanterat i utskottet och som föreslås avslås finns viktiga demokratiska tankar som jag trots avslag vill att vi ska bära med oss. Vi har i enlighet med grundlagen en uppgift att alltid stärka och utveckla demokratin och att göra det möjligt för folk att känna att makten verkligen utgår från dem. Det kan handla om att inkludera fler i det demokratiska hantverket. Hur uppmuntrar vi människor att verkligen ta till vara makten genom att använda den rösträtt de har?

Ett annat sätt att inkludera fler är att göra så att fler får rösträtt. Vi har varit inne på lite olika sätt att göra detta. I motioner föreslås, som ni har hört, att man ska få rösta från det år man fyller 18. Andra vill att man ska få rösta i kommunalval från det att man är 16 år.

Tankarna finns redan i Demokratiutredningen, som föreslår provkommuner med 16 års åldersgräns för att rösta. Jag ser fram emot när vi kan inkludera fler i de allmänna valen genom sänkt rösträttsålder till 16 år. Där är vi inte än i dag, men vi vet också att utvecklingen av demokratin tar tid.

Vi har hört om den viktiga utredning om valfrågor som påbörjar sitt arbete nu, där man bland annat ska utreda hur synskadade ska kunna rösta och välja sina kandidater med samma valhemlighet som vi som ser namnen tydligt på valsedeln. Det är ett sätt att inkludera fler och försäkra de synskadade att valhemligheten gäller också för dem.

Fru talman! Jag har inte varit politiker hela livet. Jag är en lärare och byråkrat som för en kort tid är en kugge i det demokratiska maskineri som är en del av att styra Sverige. Jag gillar ordning och reda och tycker att ett uttryck som ”land ska med lag byggas” är ett minst lika vackert uttryck för demokratin som ”votering är begärd och ska verkställas”.

Vi har ju en grundlag som ger oss tydliga regler. Vi ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. I Miljöpartiet uttrycker vi det som att all svensk politik ska driva på för demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

En stark demokrati med engagerade medborgare är viktig för att skapa och vårda ett dynamiskt samhälle. Denna demokrati utmanas runt om i världen och här i Sverige. Tilliten till det demokratiska systemet behöver fortsätta att vara stark. Jag tror att det handlar om att fler behöver känna att de är inkluderade i det demokratiska arbetet. Där hänger ganska mycket på oss här i kammaren och våra kollegor som kanske följer oss digitalt nu. Vi behöver bli bättre på och tydligare med att bjuda in fler till det demokratiska arbetet. Det handlar om mer än valen på valdagen; det handlar om allting som sker mellan valen. Det är ju där vi är nu.

Jag vill också vara tydlig med att ett demokratiskt samhälle behöver sina kritiker. Vi behöver en stark journalistik och en oberoende public service i allmänhetens tjänst, och den behöver finnas över hela landet.

Jag vill också vara tydlig med att demokratin försvaras med demokratiska medel. I vårt parti står vi upp för ett öppet Sverige – och Europa. Vi står upp för tryck-, yttrande- och religionsfrihet. Det är fundamenten för det demokratiska samhället.

Men det är genom många människors engagemang vi kan hindra att antidemokratiska krafter får fotfäste i vårt land och i våra demokratiska församlingar. Det är genom att fler gör det vi nu gör här i kammaren – och framför allt det tusentals fritidspolitiker gör runt om i kommuner och regioner – och är en del av demokratin som vi bygger den stark. Alla ska kunna vara med och bygga det demokratiska samhället.

Fru talman! Vi i Miljöpartiet tror på en demokrati med aktiva och delaktiga medborgare. För att det ska finnas tilltro till vår demokrati och våra val, respekt för valhemligheten och tilltro till valresultaten behöver många ha känt sig delaktiga under hela vägen.

Mitt budskap i dag riktar sig kanske främst till dem utanför kammaren: Vem som helst kan vara en del av det här. Det är tillsammans som vi bygger det demokratiska samhället. Nu är vi mellan val, och det är nu man ska ringa till sin politiska företrädare eller det parti man röstade på och säga: Hej, jag vill göra lite mer. Bjud med mig nästa gång ni ska göra någonting! Det tror jag kommer att öka engagemanget i valen och kunskapen om demokratin. Då blir vår demokrati starkare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 7 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2019, m.m.

Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU18
Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2019, m.m. (skr. 2019/20:103)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 8 Indelning i utgiftsområden

Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU19
Indelning i utgiftsområden (prop. 2019/20:100 delvis)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism

§ 9 Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism

Justitiekommitténs betänkande 2019/20:JuU35
Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism (prop. 2019/20:123)
föredrogs.

Anf. 158 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Fru talman! Låt mig inledningsvis yrka bifall till reservation 3.

Vi debatterar nu justitiekommitténs betänkande *Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism*. Terrorismen är ett reellt hot mot Sverige. Nationellt centrum för terrorhotbedömning skriver i sin bedömning av terrorhotet mot Sverige att det finns både våldsbejakande islamister och högerextremister som anser att Sverige är ett legitimt mål för terrorattentat och att ett fåtal individer i eller i utkanten av dessa miljöer kan komma att utveckla både avsikt och förmåga att utföra terrorattentat mot mål i Sverige. Även ensamagerande gärningspersoner med andra motivbilder kan förekomma.

När det gäller att en individ väljer att realisera en terroravsikt kan många gånger individuella omständigheter såsom personliga motgångar, psykisk ohälsa eller omvärldshändelser som föranleder frustration hos individen vara utlösande faktorer. Det är därför, fru talman, av största vikt att det finns en effektiv samverkan mellan polis å ena sidan och kommunala myndigheter å andra sidan för att kunna förebygga eller förhindra terrorism.

Den proposition som behandlas i betänkandet har sitt ursprung i den terrorismöverenskommelse som slöts mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna 2017. Regeringen föreslår bland annat att kommunala myndigheter inom socialtjänsten ska få utökade möjligheter att dela med sig av uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen vid misstankar om terroristbrottslighet eller för att förebygga sådan brottslighet.

Vi moderater ställer oss bakom propositionens grundläggande syfte att uppnå effektiv samverkan för att kunna motverka terrorism men anser att mer behöver göras.

Fru talman! Vi moderater menar dock att förslaget, så som det är utformat i propositionen, lägger orimliga arbetsbördor på kommunala myndigheter inom socialtjänsten. Det ligger inte heller inom de utlämnande myndigheternas expertis att göra bedömningar av det slag som föreslås. Att exempelvis avgöra vilka uppgifter som kan antas förhindra att terrorbrott begås ligger långt utanför myndigheternas kärnkompetens. Sådana bedömningars relevans påverkas av vilka uppgifter Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har och vilka åtgärder de kan vidta i det enskilda fallet.

Sammantaget kan sägas att kriterierna som ställs upp lägger hinder i vägen för att viktig information förs vidare till de brottsbekämpande myndigheterna. Det finns en uppenbar risk för att uppgifter som hade varit värdefulla för Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen inte förs vidare på grund av hur bestämmelsen är utformad.

I sitt remissvar framhåller Polismyndigheten att även skolor och hälso- och sjukvården bör ges möjlighet att lämna ut uppgifter i syfte att förebygga allvarigare brottslighet. Moderaterna delar i den delen Polismyndighetens bedömning, och vi menar därför att även den frågan bör utredas vidare.

Anf. 159 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Vi debatterar betänkandet *Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism*.

Det finns kanske ingen anledning att gå in på terrorism i ett bredare perspektiv. De debatterna har vi haft i den här kammaren väldigt många gånger, och Sverigedemokraternas inställning till arbetet mot terrorism är väl känd. Dock återspeglar den allmänna debatten kring terrorism de konfliktlinjer som återfinns i betänkandet. Det handlar nämligen om å ena sidan samhällets förmåga att beivra, förebygga och förhindra terrorattentat och å andra sidan den enskilde individens rätt till integritet.

I det här betänkandet föreslår man att det ska bli enklare med informationsutbyte mellan just polisen och socialtjänsten. Det är ingenting som Sverigedemokraterna har någonting emot. Däremot gör vi precis samma bedömning som andra partier i den här församlingen och som också återfinns i den reservation som jag yrkar bifall till, reservation 3, om att det ska vara utökade möjligheter för andra aktörer än socialtjänsten att också inkluderas i det förenklade sekretessbrytande arbete som gör att Polismyndigheten kan få in uppgifter som är värdefulla för det brottsbekämpande arbetet.

Polismyndigheten har lämnat ett yttrande under remissförfarandet där man säger att det här är väldigt viktigt och att hälso- och sjukvården också bör ges möjlighet att lämna ut uppgifter till polisen i syfte att förebygga allvarlig brottslighet.

Vi ser inte att det finns det avvägda intresse som den rödgröna regeringen bedömer finns, utan vi gör bedömningen att de brottsbekämpande myndigheterna måste ha rätt att få in den här typen av uppgifter. Det är just uppgifter, underlag och underrättelseinformation som är av vikt när man bekämpar terrorism.

Det blir mitt yrkande för den här debatten, och det är också motivet till just det yrkandet.

Anf. 160 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Ett allvarligt tillkortakommande med den rättspolitiska debatten är att den ofta saknar systemtänk. Vi analyserar och debatterar varje förslag vart och ett för sig, men det är sällan vi tar oss tid och energi att verkligen förstå hur olika åtgärder samverkar – om det finns sådant som är onödigt och om det finns saker som faktiskt är kontraproduktiva och motverkar sitt syfte. Men samhället *är* ett system. Och ska vi lyckas bygga samhället tryggare måste vi också se de rättspolitiska åtgärderna som delar i ett system.

Det betänkande vi debatterar nu är ett resultat av de blocköverskridande samtal som vi hade under förra mandatperioden om hur vi bäst bekämpar terrorism. Vissa kan anmärka på att leveranstiden på det som vi kom överens om då lämnar en del i övrigt att önska – med rätta, kan sägas – men nu kommer ytterligare en pusselbit på plats.

Under den typ av samtal där partierna är beredda att ta ansvar för Sverige, lägga den kortsiktiga agendan åt sidan för att ge och ta, i en gemensam strävan att göra Sverige säkrare, kan vi tillåta oss att se åtgärderna mer som delar i ett större system än som enstaka skott från höften mot en allt grövre, mer organiserad och hotfull kriminalitet.

Från Centerpartiets sida har vi länge drivit på för att höja debatten från de braskande rubrikernas moral till att med hjälp av bra kunskapsunderlag först identifiera problemen och sedan vaska fram verksamma åtgärder mot dem längs hela rättskedjan. Det var också därför tillsättandet av en trygghetsberedning var så viktig för oss i de blocköverskridande samtal som fördes i höstas kring gängvåldet. Det blev också en del av 34-punktsprogrammet och är nu verklighet.

Inom många andra områden gäller oftast principen att ju tidigare och mer träffsäkert vi kan sätta in åtgärder desto enklare och billigare blir problemen att lösa. Den hemläxan måste göras. Först då kan vi på riktigt och varaktigt stärka den brottsbekämpande förmågan i hela landet.

Fru talman! När det gäller potentiellt integritetskränkande åtgärder måste vi gå fram med försiktighet, men inte med så stor försiktighet att vi går miste om värdefulla instrument för att förebygga och lösa allvarlig kriminalitet. Det känns allt oftare som att den debatten vilar delvis på föråldrade premisser. Digitaliseringen, kamerateknik, DNA-teknik och annan utveckling skapar enorma möjligheter att bekämpa brott. Men de innebär samtidigt enorma möjligheter att missbruka en massiv makt från staten mot en enskild.

I fel händer och med mörka syften kan samma medel som kan skänka trygghet och klara upp brott användas för att förtrycka, förfölja, åsidosätta demokratin och agera i strid mot mänskliga rättigheter. En utmaning med potentiellt integritetskränkande åtgärder är att de var och en för sig oftast går att motivera men att de när de läggs ihop kan rubba balansen i relationen mellan staten och medborgarna. Därav behovet av systemtänk.

Fru talman! Denna känsla av att vi till någon del driver denna debatt på föråldrade premisser tar sig också uttryck i att vi kanske silar mygg och sväljer kameler. Vi behöver göra en större översyn av hur vi ser på integritetsskyddet och sekretesshinder så att vi kan bestämma oss för vad som är viktigt och utgå från det när vi bygger framtidens rättssystem. Det kan ske inom ramen för Trygghetsberedningen eller på ett annat sätt, men jag tror att det måste ske för att vi ska kunna ha ett proportionerligt, ändamålsenligt och rättssäkert regelverk för den här typen av frågor.

Jag vill därför yrka bifall till min reservation, nr 4, om översyn av regelverket.

Anf. 161 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Det är oerhört viktigt att beivra brott och att göra det som kan göras för att minska brottsligheten. Men det måste ske inom vissa regleringar så att enskilda personer inte hamnar i kläm och så att den som har rätt till hjälp också får det. Det är en balansgång när polis och socialtjänst ska samarbeta.

Låt mig gå in lite mer på djupet. Offentlighetsprincipen är en speciell lagstiftning i Sverige. Den möjliggör för allmänheten att ta del av och få insyn i svensk förvaltning och att kunna kontrollera den offentliga makten. Lika viktigt som det är med öppenhet inför lagar och beslut, lika viktigt är det med skydd för den personliga integriteten. Därför finns också en mängd olika sekretesslagar. Som enskilda individer ska vi vara skyddade när vi exempelvis har kontakt med myndigheter.

I socialtjänsten är reglerna att sekretess gäller för uppgifter om enskildas personliga förhållanden. Men i vissa fall måste sekretessen röjas, till exempel när det gäller att brottsförebygga eller utreda brott. Men det finns även regler för att myndigheter ska kunna byta uppgifter mellan varandra för att förenkla brottsbekämpningen.

Den politiker som påstår att samhället ska använda alla medel som finns för att bekämpa brott är en politiker som inte förstår hur staten kan användas för att motverka den liberala och fria demokratin där varje individ har rättigheter och skyldigheter.

Därför är det viktigt att det finns en stark sekretess för uppgifter som gäller enskilda personer, men samtidigt måste viss sekretess kunna brytas för att skydda människor från att bli utsatta för allvarliga brott. Det är därför väldigt viktigt att ha ett helhetsperspektiv när det gäller det brottsförebyggande arbetet.

Vänsterpartiet ställer sig därför tveksamt till varför regeringen i den här propositionen enbart har riktat in sig på terrorbrott när det samtidigt finns så många andra brott som också behöver prioriteras. Det är angeläget att myndigheter också får goda möjligheter att bekämpa organiserad brottslighet, våldsam extremism och brott mot välfärden. Där är socialtjänsten en viktig del för att förhindra brott.

Fru talman! Det som regeringen föreslår, att uppgifter som omfattas av sekretess ska kunna lämnas ut till en kommunal myndighet inom socialtjänsten i syfte att förebygga terrorbrott, kan låta som ett bra förslag. Men det kommer inte att kunna genomföras på ett bra sätt. Man ska komma ihåg att det inte ingår i socialtjänstens uppdrag eller kompetens att bedöma om en enskild person begått eller kommer att begå brott. Socialtjänsten saknar möjlighet att ingripa med konkreta insatser om någon till exempel uttrycker odemokratiska och våldsbejakande åsikter. Det vore ju ytterst olämpligt om kommuner börjar föra åsiktsregister över enskilda personer. Det strider bland annat mot regeringsformen.

Om socialtjänsten ska kontakta personer på grund av att polisen har lämnat information till socialtjänsten skulle förtroendet för socialtjänsten rubbas, hos den enskilde men även hos allmänheten i stort. Det är för oklart vad det här lagförslaget egentligen syftar till.

Det finns i dag bestämmelser för när socialtjänsten får bryta sekretess och ge polisen information vid misstanke om brott. Det är bra. Det är så det måste fungera. Men att utvidga dessa bestämmelser ställer vi i Vänsterpartiet oss mycket tveksamma till. Det kommer att bli rättsosäkert om enskilda socialsekreterare ska börja agera i kvalificerade straffrättsliga bedömningar. Socialtjänsten ska inte fungera som en informationscentral för andra myndigheters verksamheter.

Socialtjänsten får inte bli polisens förlängda arm. Då kommer personer inte att vända sig till socialen för att få stöd och hjälp. Det handlar inte om att skydda kriminella eller om att sopa problem under mattan utan om att se vad socialtjänsten faktiskt arbetar med.

Därför ska propositionen avslås. Regeringen ska i stället återkomma med ett förslag som tar ett helhetsgrepp om det brottsförebyggande arbetet mellan socialtjänst och polis. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 162 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Terrorismen är ett ständigt närvarande hot. Den är ett hot mot den demokrati vi har, mot det fria utövandet av mänskliga rättigheter och mot den ekonomiska och sociala utvecklingen. Svenska jihadister har spelat en aktiv roll i Islamiska statens terrorverksamhet och i terrordåd som har begåtts på andra platser i Europa. Vi har även sett terrordåd i vårt eget land. Parallellt med att jihadismen har vuxit fram i Sverige har också nazismens terrorceller börjat visa sig igen.

Människor ska kunna känna sig trygga med att öppenhet och mänskliga rättigheter liksom demokratins grundläggande värden respekteras. Ingen ska behöva känna rädsla för att uttrycka sin mening eller för att delta i politiska eller religiösa möten.

Terrorism hotar internationell fred och säkerhet, nationell säkerhet och våra grundläggande fri- och rättigheter. I frågor som dessa är det viktigt med en bred samsyn. Det var angeläget och bra att en bred överenskommelse träffades 2017 mellan den förra vänsterregeringen och allianspartierna i bred samsyn om åtgärder för att bekämpa terror och dess rötter. Den proposition vi diskuterar i dag är ett av resultaten av denna överenskommelse.

Att bekämpa terrorism är ett ytterst angeläget samhällsintresse. En förutsättning för att arbetet mot terrorism ska bli framgångsrikt är att relevanta myndigheter samverkar och kan utbyta information med varandra.

Fru talman! Regeringens proposition, som vi i dag hanterar, är ett steg på vägen mot att fortsätta bemöta terrorism i vårt samhälle. "Förslaget innebär att Polismyndigheten ska få förenklade och utökade möjligheter att lämna ut uppgifter till den kommunala socialtjänsten i syfte att förebygga terroristbrottslighet." I propositionen föreslås "också att myndigheter inom socialtjänsten ska få utökade möjligheter att dela med sig av uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Utlämnande ska i större utsträckning kunna ske vid misstankar om att terroristbrottslighet har begåtts men också när det krävs för att förebygga sådan brottslighet".

Grunden i propositionen får vårt stöd, men som förslaget är konstruerat ser vi att det finns villkor som är definierade för att uppgifter ska få föras vidare från den kommunala socialtjänsten till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. I våra ögon riskerar dessa villkor att leda till att uppgifter hindras från att föras vidare. Det lägger också ytterligare svåra arbetsbördor på den kommunala socialtjänsten. Det är arbetsuppgifter som är utanför dess normala arbetsområde.

En rimligare ordning vore att uppgifter lämnas och att bedömning görs av den brottsbekämpande expertisen. Vi tillstyrker därför den reservation som nämner att man ska ta bort kravet på villkor, reservation 2.

Fru talman! Vi anser också, i enlighet med det Polismyndigheten framhåller i sitt remissvar, att skolor och hälso- och sjukvård bör ges möjlighet att lämna ut uppgifter till Polismyndigheten i syfte att förebygga allvarligare brottslighet. Vi menar att det finns ett samhälleligt intresse av att möjliggöra för fler myndigheter och aktörer än socialtjänsten att lämna ut uppgifter. Vi stöder därför resonemanget i reservation 3 där man förordar att "regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att föreslå en ordning där skolor och hälso- och sjukvården och eventuellt andra aktörer ges förbättrade möjligheter att lämna och utbyta information med Polismyndigheten och Säkerhetspolisen i syfte att förebygga allvarlig brottslighet".

Fru talman! Vi stöder grunddragen i propositionen och reservationerna som Kristdemokraterna har gjort i detta betänkande. Men jag väljer att yrka bifall endast till reservation 2 i betänkandet.

Anf. 163 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Vi debatterar i dag och ska senare besluta om regeringens proposition *Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism*. Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i propositionen och avslag på reservationerna.

Fru talman! Att förebygga, förhindra och försvåra är grunden för Sveriges strategi mot terrorism. Vi ska rusta samhället för att bemöta propaganda och antidemokratiska budskap. Vi ska ge Säpo och polisen bättre verktyg för informationsinhämtning. Och vi ska ge polisen bättre möjligheter att avbryta pågående terroristhandlingar.

Kampen mot terrorismen är allas vårt ansvar. Därför var det glädjande att vi under förra mandatperioden kunde sluta två blocköverskridande överenskommelser, en 2015 och en 2017, som stärker Sveriges förmåga att bekämpa terrorism.

Exempel på saker som vi har varit överens om är:

- resursförstärkning av Säpo och polisen för att öka slagkraften
- säkerställande av polisens insatskapacitet med en förmåga till kortare responstider och en förmåga att verka på mer än en ort samtidigt och under längre tid
- gemensamma övningar mellan Polismyndigheten, Försvarsmakten och Säpo.

Vi är också överens om utökat internationellt samarbete med ny lagstiftning som möjliggör operativt samarbete mellan EU:s insatsstyrkor. Sverige har slutit ett liknande avtal även med Norge.

Vi har stärkt samarbetet mellan Säpo och Migrationsverket. Där sker samverkan för att öka förmågan att upptäcka potentiella hot. För en effektiv hantering har Säpo också direktåtkomst till en viktig databas.

Vi har kriminaliserat terrorismresor och mottagande av terrorutbildning. Vi har försvårat för missbruk av svenska pass. Och samröre med terroristorganisationer har kriminaliserats. Dessutom har vi skärpt straffen för både grovt vapenbrott och grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor.

Det har instiftats ett nationellt center mot våldsbejakande extremism vid Brå. Det är jättebra. Det är ett centrum som har till uppgift att vara ett insatsteam för att ge handfast stöd till kommuner, ge ökad kunskap om extremismens drivkrafter och uttryck samt samordna nationella insatser.

Åtgärder mot finansiering av terrorism har förbättrats. Men det är också viktigt att lagstiftningen hela tiden följer med och att vi ser över den och vad mer vi kan göra på området.

Fru talman! Även om en hel rad åtgärder har kommit på plats utifrån de överenskommelserna ser vi att också ytterligare åtgärder behövs just för att förebygga, förhindra och försvåra för terrorister.

Att bekämpa terrorismen är ett ytterst angeläget samhällsintresse. En förutsättning för att arbetet mot terrorism ska vara framgångsrikt är att relevanta myndigheter kan samverka och utbyta information med varandra. Nuvarande sekretessreglering på dessa områden gör att Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och socialtjänsten inte kan utbyta information med varandra på ett ändamålsenligt sätt. Detta är ett hinder för en effektiv samverkan mot terrorism.

Av denna anledning ligger den här propositionen på riksdagens bord, och det är därför vi i eftermiddag kommer att fatta beslut om att ändra i offentlighets- och sekretesslagen. Vi vill ge möjlighet till ett effektivare informationsutbyte mellan Polismyndigheten och socialtjänsten i syfte att förebygga terroristbrottslighet. Samarbetet är en viktig del i vår motståndskraft mot terrorism, som är ett allvarligt hot mot vårt öppna samhälle och som kraftfullt måste bekämpas.

Vi föreslår vidare att socialtjänsten ska få utökade möjligheter att dela med sig av uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Utlämnande från socialtjänsten ska i större utsträckning kunna ske vid misstanke om att terroristbrottslighet har begåtts men också när det krävs för att förebygga sådan brottslighet.

Dagens lagstiftning på området är alltför stelbent och begränsar sådant informationsutbyte som skulle kunna ha betydelse. Det kan handla om

kunskap och information i socialtjänsten om exempelvis finansiering eller resor i terrorismsyfte. Detta är inte acceptabelt. Jag är glad över att det i grunden finns ett stort och brett stöd för de förändringar som vi nu går fram med och fattar beslut om.

Fru talman! Det är viktigt att motverka radikaliserings- och rekryteringen till extremist- och terroristgrupper och att påverka individens avsikt att begå eller stödja terroristbrottslighet. Målet måste vara att så tidigt som möjligt kunna identifiera radikaliseringsprocesser för att motverka att grupper eller individer radikaliserar ytterligare och till slut begår terroristhandlingar.

Anf. 164 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Detta är ett synnerligen angeläget och viktigt ämne. Hur minskar vi brottsligheten? Och hur minskar vi den grova brottslighet som vi kallar terrorism? Liberalerna stöder propositionen och betänkandet. Vi tycker att detta är väl värt att pröva.

Vi har med stort intresse tittat på reservationerna. Där finns lite allmänna saker om att vi ska utvärdera allt möjligt. Det tycker också vi är bra. Man ska hela tiden titta på all lagstiftning. Några vill gå fram lite längre och lite snabbare. Andra tycker att skolan ska direktrapportera sådant som detta.

Hela frågan om brottslighet i skolorna, oavsett om man är orolig för brottslighet som terrorism eller annat, och vilken roll skolan ska ha är fråga för en särskild debatt. I dag fungerar det så, fru talman, att skolan ska rapportera till socialtjänsten om man är orolig för att unga människor far illa. Det gäller oavsett om de smugglar vapen, säljer knark eller funderar på att hugga huvudet av folk och sätta upp det på en påle. Allt detta är dåligt för den unga människans uppväxt. Då är det viktigt att socialtjänsten får denna information. Enligt oss är det därför som socialtjänsten snarare än skolorna ska ha den avgörande rollen och kan göra den bästa bedömningen.

Vi är naturligtvis beredda att titta på detta ur ett bredare perspektiv. Det här handlar även om friskolor och vilka skyldigheter och möjligheter de har att kontrollera personer som kanske anställs på dessa skolor och se huruvida de är olämpliga ur detta hänseende.

Slutligen måste vi hålla uppe trycket och fylla på med fler poliser och annan lagstiftning. Som alltid vill jag även ta upp frågan om rekrytering och stöd till alla konstiga organisationer. Ungdomar, både inom socialtjänsten och i skolan, får inspiration någonstans ifrån. Man börjar inte med att titta på sjuka radikaliseringsfilmer på nätet, utan det börjar någon annanstans. Det handlar om organisationer som får offentliga medel från Allmänna arvsfonden, kommuner, regioner och olika myndigheter som fördelar stöd till folkbildning. Vi måste ställa helt nya krav. Inte en enda krona ska gå till extremister. De har yttrandefrihet och tankefrihet och får göra vad de vill, men det finns ingen rättighet till våra skattepengar för att finansiera verksamhet som i praktiken går ut på att hylla massmord och störta demokratin.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet, fru talman.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 10 Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett enklare förfarande

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU36
Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett enklare förfarande
(prop. 2019/20:109)
föredrogs.

Anf. 165 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Fru talman! Vi debatterar nu justitieutskottets betänkande *Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett enklare förfarande*. Låt mig inledningsvis yrka bifall till reservation 5.

Den nuvarande kamerabevakningslagen trädde i kraft så sent som 2018 och förbättrade i flera avseenden möjligheten till kamerabevakning, exempelvis i butikslokaler. Samtidigt är det tydligt hur regeringen i fråga om kamerabevakning över tid har vägt intresset av att kunna förebygga, utreda och beivra brott alltför lågt.

Enligt kamerabevakningslagen ställs krav på tillstånd när kamerabevakning ska bedrivas av en myndighet eller någon annan som bedriver verksamhet av allmänt intresse. Från tillståndskravet finns ett antal utpekade undantag för bland annat Polismyndigheten, Försvarsmakten och Trafikverket. Även kamerabevakning i tunnelbanan är undantagen från kravet på tillstånd.

Undantaget från tillståndsplikten för brottsbekämpande myndigheter kom emellertid på plats först vid detta årsskifte efter att riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen i samband med att den nya kamerabevakningslagen antogs. Vi moderater pekade redan när riksdagen beslutade om kamerabevakningslagen 2018 också på att all kollektivtrafik, inte bara tunnelbanan, skulle undantas från tillståndsplikten.

Nu har regeringen kommit med en ny proposition till riksdagen där man förslår just det vi föreslog redan 2018, det vill säga att tillståndsplikten för kamerabevakning i och i anslutning till kollektivtrafik slopas. Det är ett steg i rätt riktning, men mer behöver göras.

Fru talman! För att öka tryggheten och se till att fler brott klaras upp behöver möjligheterna till kamerabevakning förstärkas ytterligare. Dagens möjlighet till kamerabevakning på platser där allmänheten har tillträde bör förstärkas. Att bli utsatt för brott är en grov kränkning av den personliga integriteten. Att brottet klaras upp och förövaren ställs till svars är viktigt för att ge brottsoffret upprättelse.

Vi menar därför att intresset av trygghet och möjligheten att utreda och klara upp brott bör väga tyngre än vad det gör i dag när intresset av kamerabevakning vägs mot det integritetsintrång som kamerabevakning oundvikligen innebär.

Regeringen bör också, fru talman, tillsätta en utredning för att utreda om tillståndsplikten för att bedriva kamerabevakning bör slopas även för kommuner och regioner. Det rapporteras återkommande om situationer där personal inom bland annat sjukvården utsätts för hot och våld. Det är inte ovanligt att hotfulla situationer uppstår då människor samlas i anslutning till sjukhusens akutmottagningar efter exempelvis skjutningar eller andra gängkonflikter. Sjukhus och andra vårdinrättningar får aldrig vara en frizon för gängvåld och otrygghet.

Det är inte heller ovanligt att hotfulla situationer uppstår på vårdcentraler eller i anslutning till socialtjänstens lokaler. Det förekommer också ordningsproblem och brottslighet i och i anslutning till bibliotek och andra kommunala verksamheter.

Kommunerna fyller i sitt grundläggande uppdrag en viktig funktion i det brottsförebyggande arbetet. Det finns emellertid anledning att ytterligare stärka kommunernas brottsförebyggande ansvar. Utöver kommunernas grundläggande uppdrag inom exempelvis skola och socialtjänst fyller även kommunala ordningsvakter och kamerabevakning på brottsutsatta platser en viktig trygghetsskapande funktion.

Kommuner och regioner som vill sätta upp övervakningskameror behöver i dag söka tillstånd hos Datainspektionen. Handläggningstiden hos Datainspektionen överstiger ofta ett år, vilket allvarligt kan försena viktiga brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Samtidigt kan det ifrågasättas i vilken utsträckning tillståndsförfarandet faktiskt stärker den enskildes integritet.

De allmänna reglerna om behandling av personuppgifter innebär att kommuner och regioner skulle behöva göra samma noggranna analyser innan kamerabevakning påbörjas som de brottsbekämpande myndigheterna gör och göra en intresseavvägning mellan integritetsintresset och bevakningsintresset.

Anf. 166 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Vi debatterar betänkandet *Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett enklare förfarande*, vilket går ut på att det ska bli enklare att kamerabevaka i anslutning till apotek och kollektivtrafik.

När det gäller den satsning som regeringen har gjort på ett förenklat förfarande för brottsbekämpande myndigheter var Sverigedemokraterna tidigt ute och förutsåg de problem som man har uppmärksammat från regeringens sida i avvägningen mellan effektivitet i brottsbekämpningen och allmänhetens integritet. Vi var tidigt ute och förutspådde just att vi behövde mer kameraövervakning för att kunna säkerställa tryggheten för medborgare och för att kunna göra det enklare för brottsbekämpande myndigheter att utreda brott och samla in bevis avseende de brott som begås.

Det här är ett arbete som jag tror kommer att få än större vikt framöver. Man kan bara ta de senaste veckornas demonstrationer, som har utspelat sig i våra större städer. De har eskalerat i våldsamma upplopp. Butiker har förstörts, allmänhetens tillgångar har vandaliserats och misshandel har skett i omfattande utsträckning. Men man har väldigt begränsade förutsättningar att kunna binda de olika individerna vid de olika brotten. Där har just kameraövervakning varit ett gott hjälpmedel för polisen och brottsbekämpande myndigheter generellt för att kunna identifiera de här individerna och binda dem till enskilda händelser.

Sverigedemokraterna står bakom reservationer om ökade möjligheter till kamerabevakning och tillståndsplikten för kommuner och regioner. Reservationerna syftar till att det ska bli enklare för fler aktörer att få upp kameraövervakning i situationer där man befarar att det kan bli en brottslig utveckling eller där man vill bedriva ett generellt brottsförebyggande arbete. Vi anser inte att det här är speciellt långtgående förslag som allvarligt inkräktar på den personliga integriteten. Snarare är det så att de personer som i anslutning till exempelvis upploppsstämningar utsätts för brott blir

oerhört kränkta av att man inte kan utreda de brott som de blir utsatta för. Där behöver samhället förstärka sin förmåga att binda de här individerna vid de brott som begås.

Men vi vet också att kameraövervakning har ett stort folkligt stöd. I de undersökningar som har gjorts är det en överväldigande majoritet som har sympati för kameraövervakning och inte känner att deras integritet på något sätt inskränks av att man utökar kameraövervakningen. Det finns hos befolkningen till och med en väldigt stor acceptans för kameraövervakning i bostadsområden.

De som inte tycker att kameraövervakning är väl avvägd brukar av förklarliga skäl oftast vara kriminella element. På den sidan har vi haft vänsterpartier och regeringspartier, som har företrätt den linjen i den här kamraren historiskt sett. Varje gång som Sverigedemokraterna har velat avancera framåt i frågorna om kameraövervakning har regeringspartier på vänsterkanten sagt nej av integritetsskäl. Man har värnat integriteten. Men enligt de undersökningar som har gjorts har en överväldigande majoritet av den normala befolkningen i vårt land inte några problem med det här. Det är just de kriminella miljöerna som upplever att det är problematiskt att brottsbekämpande myndigheter får utökade resurser att kunna binda individer till brott. Deras integritet har i den här församlingen representerats av regeringspartierna historiskt sett.

Det tas steg framåt. Man kanske inte ska ge regeringen alltför stort beröm för borttagandet av tillståndsplikten och för den lagstiftning som Polismyndigheten nu arbetar efter. Precis som tidigare talare beskrev var det upprepade tillkännagivanden i justitieutskottet – där Sverigedemokraterna var pådrivande – om att ta bort tillståndsplikten som gjorde att regeringen sent omsider kom med förslaget till riksdagen om att ta bort den. Vi kommer att vara med i varje steg på den här resan framåt, där man gör det enklare för olika aktörer att använda sig av kameraövervakning för att bekämpa brott.

I den här debatten väljer jag att yrka bifall till reservation 5 om tillståndsplikten för kommuner och regioner.

Anf. 167 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Det finns i dag stora möjligheter för polis, myndigheter och privata aktörer att använda sig av kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde. Det krävs i dag tillstånd för att sätta upp en kamera, och det är bra. Det ska vara kontroll, övervägande och integritet som råder när samhället ska övervakas.

Vi vill inte ha det som i diktaturer som Kina, som ständigt övervakar sin befolkning, både via kameror och på andra sätt. Har du inget att dölja behöver du inte oroa dig – det ligger illa i munnen på den liberala demokraten som förespråkar mer övervakning men inte blickar ut i världen och ser vad som händer med människors frihet när staten går in och övervakar varje steg man tar.

I Sverige är vi inte där – än. Men fler kameror sätts upp. Det lagstiftas om fler former av övervakning av enskilda individer. Alltför få frågar sig vilket samhälle det här kommer att leda till. Politiker vill stävja kriminalitet och visa sig handlingskraftiga. Det är ganska naivt. Även politiken måste stanna upp, vrida blicken och fråga sig vilket samhälle vi vill ha.

Visst kan fler kameror på gator och torg kännas bra. Ibland kanske bilder till och med kan vara med och lösa brott, och det är såklart bra. Men när kameror sätts upp, vilka andra åtgärder är det som inte sätts in för att kameror anses som ”good enough”?

Regeringen föreslår att kravet på tillstånd för kameror i kollektivtrafiken tas bort. Flera remissinstanser varnar för förslaget. Advokatsamfundet menar att förslaget om att sätta upp kameror riskerar att beslutas för lättvindigt. Datainspektionen, LO och Seko är kritiska.

Vi ska också komma ihåg att kameraövervakning leder till en liten minskning av brottslighet och fungerar bäst mot egendomsbrott och drog-brottslighet. Mot våldsbrott under alkoholpåverkan är kameror inte avskräckande. Passiva kameror ger ingen effekt, medan övervakning i realtid ger en minskning av kriminaliteten på 15 procent. Men det drar också enorma resurser att realtidsövervaka, vilket gör att den formen av kameraövervakning inte är lika vanlig. Däremot är det ett sätt att invagga människor i en falsk trygghet.

Det finns många anledningar att vara kritisk mot kameraövervakningens effekter och att ständigt ifrågasätta och tänka till när det kommer till olika former av statlig övervakning av befolkningen. Det gör Vänsterpartiet. Därför yrkar jag avslag på propositionen och bifall till reservation 1.

Fru talman! Vill vi minska kriminaliteten på riktigt är det inte kameraövervakning i varje hörn och poliser bakom varje buske som är den egentliga lösningen, även om just det scenariot är högerpartiernas våta dröm. Då är det betydligt enklare lösningar som behövs, som att minska de ekonomiska klyftorna mellan folk, för fattigdom föder också kriminalitet. Vi behöver se till att vi har en skola som kan utbilda varenda unge och att det finns en arbetsmarknad med trygga jobb i stället för en regering som med alla medel vill slå sönder anställningstryggheten. Det krävs modiga politiker som vågar satsa långsiktigt på välfärden och på folket och slutar pumpa in stöd till storföretag som inte ens betalar skatt i Sverige. Det behövs en omfördelning från eliten till folket. Det är att brottsförebygga. Det är att stärka jämlikheten. Det är att krossa kriminaliteten.

Anf. 168 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Dagens debatt gäller kamerabevakning och den lag som styr denna typ av övervakning.

I dagens samhälle ser vi hur många människor känner otrygghet på allmänna platser på grund av att de riskerar att utsättas för brott. Men vi ser också hur skadegörelse och stölder utförs mot både privat och kommunal egendom.

Det grundläggande syftet med en lag för kamerabevakning är att möta behovet av trygghetsskapande bevakning, men lagen måste samtidigt naturligtvis skydda människors personliga integritet.

Det har länge funnits ett krav på tillstånd för vissa typer av kamerabevakning. Detta tillståndskrav gäller om kamerabevakningen avser en plats dit allmänheten har tillträde. Men kamerabevakningslagen innehåller redan i dag flera undantag från tillståndskravet. Det krävs till exempel inte tillstånd för bevakning i brottsbekämpande syfte i en tunnelbanevagn, på en tunnelbanestation eller i ett parkeringshus. Och det finns ett generellt undantag för kamerabevakning som bedrivs av Kustbevakningen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket.

En ansökan om tillstånd ska göras hos Datainspektionen, som är tillsynsmyndighet, om bevakningen inte handlar om ytor eller utrymmen där bara personal eller andra behöriga personer får vistas.

Fru talman! I den proposition vi nu debatterar föreslår regeringen ett enklare förfarande i meningen att tillstånd för kamerabevakning inte längre ska krävas vid bevakning i ett färdmedel i kollektivtrafiken eller på stations-, terminal- eller hållplatsområde. Kravet på tillstånd för kamerabevakning tas även bort vid bevakning i butikslokaler där det bedrivs apoteksverksamhet.

Fru talman! Regeringens lagförslag syftar till att förenkla användningen av kamerabevakning som ett verktyg för brottsbekämpning. Vi delar uppfattningen att det finns behov av att förenkla användningen av kamerabevakning i kollektivtrafiken, på flygplatser och i butikslokaler där det bedrivs apoteksverksamhet.

Naturligtvis kan ett tillstånd för kamerabevakning, som propositionen berör, belysas ur ett integritetsperspektiv – det handlar om att ett skydd för den enskildes personliga integritet fortfarande ska kunna upprätthållas. Men vi ser att man bevakar detta i propositionen. Det är också det som konstitutionsutskottet har funnit i sin bedömning.

Fru talman! För att öka tryggheten i vårt samhälle och för att se till att fler brott klaras upp bör möjligheterna till kamerabevakning ytterligare förstärkas. Förslagen i propositionen om att slopa tillståndsplikten är ett steg i rätt riktning men inte tillräckligt.

Dagens möjlighet till kamerabevakning även på andra platser där allmänheten rör sig bör förstärkas. Lagen bör anpassas till en ny verklighet där avvägningen mellan å ena sidan trygghet och brottsupplösning och å andra sidan integritet förändras.

Man bör beakta att det är en stor integritetskränkning att bli utsatt för ett brott. Intresset av trygghet och av att brott klaras upp måste därför väga tyngre än vad det gör i dag. Vi ser därför ett behov av en förändring enligt det som beskrivs i reservation 4, som möjliggör ytterligare kameraövervakning.

Fru talman! Vi menar att regeringen också bör överväga att stärka möjligheterna för kommuner och regioner att införa kamerabevakning på allmänna platser och andra platser där det är berättigat utifrån ett brottsförebyggande eller trygghetsskapande syfte. Kommunerna fyller en viktig funktion i det brottsförebyggande arbetet, och det finns anledning att både uppdraga åt och ge ytterligare möjligheter för kommunerna att bedriva ett brottsförebyggande arbete.

Jag vill avsluta med att säga att vi kristdemokrater stöder de reservationer som vi har i detta betänkande. Men jag väljer att yrka bifall endast till reservation 4.

Anf. 169 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! För att tryggheten ska öka måste samhället bekämpa brottsligheten men också orsaken till brottsligheten. Det brottsförebyggande arbetet är helt centralt. Polisens lokala närvaro är också otroligt viktig. Därför är den historiska satsning på Polismyndigheten som vi är mitt uppe i, med målet om 10 000 fler polisanställda fram till år 2024, otroligt viktig.

Men ett effektivt brottsförebyggande arbete kräver hela samhällets insatser. Därför har regeringen tagit fram ett nytt brottsförebyggande program, *Tillsammans mot brott*, inrättat brottsförebyggande tjänster på landets alla länsstyrelser och tillfört mer pengar till kommunerna för att stödja dem i det brottsförebyggande arbetet. Vi tittar också på frågan om att göra det lagstadgat för kommunerna att jobba brottsförebyggande. Vi ser över regelverket och utbildningar för ordningsvakter för att göra det möjligt att använda dem som en trygghetsskapande resurs i större utsträckning – för att nämna något.

Till detta har vi ökat möjligheten att ha kamerabevakning och tagit bort tillståndsplikten för polis, kustbevakning, säkerhetspolis och tullverk.

På bordet ligger i dag ytterligare en byggsten i ett starkare förbyggande arbete: ett enklare förfarande när det gäller kamerabevakning i kollektivtrafik och på apotek. Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på reservationerna.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill att kommunerna ökar sina brottsförebyggande insatser och att fler aktörer involveras i det gemensamma arbete vi behöver göra. Det måste finnas en gemensam bild av vilka problem som behöver åtgärdas lokalt, och de insatser som beslutas måste bygga på kunskap om vilka brottsförebyggande metoder som fungerar. Vi behöver fler insatser för de människor som hamnar i kriminalitet och för de unga som riskerar att dras in i kriminalitet och för att skapa trygga platser där det är svårt att begå brott.

Med eftermiddagens beslut skapar vi fler verktyg för trygghet och brottsbekämpning i hela landet. Kameror ska snabbt och enkelt kunna sättas upp på bussar, tåg, hållplatser, stationer och flygplatser.

Detta är ett brottsförebyggande arbete. Det handlar om att underlätta utredningsarbete när brott väl har begåtts. Men kamerabevakning kan också leda till en ökad trygghet och få fler människor att resa med kollektivtrafik.

Lagändringarna förbättrar möjligheterna att använda kamerabevakning i kollektivtrafiken och på flygplatser i bland annat brottsbekämpande och ordningshållande syften. Ändringarna ger också apoteken samma förutsättningar som övriga butiker att sätta upp kameror.

Genom den allmänna dataskyddsregleringen kommer det även fortsättningsvis att finnas ett starkt skydd för den personliga integriteten.

Förslaget är att detta ska träda i kraft redan den 1 augusti.

Anf. 170 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Kamerabevakning och kameraövervakning får mig och säkert många andra att känna lite rysningar. Var finns det kameror i vårt samhälle? Var kan jag fastna på en bild? Och vad händer med det materialet? Jag gissar att många människor ställer sig de frågorna, kanske ofta kvinnor som lever i otrygga eller kontrollerande förhållanden.

Men, fru talman, jag tror också att människor tänker: Det kanske är bra med kameraövervakning om det bidrar till att förhindra brott eller till att klara upp redan begångna brott.

För att motverka att material som fastnar i en kamera behandlas på fel sätt eller hamnar i orätta händer finns det en omfattande lagstiftning för den enskildes integritet. Det gäller både själva kamerabevakningen och den efterföljande hanteringen av materialet. Detta finns exempelvis i data-skyddslagen, i brottsdatalagen och i nämnda kamerabevakningslag.

Det finns reglerat att krav på upplysning om var bevakning sker och tystnadsplikt för den som handhar uppgifter inhämtade via kameraövervakningen ska gälla. Detta omfattas även av sekretessen i offentlighets- och sekretesslagstiftningen.

Fru talman! Syftet med detta lagförslag är att bekämpa brottslighet, förhindra olyckor och upprätthålla ordning och reda. Det sista är faktiskt ett nytt syfte, vilket jag tycker är bra.

Nej, det här kanske inte leder till färre brott. Jag är dock ganska övertygad om att det leder till att fler brott klaras upp, och det är för mig gott nog.

Kameraövervakning kan, som vi har hört flera säga här, om den medför ökad trygghet och minskad brottslighet också anses innebära ett förstärkt integritetsskydd för den som faktiskt slipper utsättas för ett brottsligt angrepp. Inte minst leder detta till mindre krångel för dem som vill ha kameraövervakning, och det är viktigt i brottsförebyggande syfte.

Eftersom det i dag är lagligt med kameraövervakning i tunnelbanan torde det vara ganska logiskt för människor att samma regler gäller för alla transportslag med samma grundläggande och integritetsskyddande krav för att kameraövervakning ska få genomföras.

Jag vill i det här sammanhanget också påpeka att Centerpartiet tycker att det är synd att inte vårdinrättningar och sjukhus är med i det här. Vi ser fram emot att jobba in det i kommande arbete och kommande förslag.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 171 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Ärendet för debatt är alltså *Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett enklare förfarande*. Vi inför alltså inte något rättslöst område här, utan regelverket kvarstår. Det är bara det att man inte behöver begära ett särskilt tillstånd.

Det enklare förfarandet innebär också att byråkratin och arbetsbelastningen minskar för dem som i dag ger tillstånd hos Datainspektionen. Ofta får man ju tillstånd. Det förekommer mängder av kameraövervakning i dag, till exempel på våra flygplatser.

Nu hoppar man över ett steg. Skyddsmekanismer om GDPR och annat regelverk finns kvar. Det är väldigt viktigt, för om man får rätt att sätta upp en kamera är det klart att det är ett stort ansvar ur en integritetsaspekt att dessa uppgifter behandlas korrekt, att de gallras och förstörs och att det inte blir något läckage. Det ska vara stränga straff för den som sätter upp kameran och missbrukar detta.

Det här är en resa som vi har gjort, och ämnet kommer vi att återkomma till. Jag minns att vi för många år sedan här i kammaren pratade om huruvida det var rätt att man skulle få ha kameror i taxibilar. Ojoj, vad det skulle avslöjas! Det var så mycket integritet som skulle kränkas. Men det handlade ju om att skydda dem som kör mot övergrepp.

På samma sätt är det här ett sätt att skydda de människor som jobbar i kollektivtrafiken mot trakasserier och våld. Samma sak gäller våra apotek, som självklart är företag där det förekommer vissa risker, till exempel människor med missbruksproblem som kanske vill komma över mediciner och annat på ett kriminellt sätt.

Det här är områden där vi nu säger att här får man ge tillstånd. Regelverken måste följas, och kontroll kommer att ske. Men man hoppar över tillståndet.

Tittar vi framåt kommer effektivitet, rättssäkerhet och personlig integritet som sagt att mötas på mängder av områden. Vi har hela AI-komplexet. Hur ska man få använda sig av smarta datorer som räknar ut ansiktsigenkänning? Det här kommer bara att eskalera.

Vi har ett uppmärksammat rättsfall som verkar ha blivit uppkälat. Jag talar inte om det som det var presskonferens om i morse utan om det som det ska vara presskonferens från Linköping om lite senare. I och med det ställs frågan om man bara genom att använda sig av släktforskningsdatabaser ska kunna kartlägga varenda människa som har lämnat DNA på en brottsplats. I dag är det tillåtet. Jag tror att vi måste se över dessa frågor ännu mer.

Tekniken driver politiken, och vi springer efter. I det här fallet är det dock väldigt enkelt för Liberalerna att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 11 Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhet

Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU14
Trafiksäkerhet
föredrogs.

Anf. 172 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Vi ska debattera betänkande 2019/20:TU14, som handlar om trafiksäkerhet. Sverigedemokraterna står bakom samtliga av våra reservationer i betänkandet, men för att spara tid vid votering yrkar jag bifall endast till reservation 28.

Vad är trafiksäkerhet? Är det att montera upp automatiska hastighetskameror utmed våra vägar, eller är det betydligt mer komplicerat än så? För mig, som har ägnat nära nog hela mitt vuxna liv åt trafiksäkerhet, är den här frågan viktig.

Jag har gjort ca 300 tekniska undersökningar på fordon som varit inblandade i svåra olyckor. I det arbetet har vi försökt analysera varför olyckan uppstod. Var det vägen som var orsaken? Var det fordonet som orsakade olyckan? Eller var det föraren? I de allra fall var det föraren som orsakat olyckan.

Förra året, 2019, var det 223 personer som inte kom hem till sina nära och kära. Vart och ett av dessa dödsoffer har en stor krets av människor omkring sig: föräldrar, barn, syskon, släkt och vänner. Varje dödsfall i trafiken berör en stor mängd människor.

223 personer – fundera ett ögonblick över den siffran! I den här kammaren sitter 349 ledamöter. Antalet dödade i trafiken 2019 motsvarar alltså 64 procent av riksdagens ledamöter.

Trafiksäkerhet är något som angår oss alla. Det är viktigt att var och en av oss här i kammaren agerar för att öka säkerheten på våra vägar.

Fru talman! Bakom varje dödsfall finns drabbade föräldrar, barn, syskon, vänner, kollegor och skolkamrater. Natten till söndagen den 31 maj i år inträffade en svår olycka utanför Sundsvall. Fyra unga pojkar omkom i samband med en olycka, och ytterligare två ungdomar skadades svårt.

Försök att sätta er in i den fasansfulla situation som anhöriga och vänner till de drabbade familjerna genomlider. Tänk er själva att öppna dörren och mötas av poliser och en präst. Tänk er den iskalla, förlamande insikten att deras besök innebär det värsta tänkbara.

Jag vet. Jag har upplevt den fasa och dödsångest som präglar en olycksplats. Jag har också upplevt den förlamande tystnaden på en olycksplats när livet har flytt. Jag har träffat föräldrar som just förlorat det käraste de har – ett barn. Jag har suttit vid vägkanten och försökt trösta människor som just upplevt det mest fasansfulla ögonblicket i sitt liv. Jag har suttit som sakkunnigt vittne i rättegångar med det rättsliga efterspelet från allvarliga olyckor.

Mina tidigare kollegor inom polis, ambulanspersonal, räddningstjänst och bärgare kan alla vittna om samma sak.

För många är olyckorna bara en notis i tidningen – till den dag poliser och präster står utanför dörren. För de människor som drabbas innebär det dramatiska upplevelser, och därför måste vi göra allt som står i vår makt för att minska antalet döda och skadade i trafiken.

Fru talman! Arbetet med trafiksäkerhet måste börja redan i grundskolan. Att i tidig ålder få kunskap om hur man uppför sig, går och cyklar i trafiken är en god grund för att man ska utvecklas till en säker trafikant.

Vi sverigedemokrater menar att barn har nytta av denna kunskap senare i livet när det är dags att köra moped, mc och bil. Några av barnen kommer dessutom att bli yrkesförare och få vägen som sin arbetsplats. Därför är det viktigt att utbildningen till en god trafikant börjar tidigt.

Fru talman! År 2019 omkom 38 personer i alkohol- eller drogrelaterade trafikolyckor. Det är 17 procent av alla omkomna i trafiken. Enligt forskningen har var femhundrade bil en påverkad förare bakom ratten. Det är en skrämmande siffra som borde stämma till eftertanke. Vi vet att riskerna ökar betydligt med påverkade förare, och tyvärr visar också statistiken att alkohol och droger är en betydande riskfaktor. Sverigedemokraterna menar att drog- och alkoholrelaterade kontroller måste öka avsevärt.

År 2009 gjorde polisen 2,7 miljoner utandningsprov, och 2018 var siffran nere i 957 700 prov. Det är en dramatisk minskning. Ur trafiksäkerhetssynpunkt är den här utvecklingen inte acceptabel.

Fru talman! Arbete som utförs på väg eller nära vägen är förenat med stora risker eftersom många bilister inte respekterar skyltar och varningsljus i den omfattning som vore önskvärt. Varje år dödas och skadas flera personer när de utför ett arbete på eller nära vägen.

Särskilt utsatta är vägarbetare, bärgare, räddningstjänst och polis. Jag själv klarade livhanken med en hårsman på en olycksplats vintern 1997. Två år senare höll en kollega på att bli påkörd på en olycksplats. Av någon

anledning respekterar inte bilisterna de varningsljus som finns på både fordon och skyltar.

Så kallade TMA-fordon används som skydd vid olika arbeten på väg. Ni har säkert sett dessa fordon med stora krockkuddar. Dessa fordon har till uppgift att med sin närvaro och utrustning uppmärksamma andra trafikanter om ett pågående arbete. Trots både skyltar och varningsljus blir dessa TMA-fordon påkörda, och dessa påkörningar ökar i frekvens. Just innan jag gick hit till kammaren kunde jag notera att ytterligare ett fordon har blivit påkört ute på väg – en tragisk utveckling.

Trots att TMA-fordon till sin konstruktion är utformade på ett sådant sätt att en förare i ett annalkande fordon ska bli varse ett framförvarande hinder sker påkörningar. Situationen är inte acceptabel, och jag talar ofta med personer som upplever otrygghet när de arbetar på väg.

Utvecklingen måste vändas, och för oss sverigedemokrater är det en prioriterad fråga. De som arbetar på vägarna gör det för att vi andra ska komma fram tryggt och säkert. Då måste vi visa dessa människor respekt. De utför ett arbete för att det ska bli framkomligt för oss andra. Det bästa sättet att visa respekten är att sänka farten förbi en arbetsplats.

Fru talman! Trafiksäkerhet angår oss alla, och vi här i Sveriges riksdag har verktygen för att öka säkerheten på våra vägar. Låt oss gemensamt öka tryggheten för landets bilister.

Anf. 173 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att tacka för att jag får genomföra en av mina sista debatter detta underliga riksdagsår i just trafikutskottets ärenden, vilket jag gör i stället för min kollega Mikael Larsson.

Fru talman! Centerpartiet står bakom alla sina reservationer, men jag väljer att yrka bifall endast till reservation 5.

Antalet viltolyckor har ökat för varje år de senaste tio till femton åren. 2019 blev ett nytt rekordår i Sverige med nästan 65 000 polisrapporterade viltolyckor. Tillbudet med klövvilt, inte minst rådjur och vildsvin, har ökat dramatiskt. Följden av en kollision med exempelvis ett vildsvin eller ett rådjur orsakar förutom stora materiella skador även ett lidande för djuren. Däremot leder viltolyckor mer sällan till dödsolyckor.

Nollvisionen, det vill säga det långsiktiga målet om att ingen ska dödas eller skadas allvarligt till följd av trafikolyckor i Sverige, är vägledande för Trafikverkets säkerhetsarbete. Givetvis är detta bra, men myndighetens fokus på att minska risken för dödsolyckor riskerar att leda till att de inte lika allvarliga viltolyckorna går under radarn i trafiksäkerhetsarbetet, trots att antalet viltolyckor med till exempel vildsvin ökar år efter år.

Det faktum att viltolyckorna ökar ställer högre krav på en trafiksäker planering av vägnät och övrig infrastruktur så att viltet hålls borta från vägarna. Problemet bör ytterst hanteras inom ramen för översynen av viltförvaltningen. Vi behöver jaga mer vildsvin. Men på kort sikt måste Trafikverket i sin infrastrukturplanering ta större hänsyn till den allmänfara som viltet utgör på vägar och järnvägar.

Fru talman! Oavsett tekniska framsteg måste förarens varseblivning genom sin egen uppmärksamhet vara tillförlitlig. I dag krävs inga synundersökningar för privatpersoner för att få köra bil, bortsett från testet i samband med anskaffandet av körkort.

Centerpartiet anser att man bör överväga att införa obligatoriska syn-
tester för privatpersoner i samband med körkortsförnyelse när föraren har
kommit upp i en ålder då det är vetenskapligt bevisat att synen gradvis
försämras. Centerpartiet anser att regeringen bör tillsätta en utredning för
att se om detta är möjligt.

Fru talman! Att riskera att bli av med körkortet kan för många förändra
livet drastiskt. En del av oss har nog upplevt det. Fram till april i år kunde
människor med synfälsbortfall göra ett test hos VTI där man via en simu-
lator kunde testa körförmågan, och man kunde via dispens behålla körkor-
tet. Representanter för forskningsprojektet Chans till Dispens har uppvak-
tat utskottet och gett sin syn på testningen hos VTI och hur viktigt det är
att utifrån människors förmåga genomföra tester.

Vi kan vidare notera att det i Sverige inte finns möjlighet att genomföra
ett körprov på väg när de medicinska kraven inte uppfylls. Detta beror på
att körkortslagen reglerar att ett körkortstillstånd krävs för att få genom-
föra körprov på väg. Ett körkortstillstånd får inte beviljas för en person
som inte uppfyller de medicinska kraven. Det blir lite av ett moment 22.

Vi kan dock konstatera att körkortslagen inte ställer några specifika
krav på att synen ska anses godkänd. Transportstyrelsens föreskrift möj-
liggör i dag tester av körförmåga för individer med kognitivt nedsatt för-
måga, till exempel vid stroke eller demens, innan ett körkort eventuellt
dras in – dock inte för synfälsbortfall. Av den anledningen har en godkänd
körning i en särskild simulator vid VTI tidigare vägt tungt i Transportsty-
relsens bedömning om undantag från kraven rörande synfälsdefekter kan
beviljas för körkort med behörighet B eller inte.

I juni 2018 rekommenderade Transportstyrelsen att simulatoranvänd-
ning skulle pausas för att ge utrymme för en utvärdering 2018. Rekom-
mendationen grundades bland annat på att flera personer med mycket stora
synfälsdefekter klarat körningen. Den fråga som lyftes upp var om simu-
lators fyllde avsedd funktion. Transportstyrelsen påbörjade därefter en ut-
värdering för att undersöka om det finns belägg för att en körning i simu-
lator med säkerhet kan visa vem som kan kompensera för sina synfälsde-
fekter och vem som inte kan kompensera.

I april 2020 beslutade Transportstyrelsen att inte längre väga in god-
känd körning i VTI:s simulator när myndigheten bedömer körkortsför-
mågan hos personer som fått sitt körkort återkallat på grund av synfäls-
bortfall. Myndigheten baserar sitt beslut bland annat utifrån en genomgång
av vetenskaplig litteratur. Den visar att för att kunna dra slutsatser om kör-
kortsförmåga på väg baserat på utfall av körning i en simulator krävs om-
fattande valideringar – däribland studier på väg.

En sådan validering har inte utförts på simulatorn vid VTI. Vi kan dock
konstatera att en uppföljning av de personer som godkänts för dispens ge-
nom VTI:s simulatortest drygt två år efteråt visar att de rent statistiskt löper
lägre risk att hamna i en olycka.

Andra delar som påverkat Transportstyrelsens ställningstagande är att
testscenariot i simulatorn är begränsat.

Fru talman! Centerpartiet tycker att det är bra att det i dag finns en
majoritet här i kammaren för att testningen hos VTI ska återupptas och att
en vidare utredning av detta bör tillsättas.

Anf. 174 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Vi står bakom alla våra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation nr 6.

I dag ska vi prata om trafiksäkerhet. Det finns tre faktorer som måste hanteras på ett klokt sätt om vi ska lyckas med nollvisionen: trafikkultur, teknik och lagar.

Oavsett trafikslag vet vi att enskilda trafikanters beteende är avgörande för hur många olyckor som sker i trafiken samt vilken trafikultur som utvecklas inom trafiken. Det är väl dokumenterat att unga män tar större risker, vilket syns i olycksstatistiken. Vi vet att en del cyklister uppfattar det som att de har rätt till företräde vid övergångsställen, vilket skapar risk för olyckor. Det är också väl känt att en del av dem som njuter av sommaren på en motorcykel har en något flexibel inställning till hastighetsgränser. Allt detta är exempel på kultur som ökar risken för olyckor. Vi måste därför tala om trafikkultur när vi arbetar för att minska olyckorna i trafiken.

Moderna fordon, digitaliserad trafikövervakning, flexibla skyltar samt bättre vägar gör att allt fler befinner sig i trafiken samtidigt som antalet olyckor har minskat över tid. Det finns dock teknik som hjälper enskilda trafikslag men är farlig för andra. Ett exempel är vajerräcken, som skyddar bilar men är livsfarliga för mc-förare. Men den tekniska utvecklingen är positiv, och vi kommer att se hur ny teknik även i framtiden leder till att vi kan njuta av hög flexibilitet medan olyckstalen fortsätter att gå ned.

Samtidigt som vi jobbar med trafikultur och utveckling av ny teknik måste vi som lagstiftare följa upp detta med lagstiftning som förstärker trafiksäkerhetsarbetet. Kombinationen av trafikkultur, teknik och lagar är det som i längden skapar ett robust och flexibelt trafiksystem med så få olyckor som möjligt.

Fru talman! Vid sidan av dessa tre principer har vi lyft fram följande synpunkter i våra reservationer:

Olyckor som leder till skador och dödsfall drabbar oftare våra motorcyklister. Ett av skälen är vajerräckena, som jag tidigare nämnt. Motorcyklister fastnar i sådana räcken, vilket leder till större och allvarigare personskador. Mellan 2005 och 2017 omkom i genomsnitt 40 motorcyklister årligen, och ungefär var tionde motorcyklist som dödades i trafiken omkom till följd av kollision med vajerräcke.

Statens väg- och transportforskningsinstitut, Svenska Väg- och Broräckesföreningen och Sveriges Motorcyklister har kritiserat dessa räcken avseende säkerheten för motorcyklister. Man förordar i stället släta räcken med underglidningsskydd.

Ska vi uppnå nollvisionen krävs en översyn av räckena på svenska vägar. Vi föreslår därför att Trafikverket ska ta fram en åtgärdsplan för att byta ut vajerräckena mot moderniserade traditionella vägräcken för att minska antalet dödade och allvarligt skadade motorcyklister.

Fru talman! Innehav av B-körkort är ofta ett grundkrav för att en person ska få ett jobb. För många tar det tid att ta körkort, och dagens regelverk försvårar för dem som försöker. Ett godkänt kunskapsprov eller körprov är giltigt i två månader.

Vi har noterat att Transportstyrelsen i februari 2020 beslutade om nya regler om förarprov i syfte att förbättra förarutbildningen för behörighet B. De nya reglerna innebär bland annat att giltighetstiden för ett godkänt

teoriprov för behörighet B förlängs från två till fyra månader. Systemet borde dock vara ännu mer flexibelt. Regeringen bör arbeta för att giltighetstiden för ett godkänt kunskapsprov samt körprov för körkortsbehörighet B förlängs till sex månader.

Fru talman! Vi noterar även problem med illegala körskolor. Jag gillar egentligen inte det begreppet, för det är inga körskolor, men det är det begrepp som används. Dessa illegala körskolor snedvrider marknaden och uppträder i många fall på ett sådant sätt att enskilda körskoleelever tror att de går till en laglig körskola, vilket får negativa konsekvenser för eleverna i form av dyra och undermåliga lektioner. De riktiga trafikskolorna riskerar att konkurreras ut, och köerna till körprov blir allt längre då fler underkänns och måste göra om prov.

För att tydliggöra vilka fordon som tillhör en laglig trafikskola – egentligen en trafikskola – föreslår vi att det införs en särskild färg på registreringsskylten för registrerade körskolebilar. Detta för att underlätta för polisen att stoppa illegal körskoleverksamhet.

Det har vidare framkommit att vissa personer har satt i system att missbruka möjligheten till privat handledning av körskoleelever genom att i praktiken bedriva körskoleverksamhet mot svart betalning. För att försvåra för enskilda att bedriva illegal körskoleverksamhet föreslår vi att regeringen minskar antalet elever som en enskild privatperson kan handleda från 15 till 5.

Avslutningsvis noterar vi att regeringen i september 2019 gav Transportstyrelsen i uppdrag att föreslå åtgärder mot fusk vid förarprov och illegal utbildningsverksamhet. Eftersom det fortfarande är små åtgärder som vidtas finns det fortfarande ett stort behov av att göra en totalöversyn av körkortsutbildningen genom att tillsätta en parlamentarisk utredning. Denna utredning bör titta på körkortsutbildningen, illegal förarutbildning, kunskapskrav med mera. En översyn bör också göras av behovet av återkommande syntest när körkortet förnyas.

Jag vill också påminna om den debatt om trafikkultur, fusk och regelbrottslighet som vi hade angående TU13 om bilmålvakter. Vad händer med vår trafikkultur när 25 000 fordon som ägs av 100 bilmålvakter kan köras omkring utanför våra lagar? Låt mig upprepa det jag sa i den debatten: Det handlar inte om p-böter utan om hur politiken ska täppa till krypthål som grovt kriminella alltför länge har kunnat utnyttja.

Fru talman! Varje år skadas hundratals människor allvarligt i olyckor där alkohol och/eller narkotika är inblandat. Under 2018 anmäldes drygt 14 000 drograttfylleribrott i Sverige. Det är en oroande trend att andelen nyktra trafikanter minskat sedan 2014.

Vi anser att det inte ska vara tillåtet att köra med alkohol eller andra droger i kroppen vare sig på land, på sjön eller i luften. Det är därför viktigt att fortsätta det förebyggande arbetet med nolltolerans mot alkohol och narkotika i trafiken.

Äntligen har regeringen föreslagit att alkobommar sätts upp vid hamnar för att motverka alkoholpåverkade chaufförer. Tyvärr går införandet av dessa bommar alldeles för sakta, och juridiska spetsfundigheter har fördröjt användningen av relevant modern teknik.

Det är inte rimligt att man till exempel i Helsingborg avser att göra dessa kontroller manuellt, när det finns fungerande teknik. I Göteborg har man installerat automatiska alkoholkontroller. Tekniken finns, och den fungerar.

Det är dags att ta nästa steg för att motverka alkoholpåverkade trafikanter. Vi föreslår därför att Trafikverket får i uppdrag att gå vidare med att placera alkobommar vid fler strategiska platser för att göra trafiken säkrare och rädda liv.

Vi anser också att alkolås eller annan teknik som förhindrar rattfylleri bör utredas som krav i alla nya bilar i Sverige.

Ytterligare anser vi att det bör införas krav på alkolås i alla nya fordon som används inom körkortsutbildningen. För oss är det viktigt att arbetet med att förhindra olyckor på grund av alkohol och droger intensifieras. Trafiken ska vara drogfri.

Fru talman! Ska vi lyckas med att förbättra trafiksäkerheten måste vi jobba med trafikkultur, teknik och lagar. Genom att fokusera på denna gyllene treenighet kan vi fortsätta att minska olycksriskerna och dödstalen i trafiken.

Anf. 175 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Vi står bakom alla våra reservationer, men jag vill yrka bifall till reservation nr 23, som handlar om att statens myndigheter ska ställa krav på hastighetsefterlevnad vid sina upphandlingar.

Fru talman! Jag kommer i mitt anförande att tala om åtgärder som Liberalerna vill se för att stärka trafiksäkerheten. Som en del av detta kommer jag också att beröra vårt liberala svar på den förtvivlade känsla som personer känner som blir av med körkortet på grund av ett syntest, utan att få en chans att visa att de fortfarande kan köra trafiksäkert och få dispens.

Säkerheten i våra transportsystem har högsta prioritet för oss liberaler. Känner man sig inte säker undviker man att resa, och därmed hämmas individens frihet.

Sverige är bäst i klassen när det gäller trafiksäkerhet. Att FN:s avslutande konferens efter ett tio år långt fokus på trafiksäkerhet förlades till Stockholm är ett bevis på detta. Det blev en manifestation av världens fokus på trafiksäkerhet. Många länders representanter var här för att lära och förstå hur Sverige har lyckats med sitt trafiksäkerhetsarbete.

Fru talman! Vi i Sverige ska vara stolta över vad vi har åstadkommit, men inte nöjda. Vi måste fortsätta att visa vägen till ökad trafiksäkerhet. Antalet döda och skadade måste fortsätta att minska. De viktigaste orsakerna till olyckor är för hög hastighet, alkohol och andra droger samt trötthet och annan ouppmärksamhet. Den mänskliga faktorn ligger bakom 90 procent av alla olyckor.

Olycksrisken ökar i takt med en högre hastighet. Jag vill därför att regeringen utreder hur statens myndigheter kan föregå med gott exempel genom att vid upphandling av transporttjänster ställa krav på hållbara hastigheter, det vill säga att leverantörernas fordon ska hålla hastigheten.

Vi ser positivt på att det finns tillförlitliga alkolås som installeras i bilar. Det tar dock lång tid innan ett nytt system får genomslag i hela fordonsflottan. Därför vill vi se att landets trafikpoliser avlastas från arbetsuppgifter så att de kan fokusera på det viktiga trafikkontrollarbetet. Vi vill också att det påbörjade arbetet med alkobommar i våra hamnar påskyndas.

Ökningen av antalet dödsolyckor på våra vägar 2018 kunde till stor del kopplas till vägar inom det regionala vägnätet. Därför vill Liberalerna införa ett system med regionala trafiksäkerhetsavtal, där Trafikverket i samverkan med regionerna identifierar, finansierar och åtgärdar prioriterade trafiksäkerhetsrisker. Liberalerna vill att statens insatser och pengar för trafiksäkerhet ska sättas in där de bäst gör nytta.

Liberalerna tror på teknikens möjligheter för ökad trafiksäkerhet. Vi ser positivt på att allt fler bilar är uppkopplade och kan dela sina trafiksäkerhetsdata för att till exempel identifiera isfläckar och andra bilar vid skymd sikt. Samverkan mellan olika aktörer för att bättre utnyttja informationen i dagens fordon i syfte att förbättra trafiksäkerheten bör därför uppmuntras.

Utvecklingen av självkörande bilar kom ursprungligen från ett behov av att öka trafiksäkerheten. Successivt har tekniken utvecklats. Trafikutskottet fick vid vår studieresa till USA i höstas information, och vi fick även uppleva tekniken. I Kalifornien har man gått igenom hela trafikmiljön ända fram till hur en olycka eller en överträdelse ska hanteras om en bil med självkörande egenskaper är inblandad. Liberalerna ser positivt på de många fördelar som självkörande bilar kan tillföra, samtidigt som fordonen naturligtvis måste ha nått en sådan mognad att de ökar trafiksäkerheten då de införs.

Hand i hand med ny teknik för att öka trafiksäkerheten på våra vägar måste också det basala underhållet av våra vägar öka. Vi vill se ett ökat underhåll i hela landet, inte minst ute i det mindre trafikerade vägnätet. Exempelvis vägmarkeringar har en avgörande påverkan på trafiksäkerheten. Liberalerna har i ett tidigare betänkande fått stöd för en översyn av standarden på vägmarkeringarna i vårt land; det tackar vi för.

Ökningen av de oskyddade trafikanternas andel av dödsolyckorna, inte minst andelen cyklister, är en oroande trend. Liberalerna vill se en översyn av cyklisternas trafikmiljöer och kraftfulla åtgärder för att bromsa denna trend.

Slutligen, fru talman, vill jag ta upp betänkandets tillkännagivande som Liberalerna tog initiativ till. Personer som testar synen måste, om syndefekter upptäcks, få en chans att visa om deras körförmåga påverkas av synfelet. Det har de inte i dag, utan körkortet återkallas direkt för den som inte klarar syntestet. I och med tillkännagivandet öppnar sig möjligheten för personer med diagnostiserade syndefekter att få sin körförmåga bedömd och eventuellt få tillbaka körkortet. Liberalerna vill återinföra simulator-test som ett första steg för att bedöma körförmåga. Vi ser dock detta som en tillfällig lösning.

För att hitta en långsiktig lösning vill vi starta en utredning om ett nytt system för körprov på väg, där personen får en chans att i verklig miljö visa om syndefekten har någon påverkan på förmågan att köra trafiksäkert. Utredningen ska undersöka hur ett nytt system för körprov på väg kan införas. Frågor som vad som ska ingå i testet och vem som har kompetens att bedöma testresultatet ska naturligtvis ingå. Därutöver ska behovet av ändringar i körkortslagen och körkortsförordningen klargöras, bland annat möjligheten att genomföra körprover i verklig trafikmiljö.

Ett av problemen i dag är nämligen en moment 22-situation. Transportstyrelsen drar tillbaka körkortet på grund av att man inte klarar syntestet och tar därmed bort möjligheten till ett körprov då man inte kan få ett körkortstillstånd om man inte anses uppfylla de medicinska kriterierna. Därmed omöjliggörs ett körprov på väg. Detta vill Liberalerna ändra på så att både ett syntest och ett test av körförmågan på väg ska ingå i bedömningen innan körkortet eventuellt återkallas. Detta sker i dag vid kognitiva bedömningar av personer med stroke och demens, och vi ser ingen anledning till att inte samma förfarande skulle kunna gälla personer med syndefekter.

Vi skulle med ett enklare förfarande för körprov på väg få en dubbel effekt. Dels kan personer få en chans till dispens, dels skulle personer som i dag inte testar sig på grund av risken att förlora körkortet i ökande grad testa sig då de ser att de får en verklig chans att visa om körförmågan trots syndefekten är intakt. Därmed skulle vi öka trafiksäkerheten genom att fler personer med synproblem skulle testa sig.

Fru talman! Indragning av körkort på grund av syndefekter berör cirka tusen personer per år, och forskning visar att cirka hälften av dessa trots mindre synfel fortfarande kan köra bil trafiksäkert. Då detta kan påverka en persons hela livssituation och möjligheten att arbeta och bedriva sina fritidsintressen berör det oss liberaler djupt. Därför anser vi att denna brist snarast bör åtgärdas. Vi är glada för att så många partier delar vår uppfattning.

Anf. 176 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Döden har nog varit mer närvarande i våra tankar denna vår och inte minst i dag än vad den annars brukar vara.

Döden och oron för döden är dock ständigt närvarande i vårt trafiksystem – hos farmodern som väntar på att hennes barn och barnbarn ska komma fram till julfirandet, hos mamman som skickar sitt barn till skolan på cykel, hos vännerna som undrar om inte kompisen på motorcykel snart borde vara framme vid midsommarfirandet.

Även om Sverige anses vara ett trafiksäkert land är det fortfarande alltför många som skadas och dödas i trafiken. Under 2019 omkom 221 personer i olyckor på de svenska vägarna. Det är betydligt färre än föregående år då 324 människor omkom – men ändå alltför många.

Av de 221 omkomna var 132 bilister och 29 motorcyklister. Det var en minskning i båda dessa grupper jämfört med 2018.

Särskilt utsatta är de oskyddade trafikanterna, även om de är relativt få i dödsstatistiken. Under 2019 omkom 27 fotgängare efter att ha blivit påkörda av motorfordon. Samma år omkom 17 cyklister, vilket är färre än 2018 då 23 omkom.

De övriga omkomna färdades på moped, terränghjuling, snöskoter eller traktor.

Fru talman! Det finns ett uttryck som lyder: Barn är mjuka, bilar är hårda. Men det är inte bara barn som är mjuka i förhållande till bilar; pappa är också mjuk liksom mormor. Vi behöver vara rädda om varandra i trafiken och utforma ett trafiksystem som är förlåtande och där vi undviker att föräres misstag får allvarliga konsekvenser.

En enkel åtgärd som faktiskt sparar liv är sänkt bashastighet i tätort. Att sänka bashastigheten i tätort från 50 kilometer i timmen till 30 kilometer i timmen reducerar kraftigt risken att dö för den som blir påkörd av en bil. De flesta som blir påkörda av en bil som kör 30 kilometer i timmen överlever.

Därutöver skulle den upplevda tryggheten i trafiken öka, vilket skulle göra att fler väljer att gå – eller att cykla, vilket är ett hållbart transportsätt på många sätt. Att cykla är även ett bra sätt att stärka folkhälsan eftersom fler därigenom får det dagliga behovet av motion, vilket minskar risken för ohälsa och sjukdom.

Överlag är sänkta hastigheter ett bra sätt att skapa ett säkrare transportsystem. Det minskar också utsläppen av växthusgaser. Därför välkomnar jag de insatser som Trafikverket har gjort när det gäller att sänka hastigheten till 80 kilometer i timmen på vägar som inte upplevs som trafiksäkra.

Regeringen beslutade så sent som i februari i år om ett nytt etappmål för att påskynda arbetet med nollvisionen. Arbetet med denna vision för att minska antalet personer som dödas eller skadas svårt i trafiken har varit framgångsrikt. Etappmålet är en halvering av antalet omkomna till följd av trafikolyckor inom vägtrafiken, sjöfarten och luftfarten jämfört med det årliga medelantalet omkomna i trafiken under perioden 2017–2019. Även antalet omkomna inom bantrafiken ska halveras. Dessutom ska antalet allvarligt skadade inom samtliga trafikslag minska med minst 25 procent. Detta mål ska vara uppfyllt 2030. Härmed omfattas samtliga fyra trafikslag av detta tidsatta mål.

Det finns dock människor som dör av trafik men inte omfattas av nollvisionen, och det är de som dör av luftföroreningar. Totalt uppskattas antalet förtida dödsfall som orsakas av luftföroreningar från trafik till omkring 3 000 per år. Varje dödsfall beräknas leda till en genomsnittlig förkortad livslängd om elva år. Denna dödsorsak är förstås inte lika tydlig och konkret som att bli påkörd av en hård bil, men det är ändå en stor mängd människor som drabbas och som kunde ha fått leva längre och få fler år med god hälsa.

Därför behövs en utvidgad nollvision som innefattar såväl dem som skadas och dödas direkt vid en trafikolycka som dem som dör på grund av trafikens luftföroreningar.

Fru talman! Jag ska också säga något om tillkännagivandet till regeringen med anledning av simulatorm på VTI. Det har tidigare redogjorts för detta från talarstolen, men jag vill ändå påminna om att vi som ledamöter har ett stort ansvar i detta.

Transportstyrelsen har noterat att personer med stora synfältsdefekter har fått godkänt i simulatorm på VTI. Givetvis kan en del personer med synfältsdefekter köra bil på ett fullgott sätt, och vi ser gärna att det sker en prövning av om man kan köra bil på ett trafiksäkert sätt. Men det är tydligt att VTI-simulatorm inte kan avgöra det och att det inte är en säker prövning.

I sin utvärdering har Transportstyrelsen konstaterat att testscenariot i simulatorm är begränsat, vilket medför att kritiska moment som vänster- och högersväng samt körning i rondell inte kan utvärderas vid körningen.

Som jag sa tidigare ska de som kan köra bil på ett trafiksäkert sätt få möjlighet att göra det. Men med VTI-simulatorens finns risk att personer med så grava synfältsdefekter att de inte kan köra trafiksäkert ändå får möjlighet att fortsätta köra.

Vi vet att trafikmiljön är komplex och att det sällan är bara raksträckor. Man behöver kunna svänga både vänster och höger och hantera rondeller. Jag vill inte ha på mitt samvete att jag har uppmanat till en utvärdering som kan leda till att en förare inte ser det där barnet med bollen som kan komma från vänster eller höger eller från mitt i en rondell.

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation och i övrigt till utskottets förslag.

Anf. 177 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Jag ställde frågan förut om trafiksäkerhet är så enkelt som att bara sätta upp kameror eller om det är mer komplicerat än så, och vi kan konstatera att trafiksäkerhet är långt mer komplicerat än att använda sig av automatiska kontrollsystem.

Därför ställer jag nu en fråga till Emma Berginger, för Miljöpartiet är ju en del av regeringsunderlaget. Vad gör ni åt problemet att vi inte har trafikpoliser ute på vägarna?

Hastigheterna har ökat ute på vägarna; det noterar jag varje gång jag är ute och åker. Det sker olämpliga omkörningar, man bryter spärregler, man stannar inte vid stopptecken och alltför många kör med alkohol och droger i kroppen. Samtidigt är det för få personer där ute som kan genomföra en kontroll. En fartkamera kan aldrig någonsin konstatera att en människa är nykter bakom ratten. Den kan bara konstatera att föraren kör fortare än vad som är angivet som högsta tillåtna hastighet.

Vi måste öka kontrollerna på vägarna för att komma åt dem som regelmässigt bryter mot reglerna. Man utsätter ju inte bara sig själv för fara utan alla andra som är ute i vägmiljön.

Jag kan ta ett exempel: Man kör en personbil i stadsmiljö, det stannar en buss vid hållplatsen och så springer det ut ett barn framför bussen. Man håller hastighetsgränsen på 50 kilometer men hinner inte ens bromsa för rän man träffar barnet som springer ut. Så lång är reaktionssträckan.

I mitt nästa anförande ska jag ta ett exempel från Stockholm, där jag inte förstår mig på hur de har tänkt när de har konstruerat vägmiljön i staden. Men först och främst vill jag fråga: Tänker ni bidra till att vi får ökade kontroller på vägarna med hjälp av ökade insatser av polisen, Emma Berginger?

Anf. 178 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet, och säkert också Socialdemokraterna, tycker självfallet att de som regelmässigt bryter mot trafikreglerna ska kunna lagföras. Det är en viktig fråga.

Det är också viktigt att komma åt dem som bryter mot hastighetsreglerna men också dem som kör påverkade av alkohol eller narkotika, vilket vi vet är en stor riskfaktor i sammanhanget när det gäller både att döda andra och att själv förolyckas genom sitt sätt att köra.

Automatiska kontrollsystem med hastighetsövervakning via kameror är en viktig insats för att kunna kontrollera vägnätet kontinuerligt. Samtidigt har trafikpolisen en viktig funktion. Regeringen har gjort stora insatser för att stärka polisen, vilket gör att de har större möjligheter att prioritera trafikarbetet.

Med detta sagt kan jag säga att jag som tidigare kommunpolitiker är fullt medveten om att man ibland önskar att polisresurserna skulle räcka till mer när det gäller kontroll av efterlevnaden av trafikregler. Det finns säkert ytterligare saker som skulle kunna göras på detta område.

Det är som sagt viktigt att de som regelmässigt bryter mot reglerna kan lagföras, men precis som Thomas Morell har sagt här, fru talman, är detta inte alltid tillräckligt. Den som kommer i 50 kilometer i timmen när ett barn kliver ut framför bussen hinner inte stanna. Det är därför en sänkning av bashastigheten i tätort hade varit ett verkningsfullt instrument.

Anf. 179 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Man kan inte sätta likhetstecken mellan att sänka hastigheten och att minska olycksrisken. Det måste göras med en viss logik så att det fungerar och själva begränsningen vinner respekt. Sedan bör trafikslagen separeras så långt det är möjligt. Fordonstrafik bör alltså separeras från cyklister och fotgängare.

Varje morgon när jag åker buss hit till riksdagen slås jag av att bussarna tas in på hållplatsläget över cykelbanan. De stannar vid hållplatsläget, där passagerarna går på och av, och sedan korsar de cykelbanan igen för att lämna hållplatsläget. Det är mer än en gång som jag har hoppat högt när cyklister kommer på utsidan och är på väg in under bussen.

Jag har ställt frågan till trafikborgarrådet här i Stockholm, hur det är möjligt att göra på detta sätt. Här måste vi med gemensamma krafter, oavsett om vi jobbar lokalt eller på riks nivå, arbeta för att få ett trafiksystem som fungerar och där man inte utsätter människor för fara genom att inte tänka hela vägen. Trafikslagen ska separeras så långt det är möjligt.

Sedan vill jag ta upp synfältsproblemen, som vi har diskuterat i dag. Det är inte per automatik så att en människa med begränsat synfält på exempelvis ett öga är en sämre förare. Detta finns det ett flertal exempel på. Man kan mycket väl köra bil under mycket svåra förhållanden trots att man har begränsad syn på ett öga. Det finns en yrkesförare som har haft åkeri och kört på bland annat Turkiet i 45 år utan minsta skada under årens lopp. Han har bevisat mer än en gång att han är duglig som förare, men nu är han utan körkort.

Jag noterar att jag inte fick något svar när det gäller polisen. Ja, de har fått ökade resurser, men detta faller inte ut i vägkontrollerna. Det är problemet.

Anf. 180 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Fru talman! Hur den lokala trafiksituationen ser ut i Stockholm tror jag är en fråga som ska ställas till trafikborgarrådet Daniel Helldén snarare än till mig, som är tidigare kommunpolitiker i Lund och som har bättre koll på trafiksystemet där.

Jag är dock av den åsikten att det är viktigt att separera trafikslagen i trafikmiljön i en stad. Inte minst är det viktigt att till exempel separera cykeltrafiken från gångtrafiken. Det är två trafikslag som ofta klumpas

ihop på gemensamma gång- och cykelbanor, trots att trafikanterna rör sig med helt olika hastigheter och förutsättningar.

Jag tycker också att det är bra om man kan separera cykeltrafiken från biltrafiken i den mån det är möjligt. Det är just därför regeringen har valt att avsätta medel i stadsmiljöavtalen. Det är 1 miljard om året som kommunerna har möjlighet att söka i medfinansiering för att kunna göra insatser för kollektivtrafiken men också cykeltrafiken och skapa säkra och trygga trafikmiljöer.

Vi kan skapa trafiksystem, och vi kan försöka göra dem så säkra som möjligt. Men sedan har vi människan, som inte alltid agerar perfekt. Vi måste ha trafiksystem som stöder regelefterlevnaden och som är förlåtande när människor gör fel. Med detta sagt tycker jag att det är viktigt att man som människa tar sitt ansvar och följer de trafikregler som finns. Det är bara så vi kan uppnå en trafiksäker miljö.

Om man regelmässigt bryter mot de trafikregler som vi har i samhället måste man kunna lagföras. Det är min mening.

Anf. 181 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Emma Berginger angående själva simulatortestet. Testet i simulator går till så att en person kör en viss bana där man upplever fler trafiksituationer än vad man gör vid ett normalt körprov på väg.

Vid den validering som Transportstyrelsen har gjort har det tagits upp att själva simulatordelen inte är validerad. Men VTI har följt upp de över 200 personer som har godkänts i testet. Efter två år och åtta månader är det bara en enda person som har varit med om en lindrig trafikolycka. Det är alltså mindre än vad personer normalt upplever under samma period. Denna utvärdering har gjorts i verkligheten.

Jag har en fråga utifrån att vi kan se att de personer som klarat testet orsakar färre olyckor än vi som sitter här. Jag skulle vilja veta: Hur ser Emma Berginger på att man i dag inte har någon möjlighet att söka dispens eller testa sin körförmåga och att 500 personer i Sverige därmed fått sitt körkort indraget, med alla de personliga katastrofer som det kan innebära?

Anf. 182 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Fru talman! Jag har full förståelse för att det innebär en begränsning av en individs frihet att få sitt körkort indraget. Samtidigt vill jag säga att det inte är en mänsklig rättighet att ha körkort.

Vi begränsar redan i dag möjligheten för personer att ta körkort över huvud taget om de har en synfältsdefekt från början. Det som det handlar om här är att vid en uppkommen synfältsdefekt, förvärvat under den tid personen haft körkort, eventuellt göra en bedömning av om dispens kan ges. Men man ska veta att om de personer som har en sådan synfältsdefekt hade begett sig för att ta körkort för första gången hade de inte ens fått möjlighet att övningsköra eller köra upp.

Vi tycker självfallet att om man kan framföra ett fordon på ett säkert sätt ska man ha möjlighet att göra det. Men då måste det kunna bevisas att det sker på ett säkert sätt, och där har Transportstyrelsen visat att VTI-simulatorn inte är ett fullgott sätt att utvärdera körförmågan. Även om fö-
raren upplever flera trafiksituationer ingår inte flera av de vanligaste situationer som förare är med om, såsom en högersväng, en vänstersväng eller

en rondell. Man måste köra på en mer eller mindre rak sträcka, annars blir man illamående i denna simulator.

Utifrån vårt perspektiv måste vi hitta ett rättvist system där vi också minimerar risken att vi har förare på våra vägar som inte har möjlighet att köra på ett säkert sätt. Det är just därför som vi säger att vi inte vill rikta ett tillkännagivande till regeringen om att man ska återuppta dessa tester vid VTI. Däremot är vi positiva till att hitta andra sätt att säkra att man kan göra tester framöver.

Anf. 183 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Jag tackar Emma Berginger för svaret. Det är intressant att hon tar upp situationen från det att man har gjort ett syntest och körkortet är indraget. Vi kan titta på hur det fungerar i dag. Man kan få en stroke eller en demensdiagnos. Då testar man personen innan man drar in körkortet. Då behövs inget nytt körkortstillstånd. Det är precis detta sätt att testa som de partier som står bakom tillkännagivandet vill införa.

När det gäller simulatortestet vill jag säga att jag är den första advokaten för trafiksäkerhet. Jag har jobbat med trafiksäkerhet i tio år. Om inte jag trodde på denna metod skulle jag aldrig stå i denna talarstol och förespråka den. Det är en auktoriserad trafiklärare och en trafiksäkerhetsforskare som utvärderar detta test. Det finns även möjlighet för en tredje person att utvärdera testet. Det är alltså ett rigoröst test som dessa personer får göra, och körningen bedöms innan man säger att en person ska få körkortet tillbaka. Detta känner jag mig mycket trygg med. Men Liberalernas syn är att vi ska få en utredning som innebär att man kan göra testet på väg.

Vi vill att alla som har synproblem ska testa sig. Men det gör de inte i dag, för man drar in körkortet om de inte klarar testet. Där har vi ett verkligt trafiksäkerhetsproblem.

Jag tycker inte att jag har fått svar på min fråga till Emma Berginger hur man ställer sig till dessa personer som man faktiskt ser kör trafiksäkert och varför de inte ska få testa sig.

Anf. 184 EMMA BERGINGER (MP) replik:

Fru talman! Med all respekt för ledamoten Helena Gellerman uppfattar jag nog att hon främst är den första advokaten för rätten att få köra bil. Det är en mycket viktig princip för ledamoten Helena Gellerman.

Hon verkar också bedöma att hon själv är bättre på att utvärdera VTI-simulatorn än vad vår myndighet är som har stor kompetens inom området och som har gjort en ordentlig utvärdering av den. Baserat på att man faktiskt har fått godkända resultat hos personer som har haft ganska grava synfältsdefekter och på att denna simulator inte på ett fullgott sätt testar de trafikmiljöer som man som förare faktiskt kommer att möta ute i verkligheten kan man inte säga att en person som har genomgått ett test i just denna simulator garanterat är en förare som klarar av att hantera sin synfältsdefekt och kompensera för den.

Jag tycker att det skulle vara positivt om det görs en utredning om hur man skulle kunna utvärdera detta på ett bättre sätt. Det har jag ingenting emot. Men jag är ändå emot att man genom ett tillkännagivande vill trycka på för en fortsatt användning av denna simulator.

Jag kan också passa på att säga att det hade varit positivt om man hade arbetat mer med kontinuerliga syntester för att säkerställa att vi har personer som har fullgod syn ute på våra vägar.

Anf. 185 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Trafiksäkerhet engagerar. 142 yrkanden från allmänna motionstiden från riksdagens ledamöter talar sitt tydliga språk. Men det är inte bara riksdagen och riksdagsledamöterna som är engagerade i trafiksäkerhet. Även civilsamhället och de idéburna organisationerna som MHF, Riksförbundet M Sverige, NTF och så vidare gör ett mycket viktigt arbete som är ovärderligt för oss som ledamöter i vårt arbete med att fatta bra beslut.

I detta betänkande har vi en reservation, reservation 18, som vi naturligtvis yrkar bifall till. I övrigt yrkar vi bifall till utskottets förslag.

Fru talman! Nollvisionen ligger fast. Vi socialdemokrater presenterade den för första gången 1996, och vi uppdaterade den 20 år senare. I år har ett nytt etappmål kommit till som är en tydlig ambitionshöjning. Det innebär att vi ska halvera antalet döda i trafiken, och detta etappmål omfattar alla trafikslag.

Anledningen till att nollvisionen är så viktig är att det handlar om att människor faktiskt dör i trafiken. Vårt mål är att ingen ska dö i trafiken.

År 2018 var ett riktigt mörkt år. Men förra året var det faktiskt 113 färre än året tidigare som omkom i trafiken. Det var totalt 221 personer som då omkom i trafiken. Det är 221 personer för många men ändå en minskning med 113 personer.

I detta sammanhang kan jag inte låta bli att nämna förra veckans omröstning här i riksdagen om de regionala skyddsombuden, som handlade om att ge en starkare möjlighet för skyddsombud att tillse trygghet på arbetsplatserna.

Varje år inträffar omkring 300 trafikolyckor vid vägarbeten. Förra sommaren gjorde fackförbundet Seko en undersökning och presenterade rapporten *Med fara för livet*. De kom fram till att 91 procent av deras medlemmar som jobbar vid vägarbeten upplever oro på grund av bristande säkerhet på sina arbetsplatser. Det är oacceptabelt, och det är oacceptabelt att människor dör på jobbet. Vi hade kunnat bidra till att rädda fler liv i trafiken genom att faktiskt bifalla denna proposition. Men högerpartierna valde, påhejade av Sverigedemokraterna, att gå emot det.

Många av de motioner som har kommit in handlar såklart om körkortsfrågor, som berör väldigt många. Transportstyrelsen har också fått i uppdrag att se över körkortsfrågorna, inte minst när det gäller fusk och oegentligheter i fråga om både uppkörning och prov. Uppdraget har förlängts. Men under tiden som man har haft detta uppdrag har man också, som har nämnts här tidigare i dag, kommit med en del redovisningar och förslag som också har gått igenom. Det handlar bland annat om möjlighet att åtala för osann försäkran. Detta är jätteviktigt.

Fru talman! Avslutningsvis skulle jag vilja säga att vi är mycket stolta över det som vi har åstadkommit i vårt land när det gäller trafiksäkerhetsarbetet. Det är väldigt många som är engagerade. Men vi behöver också fortsätta att säkerställa att oskyddade trafikanter skyddas och se till att otillåten hastighet begränsas. Vi behöver också se till att stärka kontrollerna av alkohol och droger.

Anf. 186 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Det var intressant att ledamoten Teres Lindberg tog upp frågan om vägarbeten och de problem som finns där. Det är oerhört allvarligt att man inte respekterar de människor som arbetar utmed vägarna.

Vi har ett antal dödsolyckor varje år på grund av att vägarbetare eller räddningspersonal blir påkörda när de jobbar på vägen. Arbetsplatserna på vägarna är inte någonting som man bara har hittat på, utan de finns där för att man ska skapa en säker vägmiljö eller rädda människor som har råkat ut för en olycka. Då måste övriga trafikanter visa respekt och hänsyn till dem som har sin arbetsplats där.

Jag tror inte att någon här inne skulle vilja ha bilar som far omkring i 80–90 kilometer i timmen bakom den stol som man sitter på, eller kanske rent av ett stort lastbilskepp som kommer i 80 kilometer i timmen en halv meter bakom ryggen. Men det är verkligheten för dem som är där ute.

Jag kan inte förstå hur ledamoten kan säga att en satsning på skyddsombuden skulle kunna göra någonting åt detta, för de enda som kan vidta en åtgärd där ute är Polismyndigheten. Det finns ingen annan som kan lagföra den som bryter mot regeln att visa respekt och sänka farten vid en arbetsplats. Det är nämligen en arbetsplats vi pratar om – måhända är den tillfällig, men det är trots allt en arbetsplats. Det är bara Polismyndigheten som kan stoppa och lagföra den som är där ute, och regeringen har konsekvent under årens lopp minskat antalet trafikpoliser. Man har minskat de resurser som ska gå till att se till att folk inte skadas eller dödas ute i vägmiljön. Det vore alltså intressant att höra om det blir någon förändring av detta framöver.

Anf. 187 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Tack för repliken, Thomas Morell! Du säger att det är intressant att jag tar upp säkerhet vid vägarbetena. Det var ni som röstade emot att skyddsombuden skulle få en förstärkt roll. Skyddsombuden har en extremt viktig roll när det gäller säkerhet på arbetsplatserna! En polis kan möjligtvis stoppa och bötfälla, men det är inte polisen som reglerar säkerheten på arbetsplatsen. Det är arbetsgivaren som har ansvaret för säkerheten, och när arbetsgivaren inte tar det fulla ansvaret är det skyddsombuden som å arbetstagarnas vägnar kan gå in och se till att något görs åt detta. Det har ingenting med hastighetskontroller att göra.

Hastighetskontroller kan såklart bidra till att hålla nere farten, vilket är jätteviktigt, men kom inte här och slå mig på fingrarna! Och säg inte att skyddsombuden inte har en roll! Jag vill väldigt nogsamt påpeka för Thomas Morell att de som jobbar vid vägarbetena inte har någon krockkudde, fru talman – men det har bilarna, och det är bilisterna polisen kan bötfälla och hantera. De kan dock inte hantera arbetsplatsen, i alla fall inte trafikpolisen. Det är i stället skyddsombuden, och ytterst arbetsgivaren, som har ansvaret.

Anf. 188 THOMAS MORELL (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret, ledamot Teres Lindberg!

Vi kanske ska dra ned tonläget en aning. Hur är det ute på vägen? Vad är det som regleras? Vägtrafiken regleras strikt av lagstiftning. Vem får göra vad ute på vägen? Det är inte att bara kliva ut och stoppa ett fordon eller göra någonting, utan det regleras hårt i lagstiftningen vem som får

stoppa och reglera trafiken där ute. Ett skyddsombud må ha makt på en arbetsplats, ja, men ett skyddsombud har ingen makt ute på vägen. Den enda myndighet som kan göra någonting där ute är Polismyndigheten.

Ett skyddsombud har inget stöd i lagstiftningen för att vidta en åtgärd på en arbetsplats ute på vägen, om det så gäller räddningstjänst, ambulans, vägarbetare eller vad det nu är. Den arbetsplatsen kan ett skyddsombud inte göra någonting åt, utan där måste vi ha en annan åtgärd. Den åtgärden står Polismyndigheten för, för Polismyndigheten kan lagföra den som bryter mot reglerna. Polismyndigheten kan till och med ta körkortet från den som bryter mot reglerna på ett sådant sätt att det utgör allvarlig fara för hälsan för den som befinner sig på platsen. Och det händer trots allt, även om det inte är ofta, att poliser omhändertar körkortet när någon begår ett grovt brott i trafiken och utgör en fara för andras hälsa. Det är därför vi måste förstärka polisens närvaro på vägarna.

Anf. 189 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! När det gäller polisens arbete är jag absolut beredd att sänka tonläget. Jag tror att vi är helt överens i utskottet om vikten av polis närvaro, inte minst vid vägarbetsplatser, för det påverkar såklart.

Men när vi kommer till arbetarnas rättigheter och till att människor ska kunna känna sig trygga på jobbet – när vi kommer till att ingen ska behöva dö på sin arbetsplats – tänker jag *inte* sänka tonläget. Jag tänker fortsätta att, varje dag jag bara kan, slåss för att människor inte ska behöva dö på jobbet! Det var faktiskt så att ni röstade emot ett förslag som hade kunnat bidra till att rädda liv, Thomas Morell. Det var inte vi, utan det var ni sverigedemokrater tillsammans med moderater, liberaler, centerpartister och kristdemokrater som gick emot den proposition regeringen lade fram – den proposition vi behandlade här i förra veckan. Ni gjorde det av dogmatiskt ideologiska skäl! Jag tänker fortsätta att vara högljudd i den här frågan.

Anf. 190 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! I Sverige har vi länge prioriterat trafiksäkerheten, vilket har gjort oss till ett av de mest trafiksäkra länderna i hela världen.

Så har det dock inte alltid sett ut. Innan trepunktsbältet uppfanns såg vi ett snabbt ökande antal döda och allvarligt skadade i trafiken, till följd av att fler hade råd med bil och av att distansen mellan jobb och bostad ökade. Många aktörer har varit involverade i framtagningen av bilbältet, som troligtvis räddat miljontals liv världen över. I dag är bilarna utrustade med mängder av ny teknik, men ingen enskild teknik anses vara lika revolutionerande för trafiksäkerheten som trepunktsbältet har varit.

Fru talman! Körkortet är för många en viktig grundbult i att få ett jobb. Det är bekymmersamt att nästan hälften av alla körkortsprov misslyckas. Samtidigt kommer ny teknik som förenklar och utvecklar körandet, och det är viktigt att körkortsutbildningarna och körkortsprovet anpassas efter det. Det är viktigt att inte tumma på kvaliteten på utbildningen, som till stor del påverkar beteendet på våra vägar, samtidigt som man ser att utbildningen måste följa utvecklingen.

Körkortet är en så pass viktig del i att få ett jobb, och många ungdomar hamnar lätt i ett moment 22 där de inte kan få ett jobb på grund av att de inte har körkort och inte kan ta körkort på grund av att de inte har en inkomst. Här föreslår vi ett system där man kan ”släcka 2:an” precis som vid

kontrollbesiktning av bilar. Det skulle innebära att elever som har gjort en mindre miss på körprovet gavs möjlighet att få just det momentet prövat och godkänt vid utvalda trafikskolor. Därmed skulle de slippa göra om hela provet.

Fru talman! Utvecklingen sker på många områden, så även i fråga om automatisk eller manuell växellåda. I dag gäller helt separata körkort för bilar med automatisk respektive manuell växellåda, vilket innebär att det är svårt och dyrt att uppgradera ett körkort för automat så att man kan köra även manuell bil. Vi vill att det ska bli enklare att få en uppgradering från automat till manuellt växlad bil.

Fru talman! Sverige är ett avlångt land, och vi har många olika väderförhållanden runt om i landet. I dag har vi en lagstiftning för vinterdäck som är enhetlig för hela Sverige, och där skulle vi moderater gärna se att man gjorde anpassningar utifrån hur vägförhållandena och väderförhållandena ser ut i olika delar av landet. I mars, om man tar det som exempel-månad, skiljer det ju väldigt mycket mellan Ystad och Haparanda när det gäller hur väglaget ser ut.

Fru talman! Sveriges nollvision är välkänd och någonting som vi alla skriver under på. Den är en viktig grund för vårt arbete när det gäller trafiksäkerhet. Tyvärr har fokus i trafiksäkerhetsarbetet varit just bilisternas säkerhet, och inte tillräckligt mycket hänsyn har tagits till dem som kör mc. Ett exempel på det är vajerräcken, vilket har varit uppe tidigare i debatten. Vi tycker därför att det är viktigt att mc-förare inkluderas tydligare i arbetet med nollvisionen. Trafiksäkerhetsarbetet bör utgå från alla trafikanters behov.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga några ord om det tillkännagivande som riksdagen nu riktar till regeringen när det gäller synfältsdefekter. I dagsläget är det så att den som har konstaterats ha synfältsdefekter blir av med körkortet och inte har några som helst möjligheter att få sin körförmåga prövad. Vi vill se att möjligheten med simulator utökas och att man på sikt även ska kunna köra på väg.

Fru talman! Vi står bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall enbart till reservation nr 10.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.29 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

FöU4 Riksrevisionens rapport om statens arbete för att förhindra och hantera kärntekniska olyckor

Punkt 1 (Genomförande av rekommenderade åtgärder)

1. utskottet
2. res. 1 (C)

Votering:

50 för utskottet

5 för res. 1

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 2 (Sanering i samband med kärntekniska olyckor)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

40 för utskottet

10 för res. 2

5 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 2: 10 SD

Avstod: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU10 Ett förtydligt statligt ansvar för vissa kärntekniska verksamheter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor

Punkt 1 (Stärkt förebyggande arbete och förtydligt uppdrag för socialtjänsten)

1. utskottet
2. res. 1 (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet

24 för res. 1

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:136
10 juni

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP
För res. 1: 11 M, 10 SD, 3 KD
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 5 (Socialtjänstens arbete med barn och unga)

1. utskottet
2. res. 7 (SD, C)

Votering:

40 för utskottet

15 för res. 7

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 7: 10 SD, 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 14 (Socialtjänstens samverkan med andra)

1. utskottet
2. res. 18 (SD)

Votering:

31 för utskottet

10 för res. 18

14 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 18: 10 SD

Avstod: 11 M, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 20 (Övriga frågor om försörjningsstöd)

1. utskottet
2. res. 28 (V)

Votering:

41 för utskottet

4 för res. 28

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 28: 4 V

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 38 (Inspektionen för vård och omsorgs uppdrag)

1. utskottet

2. res. 44 (SD, L)

Votering:

42 för utskottet

13 för res. 44

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 44: 10 SD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 52 (Uppföljning av barnkonventionen som svensk lag)

1. utskottet

2. res. 58 (SD, KD)

Votering:

42 för utskottet

13 för res. 58

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 58: 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU12 Kompetensförsörjning och prioriteringar inom hälso- och sjukvården m.m.*Punkt 1* (Kompetensförsörjning)

1. utskottet

2. res. 3 (KD)

Votering:

31 för utskottet

3 för res. 3

21 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 3: 3 KD

Avstod: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Prot. 2019/20:136
10 juni

Punkt 3 (Arbetsmiljö)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

Votering:

34 för utskottet

11 för res. 5

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 5: 11 M

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 6 (Legitimation m.m.)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

37 för utskottet

10 för res. 10

8 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 10: 10 SD

Avstod: 5 C, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 11 (Mödrahälso- och förlossningsvård m.m.)

1. utskottet

2. res. 24 (C)

Votering:

40 för utskottet

5 för res. 24

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 24: 5 C

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 12 (Cancervård)

1. utskottet

2. res. 26 (V)

Votering:

30 för utskottet

4 för res. 26

21 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 26: 4 V

Avstod: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Punkt 13 (Översyn av den palliativa vården)

1. utskottet

2. res. 27 (SD, L)

Votering:

42 för utskottet

13 för res. 27

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 27: 10 SD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 juni**SoU17 Förbättrade möjligheter till bilstöd***Punkt 3* (Specialanpassade bilbarnstolar)

1. utskottet

2. res. 2 (SD, KD, L)

Votering:

39 för utskottet

16 för res. 2

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 MP

För res. 2: 10 SD, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU18 Riksrevisionens rapport om Inspektionen för vård och omsorg

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Långsiktig ekonomisk styrning och uppföljning m.m.)

1. utskottet
2. res. (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet

24 för res.

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res.: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 –

NU18 Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Övrigt om sanktioner på immaterialrättens område)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

45 för utskottet

10 för res. 1

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Revidering av EU:s nya upphovsrättsdirektiv)

1. utskottet
2. res. 2 (S, V, MP)

Votering:

32 för utskottet

23 för res. 2

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L

För res. 2: 16 S, 4 V, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Övriga immaterialrättsliga frågor)

1. utskottet

2. res. 3 (M, L)

3. res. 5 (C)

Förberedande votering:

14 för res. 3

5 för res. 5

36 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

26 för utskottet

14 för res. 3

15 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 3: 11 M, 3 L

Avstod: 10 SD, 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

NU19 Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU16 En samlad politik för klimatet – klimatpolitisk handlingsplan*Punkt 3* (Redovisning av utfallet av vidtagna åtgärder)

1. utskottet

2. res. 5 (M, KD)

Votering:

41 för utskottet

14 för res. 5

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 5: 11 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 9 (Finansmarknaden)

1. utskottet

2. res. 13 (V)

Votering:

51 för utskottet

4 för res. 13

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 13: 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:136
10 juni

Punkt 14 (Industri och export)

1. utskottet
2. res. 22 (SD)

Votering:

30 för utskottet

10 för res. 22

15 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 22: 10 SD

Avstod: 11 M, 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 15 (Samarbete med kärnkraftsländer)

1. utskottet
2. res. 24 (M, KD)

Votering:

41 för utskottet

14 för res. 24

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 24: 11 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 32 (EU)

1. utskottet
2. res. 57 (L)

Votering:

45 för utskottet

3 för res. 57

7 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 MP

För res. 57: 3 L

Avstod: 4 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU16 Deltagande på distans vid sammanträden i utskotten och EU-nämnden

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU8 Avgångsvillkor och karens för riksrevisorn och riksrevisionsdirektören

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU12 Valfrågor

Punkt 1 (Valsedlar m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (C)

Förberedande votering:

10 för res. 1

5 för res. 2

40 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

40 för utskottet

10 för res. 1

5 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Avstod: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU23 Riksrevisionens rapport om valförfarandet

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

45 för utskottet

10 för res.

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res.: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

KU18 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2019, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU19 Indelning i utgiftsområden

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU35 Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism

Punkt 1 (Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

51 för utskottet

4 för res. 1

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 2 (Förutsättningarna för socialtjänsten att lämna ut uppgifter till polisen)

1. utskottet

2. res. 2 (M, KD)

Votering:

41 för utskottet

14 för res. 2

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 2: 11 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Ytterligare möjligheter till informationsutbyte)

1. utskottet

2. res. 3 (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet

24 för res. 3

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 3: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Översyn av regelverket)

1. utskottet
2. res. 4 (C)

Votering:

50 för utskottet

5 för res. 4

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 4: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

JuU36 Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett enklare förfarande

Punkt 1 (Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett enklare förfarande)

1. utskottet
2. res. 1 (V)

Votering:

51 för utskottet

4 för res. 1

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Ökade möjligheter till kamerabevakning)

1. utskottet

2. res. 4 (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet

24 för res. 4

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 4: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 5 (Tillståndsplikten för kommuner och regioner)

1. utskottet

2. res. 5 (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet

24 för res. 5

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:136
10 juni

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP
För res. 5: 11 M, 10 SD, 3 KD
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU14 Trafiksäkerhet

Punkt 2 (Vägars och gators utformning)

1. utskottet

2. res. 5 (C)

3. res. 6 (KD)

Förberedande votering:

5 för res. 5

3 för res. 6

47 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

34 för utskottet

5 för res. 5

16 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 MP

För res. 5: 5 C

Avstod: 10 SD, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Förarutbildning)

1. utskottet

2. res. 10 (M)

Votering:

27 för utskottet

11 för res. 10

17 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 10: 11 M

Avstod: 10 SD, 4 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 8 (Synfälsdefekter och dispens)

1. utskottet
2. res. 18 (S, MP)

Votering:

36 för utskottet

19 för res. 18

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L

För res. 18: 16 S, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 10 (Hastighetsbegränsningar)

1. utskottet
2. res. 23 (L)

Votering:

31 för utskottet

3 för res. 23

20 avstod

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 23: 3 L

Avstod: 10 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Mikael Damsgaard (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 13 (Trafiksäkerhet vid vägarbeten och räddningsinsatser)

1. utskottet
2. res. 28 (SD)

Votering:

45 för utskottet

10 för res. 28

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 28: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.34 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 17.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 17.00.

§ 15 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2019/20:181 Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förkortas till två dagar.

EU-dokument

COM(2020) 225 Förslag till rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 168/2007 om inrättande av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter

§ 16 Motion för omedelbar hänvisning

Följande dokument anmäldes:

Motion

med anledning av prop. 2019/20:172 En ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen
2019/20:3628 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående motion omedelbart skulle hänvisas till socialutskottet.

§ 17 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 9 juni

2019/20:419 Tillgängligheten hos Transportstyrelsen

av *Thomas Morell (SD)*

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth (S)*

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 9 juni

2019/20:1529 Finansiering av grundforskning

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2019/20:1530 Koldioxidskatt på bioolja

av *Betty Malmberg* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:1531 Vaccinstrategi

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 10 juni

2019/20:1445 Testutrustning för dem som ska köra upp

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:1439 Förlorad sjukpenning på grund av inställda operationer

av *Björn Petersson* (S)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2019/20:1480 Luftfartsverket och solceller

av *Rickard Nordin* (C)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:1496 Spel och kanaliseringsmål

av *Roland Utbult* (KD)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2019/20:1435 Ökade riktade finansiella tillskott till regionala flygplatser

av *Björn Söder* (SD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:1467 Ängelholms flygplats

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:1436 Sydöstra Götalands behov av en Östersjöbana

av *Harald Hjalmarsson* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:1476 Säkrad kompetens på våra flygplatser

av *Angelica Lundberg* (SD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

Prot. 2019/20:136 § 20 Kammaren åtskildes kl. 17.01.
10 juni

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 73 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 155 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 176 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Olof Pilo

§ 1 Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	1
Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M)	3
Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	4
Anf. 4 ANDERS W JONSSON (C)	5
Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V).....	7
Anf. 6 EBBA BUSCH (KD).....	8
Anf. 7 JOHAN PEHRSON (L).....	9
Anf. 8 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	10
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	12
Anf. 10 ULF KRISTERSSON (M) replik	12
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	13
Anf. 12 ULF KRISTERSSON (M) replik	13
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	13
Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	13
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	14
Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	14
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	14
Anf. 18 ANDERS W JONSSON (C) replik	15
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	15
Anf. 20 ANDERS W JONSSON (C) replik	15
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	16
Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	16
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	16
Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	17
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	17
Anf. 26 EBBA BUSCH (KD) replik	17
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	18
Anf. 28 EBBA BUSCH (KD) replik	18
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	18
Anf. 30 JOHAN PEHRSON (L) replik	19
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	19
Anf. 32 JOHAN PEHRSON (L) replik	19
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	20
Anf. 34 ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	20
Anf. 36 ULF KRISTERSSON (M) replik	21
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	21
Anf. 38 ULF KRISTERSSON (M) replik	21
Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	22
Anf. 40 ULF KRISTERSSON (M) replik	22
Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	22
Anf. 42 ULF KRISTERSSON (M) replik	23
Anf. 43 EBBA BUSCH (KD) replik	23
Anf. 44 ULF KRISTERSSON (M) replik	23
Anf. 45 EBBA BUSCH (KD) replik	23
Anf. 46 ULF KRISTERSSON (M) replik	24

Anf. 47	JOHAN PEHRSON (L) replik	24
Anf. 48	ULF KRISTERSSON (M) replik	24
Anf. 49	JOHAN PEHRSON (L) replik	25
Anf. 50	ULF KRISTERSSON (M) replik	25
Anf. 51	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik	25
Anf. 52	ULF KRISTERSSON (M) replik	26
Anf. 53	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik	26
Anf. 54	ULF KRISTERSSON (M) replik	26
Anf. 55	JIMMIE ÅKESSON (SD)	27
Anf. 56	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	27
Anf. 57	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	28
Anf. 58	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	28
Anf. 59	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	28
Anf. 60	ANDERS W JONSSON (C) replik	28
Anf. 61	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	29
Anf. 62	ANDERS W JONSSON (C) replik	29
Anf. 63	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	29
Anf. 64	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	30
Anf. 65	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	30
Anf. 66	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	30
Anf. 67	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	31
Anf. 68	EBBA BUSCH (KD) replik	31
Anf. 69	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	31
Anf. 70	EBBA BUSCH (KD) replik	32
Anf. 71	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	32
Anf. 72	JOHAN PEHRSON (L) replik	32
Anf. 73	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	32
Anf. 74	JOHAN PEHRSON (L) replik	33
Anf. 75	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	33
Anf. 76	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik	33
Anf. 77	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	34
Anf. 78	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik	34
Anf. 79	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	34
Anf. 80	ANDERS W JONSSON (C)	35
Anf. 81	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	35
Anf. 82	ANDERS W JONSSON (C) replik	36
Anf. 83	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	36
Anf. 84	ANDERS W JONSSON (C) replik	36
Anf. 85	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	37
Anf. 86	ANDERS W JONSSON (C) replik	37
Anf. 87	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	37
Anf. 88	ANDERS W JONSSON (C) replik	38
Anf. 89	EBBA BUSCH (KD) replik	38
Anf. 90	ANDERS W JONSSON (C) replik	38
Anf. 91	EBBA BUSCH (KD) replik	39
Anf. 92	ANDERS W JONSSON (C) replik	39
Anf. 93	JONAS SJÖSTEDT (V)	39

Anf. 94	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	40	Prot. 2019/20:136
Anf. 95	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	40	10 juni
Anf. 96	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	40	-----
Anf. 97	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	41	
Anf. 98	ANDERS W JONSSON (C) replik	41	
Anf. 99	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	41	
Anf. 100	ANDERS W JONSSON (C) replik	42	
Anf. 101	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	42	
Anf. 102	EBBA BUSCH (KD) replik	42	
Anf. 103	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	43	
Anf. 104	EBBA BUSCH (KD) replik	43	
Anf. 105	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	43	
Anf. 106	JOHAN PEHRSON (L) replik	43	
Anf. 107	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	44	
Anf. 108	JOHAN PEHRSON (L) replik	44	
Anf. 109	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	44	
Anf. 110	EBBA BUSCH (KD).....	45	
Anf. 111	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	45	
Anf. 112	EBBA BUSCH (KD) replik	45	
Anf. 113	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	46	
Anf. 114	EBBA BUSCH (KD) replik	46	
Anf. 115	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	46	
Anf. 116	EBBA BUSCH (KD) replik	46	
Anf. 117	JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	47	
Anf. 118	EBBA BUSCH (KD) replik	47	
Anf. 119	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	47	
Anf. 120	EBBA BUSCH (KD) replik	48	
Anf. 121	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	48	
Anf. 122	EBBA BUSCH (KD) replik	48	
Anf. 123	JOHAN PEHRSON (L).....	49	
Anf. 124	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	49	
Anf. 125	JOHAN PEHRSON (L) replik	50	
Anf. 126	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	50	
Anf. 127	JOHAN PEHRSON (L) replik	50	
Anf. 128	EBBA BUSCH (KD) replik	51	
Anf. 129	JOHAN PEHRSON (L) replik	51	
Anf. 130	EBBA BUSCH (KD) replik	51	
Anf. 131	JOHAN PEHRSON (L) replik	51	
Anf. 132	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	52	
Anf. 133	ULF KRISTERSSON (M) replik	52	
Anf. 134	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	53	
Anf. 135	ULF KRISTERSSON (M) replik	53	
Anf. 136	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	53	
Anf. 137	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	53	
Anf. 138	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	54	

Anf. 139 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	54
Anf. 140 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	54
Anf. 141 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	55
Anf. 142 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	55
Anf. 143 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	55
Anf. 144 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	56
Anf. 145 EBBA BUSCH (KD) replik	56
Anf. 146 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	56
Anf. 147 EBBA BUSCH (KD) replik	56
Anf. 148 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	57
§ 2 Justering av protokoll	57
§ 3 Ärenden för bordläggning	57
§ 4 Deltagande på distans vid sammanträden i utskotten och EU-nämnden	58
Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU16	58
Anf. 149 HANS EKSTRÖM (S).....	58
(Beslut fattades under § 14.)	59
§ 5 Avgångsvillkor och karens för riksrevisorn och riksrevisionsdirektören	59
Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU8	59
Anf. 150 KARIN ENSTRÖM (M).....	59
(Beslut fattades under § 14.)	60
§ 6 Valfrågor och Riksrevisionens rapport om valförfarandet	60
Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU12	60
Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU23	60
Anf. 151 FREDRIK LINDAHL (SD)	60
Anf. 152 LINDA MODIG (C)	61
Anf. 153 HANS EKSTRÖM (S).....	63
Anf. 154 ERIK OTTOSON (M)	64
Anf. 155 JESSICA WETTERLING (V)	65
Anf. 156 TINA ACKETOFT (L)	67
Anf. 157 CAMILLA HANSÉN (MP).....	68
(Beslut fattades under § 14.)	69
§ 7 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2019, m.m.	70
Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU18	70
(Beslut fattades under § 14.)	70
§ 8 Indelning i utgiftsområden	70
Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU19	70
(Beslut fattades under § 14.)	70
§ 9 Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism.....	70
Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU35.....	70
Anf. 158 MIKAEL DAMSGAARD (M)	70
Anf. 159 ADAM MARTTINEN (SD)	71

Anf. 160 JOHAN HEDIN (C)	72
Anf. 161 LINDA WESTERLUND SNECKER (V)	73
Anf. 162 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	74
Anf. 163 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	75
Anf. 164 JOHAN PEHRSON (L).....	77
(Beslut fattades under § 14.).....	77
§ 10 Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett	
enklare förfarande	78
Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU36.....	78
Anf. 165 MIKAEL DAMSGAARD (M).....	78
Anf. 166 ADAM MARTTINEN (SD).....	79
Anf. 167 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	80
Anf. 168 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	81
Anf. 169 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	82
Anf. 170 HELENA VILHELMSSON (C).....	83
Anf. 171 JOHAN PEHRSON (L).....	84
(Beslut fattades under § 14.).....	85
§ 11 Trafiksäkerhet.....	85
Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU14	85
Anf. 172 THOMAS MORELL (SD)	85
Anf. 173 HELENA VILHELMSSON (C).....	87
Anf. 174 MAGNUS JACOBSSON (KD)	89
Anf. 175 HELENA GELLERMAN (L)	91
Anf. 176 EMMA BERGINGER (MP)	93
Anf. 177 THOMAS MORELL (SD) replik.....	95
Anf. 178 EMMA BERGINGER (MP) replik	95
Anf. 179 THOMAS MORELL (SD) replik.....	96
Anf. 180 EMMA BERGINGER (MP) replik	96
Anf. 181 HELENA GELLERMAN (L) replik	97
Anf. 182 EMMA BERGINGER (MP) replik	97
Anf. 183 HELENA GELLERMAN (L) replik	98
Anf. 184 EMMA BERGINGER (MP) replik	98
Anf. 185 TERES LINDBERG (S).....	99
Anf. 186 THOMAS MORELL (SD) replik.....	100
Anf. 187 TERES LINDBERG (S) replik	100
Anf. 188 THOMAS MORELL (SD) replik.....	100
Anf. 189 TERES LINDBERG (S) replik	101
Anf. 190 MARIA STOCKHAUS (M).....	101
(Beslut fattades under § 14.).....	102
Ajournering.....	102
Återupptaget sammanträde	102
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 4 juni	103
FöU4 Riksrevisionens rapport om statens arbete för att förhindra och hantera kärntekniska olyckor	103
FöU10 Ett förtydligt ansvar för vissa kärntekniska verksamheter	103
SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor	103
SoU12 Kompetensförsörjning och prioriteringar inom hälso- och sjukvården m.m.	105
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 juni	107

SoU17 Förbättrade möjligheter till bilstöd.....	107
SoU18 Riksrevisionens rapport om Inspektionen för vård och omsorg	108
NU18 Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång	108
NU19 Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformförordning	109
MJU16 En samlad politik för klimatet – klimatpolitisk handlingsplan	109
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	111
KU16 Deltagande på distans vid sammanträden i utskotten och EU-nämnden.....	111
KU8 Avgångsvillkor och karens för riksrevisorn och riksrevisionsdirektören	111
KU12 Valfrågor	111
KU23 Riksrevisionens rapport om valförandet.....	111
KU18 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2019, m.m.	112
KU19 Indelning i utgiftsområden.....	112
JuU35 Ett effektivare informationsutbyte mellan polis och socialtjänst vid samverkan mot terrorism.....	112
JuU36 Kamerabevakning i kollektivtrafik och apotek – ett enklare förfarande	113
TU14 Trafiksäkerhet	114
Ajournering.....	116
Återupptaget sammanträde.....	116
§ 15 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid.....	116
§ 16 Motion för omedelbar hänvisning.....	116
§ 17 Anmälan om interpellation	116
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	117
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor	117
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 17.01.	118